

LIETUVIŲ
DIENOS

LITHUANIAN DAYS
SEPTEMBER, 1962

JAUNAVEDŽIAI BIRUTĖ REIVYDAITĖ IR RIMTAUTAS DABŠYS

1962 – MAIRONIO METAI, RUGSĖJO MĖN.

Vyriausias Redaktorius / Editor-in-Chief
Bernardas Brazdžionis
Literatūros Redaktorius / Literature Editor
Juozas Tiniš
Foto Redaktorius / Photo Editor
Daumantas Čibas
Anglų kalbos Redaktorius / Senior English Editor
Milton Stark
Anglų kalbos Redaktorius / English Editor
Mrs. Dalilė Polikaitis

Leidėjas / Publisher
Anthony F. Skirius
Administratorius / Circulation Manager
Juozas Andrius

Redakcijos atstovai atskiruose miestuose ir visų ypač
/ Contributing Editors:

Juozas Bertulis, Chicago, Ill.; Vladas Butenas, Chicago, Ill.; Vytautas A. Braziulis, Cleveland, Ohio; Jurgis Almis Jūragis, Sydney, Australia; Vladas Mingelis, Detroit, Mich.; Balys Raugas, Philadelphia, Pa.; Cezaris Surdokas, Baltimore, Md.; Edvardas Šulaitis, Chicago, Ill.; Petras W. Urban, Cleveland, Ohio; Vaclovas Verikaitis, Toronto, Ont., Canada; Vytautas Voiertas, Riverside, New Jersey.

Nuolatiniai foto bendradarbiai / Photographers:

JAV: Brockton, Mass. — B. Kerbelienė. Brooklyn, N. Y. — V. Augustinas; V. Mažeikis; G. Penikas. Chicago, Ill. — A. Gulbinskas, B. Lungys, V. Noreika. Cleveland, Ohio — V. Bacevičius. Los Angeles, Calif. — L. Briedis, Pr. Gasparonis, L. Kančiauskas. Manchester, N. H. — K. Daugėla. New Haven, Conn. — P. Jasiukonis. Omaha, Nebr. — Rev. L. Musteikis. Philadelphia, Pa. — F. Jakaitis, V. Gruzdis. Washington, D. C. — P. Labanauskas; Photo Alda. Waterbury, Conn. — J. Gaidys, V. Vaitkus. CANADA: Hamilton, Ont. — A. Juraitis. Montreal, P. Q. — L. Stankevičius. Toronto, Ont. — J. Dvilaitis. AUSTRALIA: E. Butkūnas, P. Sakalauskas; E. Karpavičius.

Straipsniai, autoriaus pasirašyti pavarde, slapyvardžiu ar inicialais nebūtinai reiškia ir redakcijos nuomonę. The opinion expressed in signed or initialed articles are not necessary those of the Editors.

Žodinę ir visą kitą medžiagą, spausdintą "Lietuvių Dienų" žurnale, LD leidykla pasilaiko teisę panudoti kitais atvejais.

"LIETUVIŲ DIENOS" YRA SUJUNGTOS SU "KALIFORNIJOS LIETUVIU", LEISTU 1946-1949 METAIS.
"LITHUANIAN DAYS" IS COMBINED WITH "CALIFORNIA LITHUANIAN".

Skaitytojų pageidavimu prenumerata atnaujinama automatiškai, nelaukiant atskiros pranešimo. Nutraukdamas prenumeratą, skaitytojas administraciją informuoja laišku / If subscription is to be discontinued at expiration, notice to that effect should be sent; otherwise it will be renewed automatically. This policy accords with the wishes of our subscribers.

Leidžiama kas mėnuo, išskyrus liepos ir rugpiūčio mėn.
Published monthly, except July and August

Atskiros kaina 65 centai Single copy 65¢

Prenumerata metams \$6.00 bet kuriame pasaulio krašte.
Subscription \$6.00 per year in any country of the world.
Garbės prenumerata / Honorary subscription \$10.00.

"Second Class Postage Paid At Los Angeles, California".

LIETUVIŲ DIENOS

LITHUANIAN DAYS MAGAZINE

4364 Sunset Boulevard

Hollywood 29, California

NO. 4-2910

NN. 7 (126), XIII metai
RUGSĖJIS, 1962 MAIRONIO M.

Vol. XIII, No. 7 (126)
SEPTEMBER, 1962

TURINYS / CONTENTS

Kasdieniniai rūpesčiai ir kultūrinės problemos Vedamasis.	3
L. Žvirbkalnis, Lietuvių Krikščionių Demokratų Sąjungos konferencija.	4
40 metų nuo JAV pripažinimo Lietuvos de Jure J. Kajecko žodis ir foto reportažas.	4
Prof. Mykolo Biržiškos nekrologas.	6
E. Š. Lietuva Chicagos parodoje. Liet. paviljonas tarp 26 valstybių.	7
Gasparas Velička. Tylėjimo baimė. Mirusio aktoriaus ir dramaturgo mintys.	8
Faušta Kirša, Iš satyrinės poemos PELENAI IV giesmės posmai.	9
Lietuvių filosofai. Prof. J. Pikūno paskaitos iliustracija.	10
Vladas Jakubėnas, Alvydas Vasaitis — jaunas emociingas pianistas.	11
Knygos ir Autoriai.	12
E. Šulaitis, Latvių jaunimo festivalis. Iliustruotas reportažas.	13
P. Kaupas, Jadvyga D. Paukštienė — dramatiško gamtovaizdžio dailininkė.	14
VEIDAI ir VAIZDAI. Iliustruota kronika.	18 - 19
Žmonės, dienos ir darbai. Smulkioji kronika ir Los Angeles žinios.	20

ENGLISH SECTION

Lithuania — Land of Heroes.	21
What is VLIK — Supreme Committee for Liberation of Lithuania by J. Kairys.	22
Lithuanian History in Stamps Part XLIX By A. Bernotas.	23
Clark Mills. Poetic translation from Lithuanian.	23
Lithuanians Make News.	25
Alg. Gustaitis, Pranas Onaitis—kartūnų piešėjas Hollywoode.	26

VIRŠELIAI / COVERS

Front Cover - Pirmasis

Jaunavedžiai Birutė Reivydaite ir Rimtautas Dabšys, Los Angeles lietuvių kolonijos gyventojai, rugp. 11 sukūrė lietuvišką šeimos židinį. Ypatingai vertindami lietuvių jaunuolių pastangas likti lietuviškoje bendruomenėje, šios jaunos poros pavyzdžiu norime pagerbti visus jaunuolius, kuriančius grynai lietuviškas šeimas.

Birutė Reivydaite ir Rimtautas Dabšys Los Angeles lietuvių kolonijoje iki šiolei buvo tikrai šviesūs jaunuoliai, — turėdami gražius balsus, jie aktyviai dalyvavo parap. chore, kartu lavindamiesi ir augdami į vertus dėmesio dainininkus.

Birutė, dainavimo mokyti pradėjusi Rochesterį pas V. Sabaliauskienę, persikėlusį į L. A. trejus metus mokėsi pas Budriūną. Turi gražų lyrinį koloratūrinį sopraną. Be solo bažnyčioje, yra dainavusi daugelyje liet. parengimų solo ir duetų su Rimtautu. Šalia mūsų kompozitorių dainų jos programoje yra Traviatos ir kt. gražiai parengtų arijų.

Rimtautas prieš keletą metų pradėjęs dainuoti kai kurias solo partijas su choru, paskutinius dvejus metus ėmė dainavimo pamokas pas Budriūną reguliariai. Labai daug dainavo solo lietuvių ir pavergtų tautų parengimuose. Turi gražaus tembro tvirtą bas-baritoną. Jo programoje, šalia liet. komp. dainų, yra eilė arijų iš Kornevilio varpų, Bocanegro, Radvilos Perkūno ir kt.

Abu įdainavo solo partijas Dubois oratorijoje "Septyni paskutiniai Kristaus žodžiai", kurios plokštelę neseniai išleido L. A. par. choras.

Newlyweds Birutė Reivydaite and Rimtautas Dabšys, members of the Lithuanian community in Los Angeles, whose wedding took place on August 11th.

Birutė and Rimtautas are truly dedicated couple in the Lithuanian community. Having good voices, they actively participated in the parish choir, together learning and eventually establishing themselves as soloists.

Birutė started voice lessons in Rochester, N. Y. with Mrs. V. Sabalis. Later she moved to Los Angeles and studied with Br. Budriūnas. She has a lovely lyrical-coloratura soprano. She sang solo in church, and on stage, she ap-

peared in duets with Rimtautas, sang folk songs as well as arias from several operas.

Rimtautas started as choir soloist, and for the last two years studied with Mr. Budriūnas. He often sang among Lithuanians and during Captive Nation's concerts. He has a strong base-baritone. Beside folk songs, his repertoire includes arias from several Lithuanian and other operas.

They both had solo parts in the oratory "Seven Last Words of Christ", which has been recorded and published by the Los Angeles St. Casimir Parish Choir.

Photo Christy-Shepherd

Back Cover - Paskutinis

Kryžius-paminklas žuvusiems už Lietuvos laisvę ir Sibiro tremtiniais — bolševikų teroro nukankintiems, pastatytas Portland, Oregon. Projektą parengė arch. J. Mulokas.

Paminklas 24 pėdų aukščio ir vaizduoja lietuvišką koplytstulpį su koplytėlėmis, kuriose bus 8 statulos.

Paminklą lanko tūkstančiai turistų, jį fotografuoja ir filmuoja; vadovai aiškina jo prasmę ir lietuvišką meną.

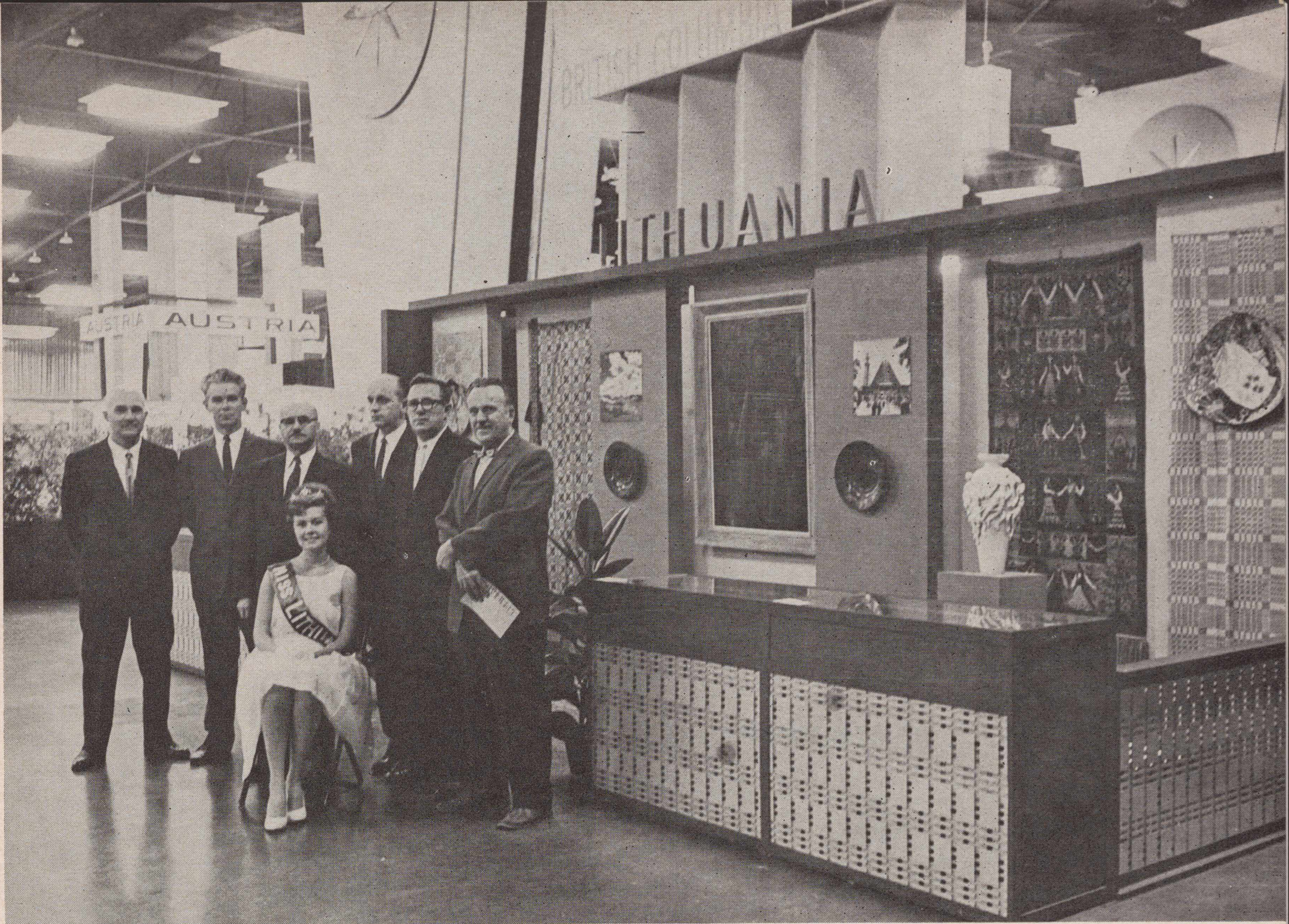
Paminklo statybai aukos rinktos iš visų JAV gyvenančių lietuvių. Chicagoje daug padėjo Val. Šimkus, Chicagos komiteto pirmininkas. Paminklas kaštavo 2,875.74. Aukų gauta 1,816. Aukos teberenkamos. Siųsti: Standard Federal Savings and Loan Assn., 4192 Archer Ave., Chicago 32, Ill. arba Rev. P. Baltrumas, 516 W. Burnside, Portland 9, Oregon.

Nuotraukoje prie paminklo stovi statybos komiteto nariai: J. Kanis, prof. Vl. Juodeika, kun. P. Baltrumas, A. Garolis (nėra M. Tubelytės-Kuhlmann).

Lithuanian cross, a monument for those who fell for Lithuania's freedom and deportees to Siberia — martyrs of communist terrorism, in Portland, Oregon. Plans were drawn by arch. J. Mulokas.

Monument is twenty four feet high and depicts a Lithuanian wayside chapel with small chapels which will contain eight statues.

Thousands of tourists visit the monument, photographing and filming; guides explain its meaning and Lithuanian art.

Lietuvos paviljonas Chicagos Tarptautinėje parodoje 1962 liepos 25 — rugpiūčio 12 d. Rengėjas: L. Bendruomenės Chicagos Apygardos valdyba. Projektas: skulp. A. Marčiulionis. Nuotraukoje: A. Verbickas, skulpt. A. Marčiulionis, konsulas dr. P. Daužvardis, K. Drunga — L. B. Chicagos Apyg. pirm., B. Nainys paviljono direktorius, P. Vēbra; prieky: Dalia

Šulaitytė — "Miss Lithuania".

The Lithuanian pavillion in the International Trade Fair, July 25 — August 12, Chicago. A group of Lithuanian guests of honor and Miss Lithuania — Dalia Šulaitytė. Foto V. Noreika

Tebūna suderinta

KASDIENINIAI REIKALAI IR LIETUVIŠKOS KULTŪROS PROBLEMOS

Dažnas mūsų taip paskeštame kasdieninių reikalų baloje, kad nebepajėgiame pakelti žvilgsnio į tolumas, į aukštumas, į platumas. Savo siauro kiemo rūpesčiai užgožia visa, kas išeina už asmeninių, savų organizacijų, savų parapijų ar savo mažos kolonijos ribų. Pasi-
teisinimų randama šimtai. Darbas, nuovargis, baldų, namų, mašinų įsitaishymas ir taisymas atima ir laiką ir jėgas ir lėšas bet kam, kas daroma visuomeniniu mastu, kas reikalauja šio tokio pasiaukojimo, kas nėra apčiuopiama penkiaais pirštais ir kas neįeina į kasdienybės biudžetą.

Daugeliui atrodo, kad kultūrinio gyvenimo veikėjai, kultūrininkai kūrėjai yra kažkieno įpareigoti visuomenės tarnai, kurie neturi nei žemiškų rūpesčių, nei ekonominių vargų; jie, pagaliau, neturi teisės pavargti, neturi teisės savo pašaukimo pareigų neatlikti, knygų nerašyti, paveikslų nepiešti, lituanistinėje mokykloje nedėstyti, paskaitų nelaikyti... Visa tai kultūrininkams yra privaloma ir kiekvienas eilinis pilietis turi teisę veikėją ar kultūrininką kaltinti nepadarus, teisti ne pagal jo skonį padarius ir, jei galėtų, net bausti, kad drįsta drumsti jo kasdieninę ramybę idėjomis, nieko konkretaus ne-teikiančiomis šią dieną.

Toks pat siauras asmeniškumas dažnai vyrauja ir organizaciniame gyvenime, kur visa veikla tepasireiškia sukačėjų, vedybų, baliukų, arbatėlių, piknikų rengimu. Valdybos ir komisijos tiek užimtos parengimų rengimais, tam reikalui lėšų telkimais, savo ir narių laiko gaišinimu, kad nebelieka nei noro, nei energijos bendriesiems kultū-

ros darbams. Kad tokioj kolonijoj, kaip Detroitas, Maironio minėjiman, kurio programoje dalyvauja geriausi mūsų menininkai (Stasys Baras ir kt.) negali ateiti nė šimtas žmonių, yra kažkas pasibaisėtino. Kad per vieną naujų metų naktį išleidžiama dešimtys tūkstančių, o Kultūros Fondas skursta tesurinkdamas centus, tai yra ženklas, kad neišlaikome gyvenimo lygsvaros, rodantis ant kokio slidaus parketo šokamas nuosmūgio tvistas.

Užtat visu nuoširdumu tenka sutikti ir sveikinti tie šviesieji momentai, kurie prasimuša pro kasdienybės kiautą ir nušviečia mūsų beapipelijančią buitį. Reikia sveikinti bei remti tuos idealistus, kurie susirūpinę savosios kultūros problemomis, imasi žygių jas pagyvinti, paieškoti būdų jai puoselėti ir ugdyti, priemonių — lietuviškąją kultūrą apsaugoti nuo nykimo ir svetimybių pavoja. Tai atliekama studijų dienomis ar savaitėmis, kurias rengia akademinis jaunimas, sam-būriai, organizacijos. To dar didesniu mastu siekia tokie įvykiai, kaip šį rudenį rengiamas kultūros kongresas Chicagoje. Be pagrindinių paskaitų kultūros kongreso plenumo, atskiros sekcijos apima labai platų lietuviškąją barą nuo fizinio lavinimosi iki architektūros. Simfoninis koncertas, literatūros vakaras, parodos praplės kongresą ir pa-liks dalyviui jau pasiektų laimėjimų vaizdą. Kongreso paskaitų ir darbų leidinys turės likti kaip įsakmus tolimesnių gairių vadovas. Artimieji ir tolimieji kongreso dalyviai turime nestokoti geros valios nelikti šiems darbams abejingais ir susimąstyti ties kryžkele, kuri suka į savo siaurą kiemą ir veda į viso lietuviško gyvenimo platumas.

Liet. Krikščionių Demokratų Sąjungos konferencijos, vykusios Clevelande 1962 birželio 16-17 d. atstovų dalis (iš kairės į dešinę): H. Idzelis, P. Balčiūnas, P. Stravinskas, Z. Dautartas, A. Viliušis, dr. Vl. Viliamas, A. Vainaus-

kas, dr. A. Trimakas, B. Brizgys, A. Kasulaitis, P. Kliorys, St. Lušys, L. Leknickas, St. Alšėnas ir J. Staniškis. Foto V. Plodzinskas
A group of members of the Lith. Christian Democratic Convention in Cleveland.

LIETUVIŲ KRIKŠČIONIŲ DEMOKRATŲ S-GOS KONFERENCIJA

Lietuvių Krikščionių Demokratų Sąjungos konferencija šiais metais vyko Cleveland, Ohio birželio 16 ir 17 dienomis. Konferencijai vadovavo prezidentas, kurį sudarė: pirm. — dr. V. Viliamas, adv. V. Užupis ir P. Kliorys, sekr. — inž. B. Brizgys, dr. A. Rugienė ir P. Žilinskas. LKDS pirmininkui dr. K. Šidlauskui padarius apyskaitinį sąjungos 2 metų veiklos pranešimą, sekė skyrių pranešimai ir diskusijos. Pagerbti mirę sąjungos nariai-vienminčiai: prof. dr. K. Pakštas, J. Bičiūnas, A. Pauliukonis, inž. Vaitekūnas, prof. dr. A. Šapoka. Konferencijoje dalyvavo 42 atstovai ir per 150 svečių.

Į konferenciją buvo atsilankę Jugoslavijos krikščionių demokratų pirm. dr. Miha Krek, kuris taip pat yra Vidurio Europos Krikščionių Demokratų Sąjungos vicepirmininkas ir slovėnų laikraščio Clevelande vienas iš redaktorių. Jį pristatė prez. pirm. dr. V. Viliamas. Pakviestas tarti žodį, svečias pareiškė, kad jis atvykęs pasveikinti nelaimės draugus-vienminčius ir nuoširdžiai linkįs išverti ir sulaukti laisvos ir nepriklausomos Lietuvos. O tas, pasak svečio, įmanoma tik darbu ir pasiaukojimu.

Politiniai pranešimai. — Konferencijoje buvo du politiniai pranešimai: LKDS vicepirmininko St. Rauckino "Lietuvių politinis susiorganizavimas" ir VLIKo pirm. dr. A. Trimako "Laisvės gretos bei Sovietų galios."

St. Rauckinas savo pranešime tarp kitko pabrėžė, kad kova dėl laisvės nėra pramoga, kad tenka derinti ir gretinti jėgas, ir tik vieningai veikdami pasieksime geresnius rezultatus. Dr. A. Trimakas tarp kitko pabrėžė, kad okupuotoje Lietuvoje padidėjusi rusifikacija — į Lietuvą atgabenami rusai, o iš Lietuvos jaunimas neva savanoriškai vyksta į komunistinę Rusiją darbams. Slaptoji komunistų veikla svetur labai išplėsta. Vakariečiai neišnaudoja progų ir padaroėjimus dažnai Sovietų naudai. Prelegentas iškėlė mūsų uždavinių svarbą, pabrėžė reikalą išnaudoti visas galimybes, nepasiduoti apatijai ir energingai bei kiekviena proga kelti Lietuvos išlaisvinimo klausimą (žiūr. paskaitos komentarą praėjusio LD nr. vedamajame).

Konferencijos pobūvis. — Šeštadienio vakaro 8 val. šv. Jurgio liet. par. salėje įvyko vaišės atstovams ir svečiams bei kitų grupių ir organizacijų atstovams. Į pobūvį atsilankė kleb. kun. Ivanauskas ir kun. Dziegoraitis. Pobūvį

atidarė pirm. P. Balčiūnas ir pakvietė vadovauti Pr. Razgaitį. Pobūvio metu paminėtas Lietuvos dainius Maironis.

Pasveikinta VLIKo pirmininkas dr. A. Trimakas jo 60 metų sukakties proga ir sugiedota Ilgiausių Metų.

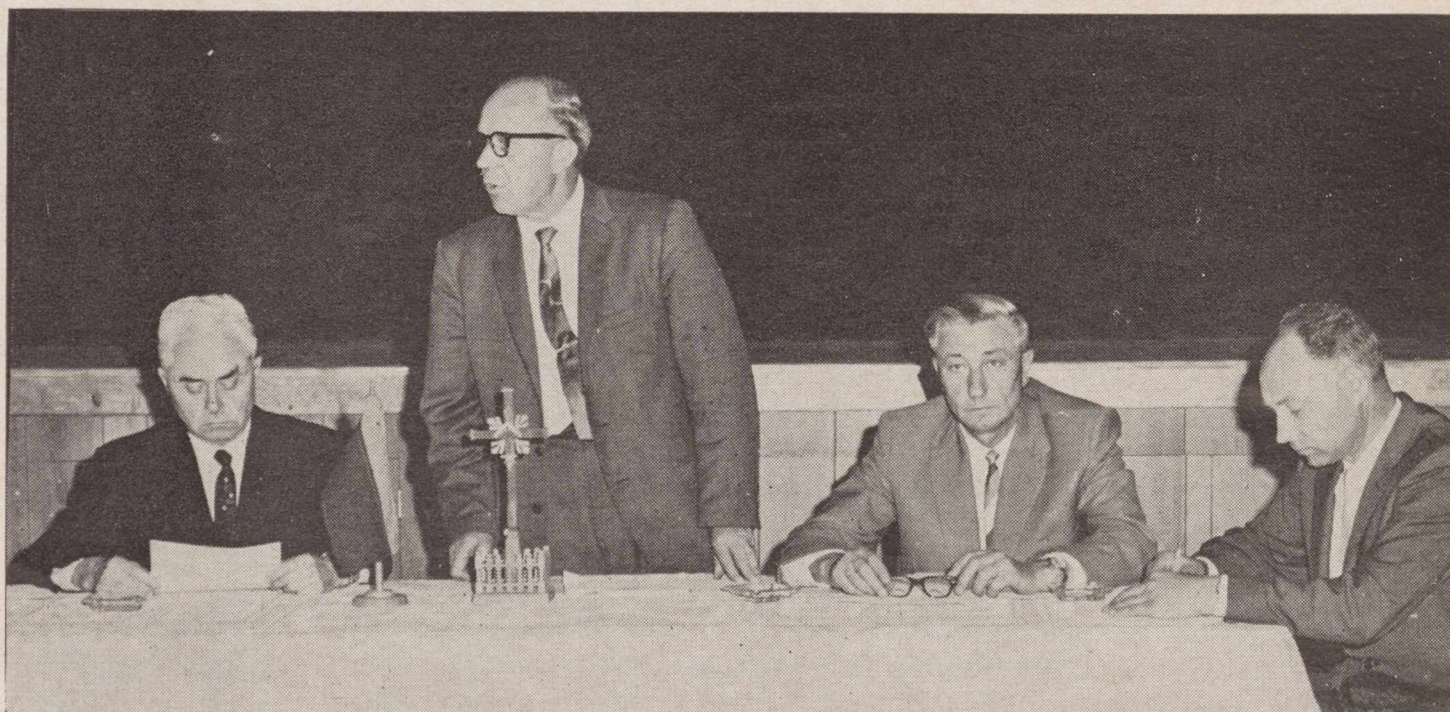
Suvažiavimą sveikino ir kalbas vaišių metų pasakė: LB Tarybos prez. pirm. St. Barzdukas, kun. Ivanauskas, LKDS pirm. dr. K. Šidlauskas, VLIKo pirm. dr. A. Trimakas, ALTo Clevelando sk. pirm. K. Žiedonis, LB 1-sios Apyl. pirm. F. Eidimtas, K. Karpis, P. Stravinskas, Vl. Čyvas ir kt. Pobūvis praėjo labai jaukioj nuotaikoj. Baigtas Lietuvos himnu.

Konferencijai baigiantis, sekmadienį tuoj po pamaldų konferencijos prezidiumo pirm. dr. V. Viliamas ir P. Kliorys nuvyko į Kultūrinius Darželius ir prie Maironio paminklo padėjo gyvų gėlių vainiką.

Konferencija praėjo labai sklandžiai ir darbingai.

Priimtos rezoliucijos, kuriose pasisakyta Lietuvos laisvinimo, politinės vienybės, bendrinių organizacijų veiklos derinimo, Alto ir spaudos reikalais.

LKDS konferencijos Clevelande 1962 birželio 16-17 d. prezidiumas (iš kairės): P. Kliorys, dr. V. Viliamas ir adv. V. Užupis — pirmininkai

40 METŲ Lietuvos DE JURE

Žodis JAV lietuviams

Š. m. liepos 28 d. sukanka 40 metų nuo to laiko, kai J. A. V. Vyriausybė pripažino Lietuvą DE JURE.

Tai buvo didelės reikšmės aktas. Jį lietuvių tauta, su išeivija imtinai, sutiko su dideliu džiaugsmu.

Šios sukakties proga Lietuvių Tautos ir išeivijos dėmesys su dėkingumu nukreiptas į JAV. Jos, remdamosios laisvo tautų apsisprendimo principu, pripažino Lietuvą DE JURE. Kai ant Lietuvos nusileido naktis ir Sovietų Sąjunga ją okupavo, J.A.V. pasmerkė tą Sovietų smurto aktą. Jos atsisakė pripažinti Lietuvos okupaciją. Panašiai pasielgė ir eilė kitų prietelingų Lietuvai valstybių. To kilnaus nusistatymo dėka, Lietuvos Valstybė ligšiol tebėra tarptautinės valstybių bendruomenės narys. Lietuvos Diplomatinė Tarnyba tebeveikia ir Lietuvos trispalvė gali ir garbingai plevėsuos tos sukakties dieną šios šalies sostinėje, Washingtone.

Lietuvos Laisvė ir Nepriklausomybė didelės veiklos, aukų ir ryžto vaisius. Visai teisingai Karo Muzėjaus šventovėje, Kaune, buvo pažymėta, kad laisvė laimėta per aukas ir pasišventimą.

Tūkstančiai lietuvių gyvybę paaukojo ant Lietuvos aukuro, kad Jinai būtų Laisva ir Ne-

Į naują LKDS centro valdybą išrinkta: dr. K. Šidlauskas, A. Repšys, S. Rauckinas, kan. V. Zakarauskas, P. Spetyla, P. Povilaitis, J. Paškus, J. Končius, A. Kasulaitis ir Pr. Vainauskas. Revizijos komisijon išrinkta: H. Idzelis, J. Staniškis ir P. Kliorys. Garbės Teisman: P. Minkūnas, St. Dzikas ir A. Gražiūnas.

L. Žvirkalnis

ir inž. B. Brizgys — sekretorius.
Presiding committee of the Lith. Christian Democratic convention. Foto V. Plodzinskas

priklausoma, kad Ji amžiais gyvuotų laisva.

Šia sukaktuvine proga laikau garbinga pareiga prisiminti ir pareikšti dėkingumą žuvusiems dėl Lietuvos Laisvės. Aš reiškiu taip pat gilią padėką ir visiems gyviesiems Lietuvos ir išeivijos veikėjams bei geraširdžiams tautiečiams, kurie, vienu ar kitu būdu, krutėjo dėl Lietuvos. Man ypatingai malonu reikšti padėkos žodį lietuvių išeivijai J.A.V. Ji nieko iš Lietuvos sau nelaukė; ji jai besąlyginiai atidavė savo širdį, laiką ir turtą.

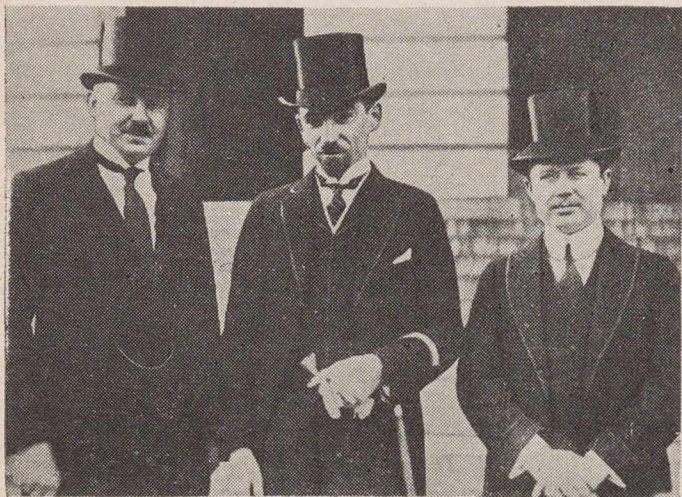
Ji ir šiandieną tebetęsia kovą už Tėvų žemės išlaisvinimą.

Dėkoju ir už moralinę paramą, kurios iš savo tautiečių susilaukiu dabartinėse Lietuvos Atstovo pareigose. Jos sunkios, bet jas saldina pasišventėliai tautiečiai. Jų gretose, dėl bendro labo, smagu kovoti, pavargti ir kentėti.

Lietuvių susiklausyme, vieningume ir ryžte — Tautos galybė ir šviesesnio rytojaus viltis. Kova už Lietuvos laisvę — garbinga ir dėkinga kova. Tat, tęskim pasišvęsti ir ištverti iki galo. Neklauskim, kaip ilgai. Pasišventimo mūmyste turi būti daugiau Lietuvą išlaisvinti, negu okupanto ryžto mindžioti Lietuvos žemę ir jos šventąsias teises.

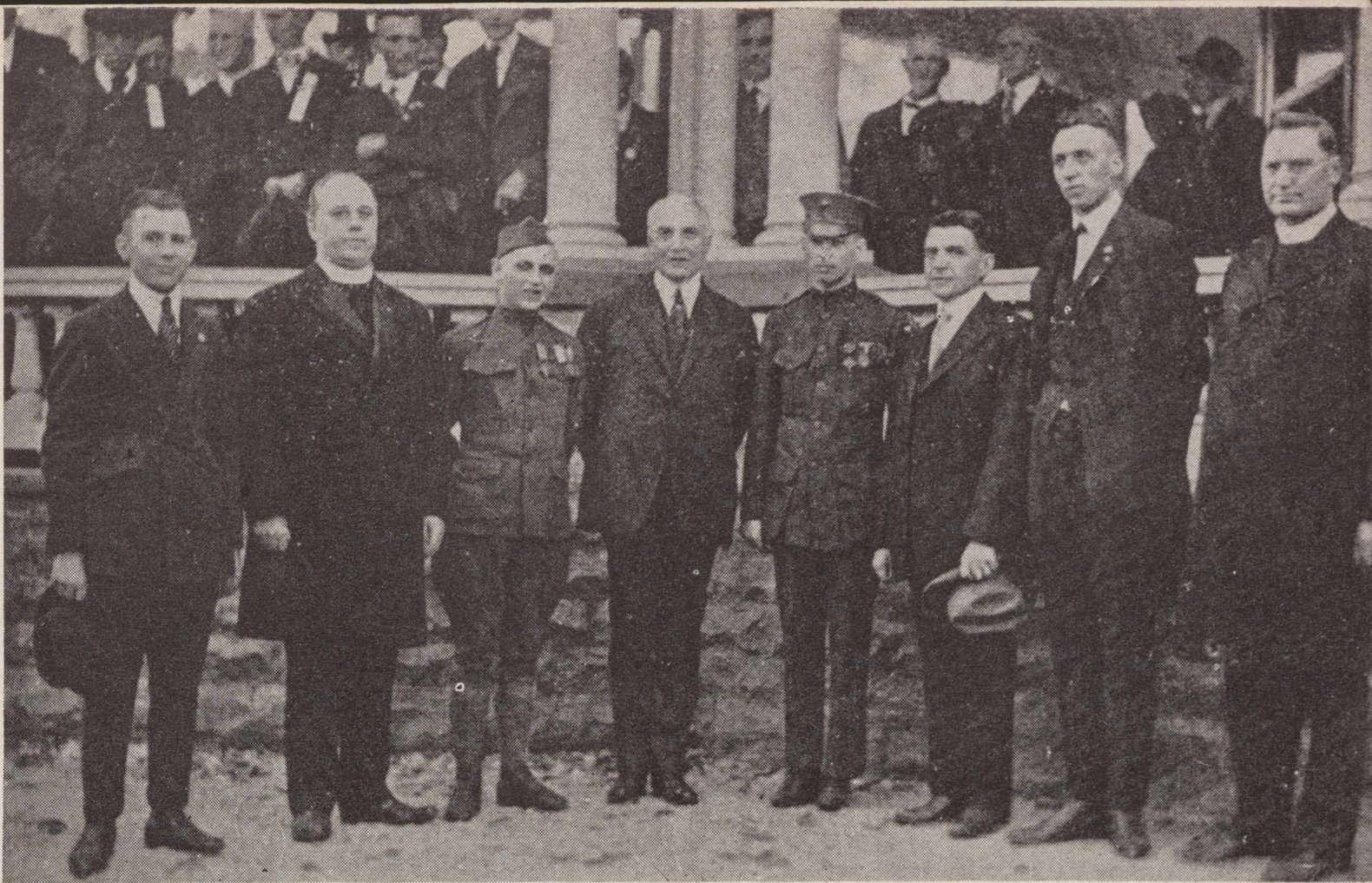
J. KAJECKAS,
Lietuvos Atstovas

Washington, 1962. VII. 27 d.

Lietuvos atstovas V. Čarneckis (vid.) su atst. patarėju A. Mastausku (kairėje) ir sekr. dr. M. Viniku vyksta į State Department įteikti pirmus kredencialus po pripažinimo de jure.

First Lith. Charge d'Affaires and his assistants at the time Lithuania was decraled De Jure by the USA.

Lietuviai delegatai pas prezidentinį kandidatą Warren G. Harding 1920 m. spalio mėn. rinkimų metu. Delegacija pažadėjo lietuvių paramą ir prašė, kad Hardingas, laimėjęs rinkimus, pripažintų Lietuvą de jure. Hardingas pažadą ištesėjo 1922 m. liepos 27 d.

Iš kairės: J. Parkauskas, kun. A. Skrypka,

J. Jukus, Warren G. Harding — senatorius, prez. kandidatas, J. Dargis, J. Elijošius — deleg. pirm., A. Savickas ir prel. M. Krušas.

Iš D. Čibo rinkinio
Lithuanian delegates in an audience with Senator Warren G. Harding, presidential candidate in 1920.

LIETUVOS ATSTOVAI JAV-SE

Lietuvai Nepriklausomybę paskelbus, Lietuvos Vyriausybė tuojau ėmėsi žygių paskirti Lietuvos Atstovą į JAV. Štai chronologine tvarka Lietuvos Atstovų į JAV sąrašas:

Jonas Vileišis, neoficialus Lietuvos Atstovas nuo 1920 m. ligi 1921.IV.15;

Voldemaras Čarneckis, Lietuvos Atstovas nuo 1921.IV.15 ligi 1923.XI.23;

Kaip Lietuvos Charge d'Affaires raštus įteikė Valstybės departamentui 1922.X.11;

Kazys Bizauskas, Lietuvos Atstovas nuo 1923. XI.24 ligi 1924.VI.3;

Nepaprastu Pasiuntiniu ir Įgaliotu Ministriu paskirtas 1924.VI.4 ir tose pareigose išbuvo Washingtonė ligi 1927.VIII.31;

Bronius K. Balutis, Nepaprastas Pasiuntinys ir Įgaliotas Ministeris nuo 1928.VIII.1 ligi 1934. V.31;

Matas Bagdonas, Lietuvos Charge d'Affaires

a. i. titulu pareigas ėjo:

(1) 1927.V.17 — 1928.VI.30;

(2) 1934.V.31 — 1935.VI.30;

Povilas Žadeikis, Nepapr. Pas. ir Įgaliotas Ministeris nuo 1935.VII.1 ligi 1957.V.11 d.;

Juozas Kajeckas, Lietuvos Atstovas nuo 1957. V.11.

JAV ATSTOVAI LIETUVOJE

Ligi Lietuva ir kitos Pabaltijo valstybės nebuvo JAV pripažintos de jure, JAV skirdavo savo Įgaliotinį (Commissioner) Pabaltijo kraštams. Jie rezidavo Rygoje.

Pirmuoju įgal. buvo John A. Gate, nuo 1919. X.1 ligi 1920 m. Antruoju — Even E. Young, nuo 1920.V.15. ligi 1922.

Nuo 1922.VII.28., t. y. nuo Pabaltijo Valstybių de jure pripažinimo dienos, Evan E. Young buvo pakeltas į Ministerius.

Po de jure pripažinimo JAV Atstovais Lietuvoje buvo:

Frederick Coleman, rezidavęs Rygoje; Kaune jis savo kredencialus, kaip Nep. Pas. ir Įgaliotas Ministeris, įteikė Lietuvos Prezidentui 1922 gruodžio 5. Išbuvo atstovu iki 1931 m. galo.

Kiti, rezidavę Rygoj, Nepaprasti Pasiuntiniai ir Įg. Ministeriai Lietuvai: Roberts P. Skinner 1932.I — 1933.VIII.; John Van A. Mac Murray 1933 — 1936; Arthur Bliss Lane 1936.VII — 1937.VIII.

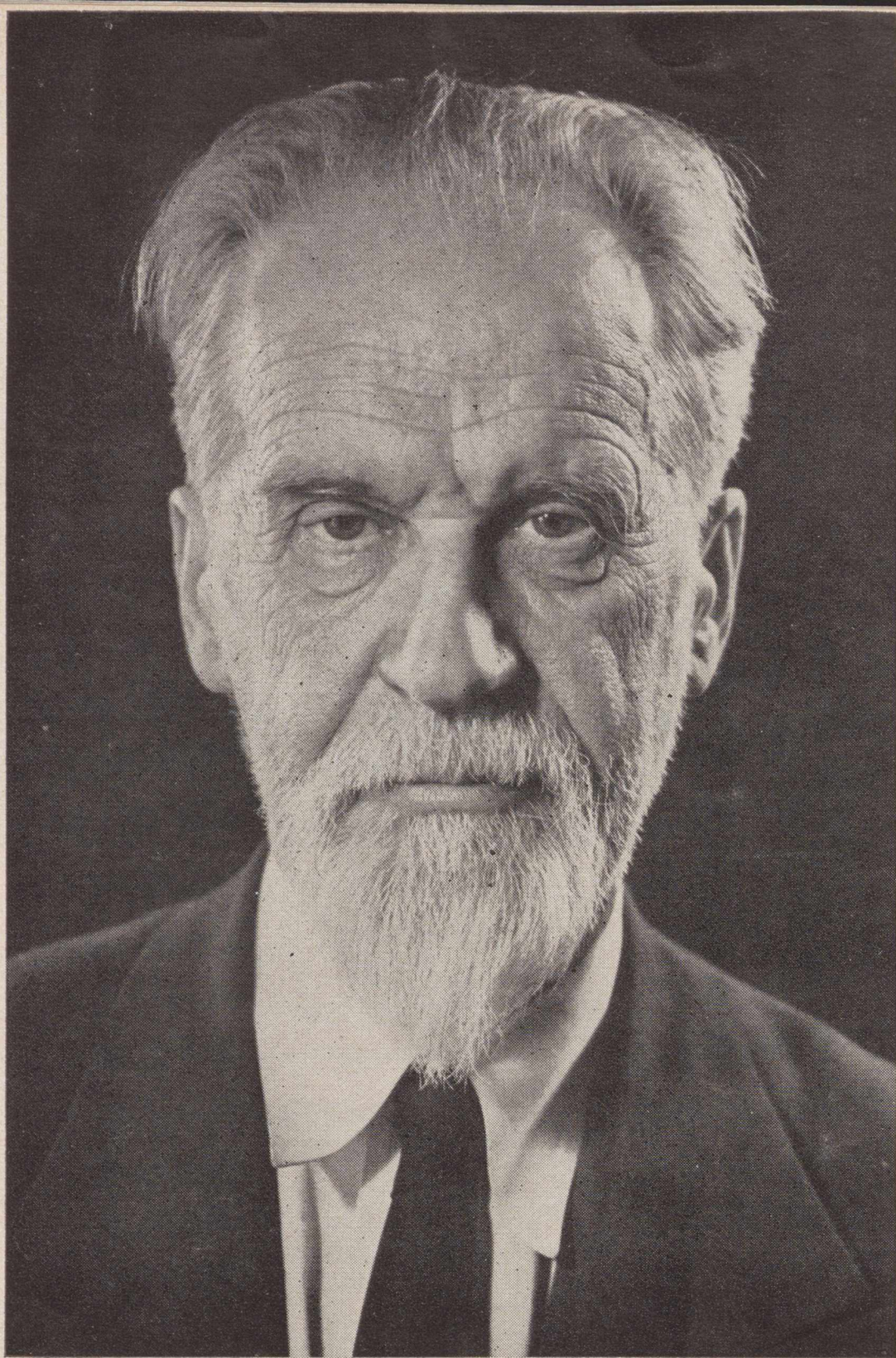
JAV pasiuntiniams nesant nuolatos Kaune, JAV Atstovų pareigas Lietuvoje ėjo Charge d'Affaires a. i. titulu šie asmenys: H. S. Fullerton, M. L. Stafford ir C. Porter Kuykendall.

Paskutinis JAV N. Pas. ir Įg. Ministeris Lietuvai, rezid. Kaune, buvo Owen I. C. Norem. Tas pareigas jis ėjo nuo 1937.XI.26 iki išvykimo iš Lietuvos, sovietams ją okupavus.

Palikęs nuoširdžiu Lietuvos bičiuliu, jis rūpinosi Lietuvos likimu, net brošiūrą "Timeless Lithuania" išleido.

⚡
Baltimorės lietuviai su miesto meru 1920 m. sausio 11 d. sutinka pirmą Lietuvos atstovą Amerikai — Joną Vileišį ir maj. P. Žadeikį, kuris Įgaliotu Ministru buvo nuo 1935 m. iki pat mirties 1957 m.

Lithuanians of Baltimore and Mayor of the city meeting the first representative from Lithuania in 1920.

PROF. MYKOLAS BIRŽIŠKA, 1882.VIII.24—1962.VIII.24.

Mykolas Biržiška mirė savo aštuonisdešimtojo gimtadienio vakarą, baigęs ilgą ir nepaprastai turiningą, nužymėtą reikšmingais Lietuvos laisvės kovų ir lietuvių kultūros darbais, gyvenimą. 1962 m. rugpiučio 24 dieną Mykolas Biržiška baigė savo indėlį į Lietuvos kultūros lobyną, amžinai padėjęs plunksną iš rankos, kurį parašė per 8000 įvairaus turinio straipsnių ir per 40 knygų, kuri 1918 m. vasario 16 pasirašė Lietuvos Nepriklausomybės paskelbimo aktą, išvedusį Lietuvą į savitą respublikos gyvenimą.

Tėvynei dirbdamas Mykolas Biržiška parodė gražiausią pavyzdį: jeigu tau partija trukdo dirbti tėvynei, ištok iš partijos ir eik savo sąžinės ir Lietuvos keliu! Išrinktas Lietuvos Tarybos nariu ir L. Socialdemokratų Partijos vadovybės spiriamas iš Tarybos pasitraukti, Mykolas Biržiška išstojo iš partijos. Vėliau jis buvo daugelio patriotinių lietuvių organizacijų nariu ir garbės nariu.

Iki pat paskutiniųjų savo amžiaus dienų Mykolas Biržiška buvo aktyvus lietuviškos kultūros baruose, čia kurdamas ir gilindamas ją raštais, čia asmeniškai dalyvaudamas organizacijų veikloje ir gyvu žodžiu įnešdamas savo dalį. Su dideliu malonumu dalyvavo Los Angeles Dailių Menų klube, kurio buvo pakeltas garbės nariu, taip pat buvo išrinktas dabartinės Lietuvių Rašytojų Draugijos valdybos garbės nariu.

Nuo 1922 m. stojęs į Lietuvos universiteto kūrėjus ir profesorius, dėstė jame lituanistiką, buvo dekanas, prorektorius ir nuo 1940 metų Vilniaus universiteto rektorius, 1946-49 dirbo Baltijos universitete Hamburge-Pinberge, Vokietijoje, 1949 emigravo į JAV, apsigyvendamas Los Angeles mieste, kur lietuvių visuomenės padedamas įsigijo namus ir gyveno, suteikdamas garbę ir pasididžiavimą visai Los Angeles lietuvių kolonijai.

Šioje kolonijoje, Kalvarijos kapų mauzoliejaus kriptoje, jis laikinai ir palieka, laukiant dienos, kada jo žemiškieji palaikai galės grįžti į žemišką Tėvynę Lietuvą, į numylėtą Vilnių, dėl kurio jis tiek dirbo ir kovojo.

Ir pro gedulo šydą, jau šiandieną regime Mykolą Biržišką tarp didžiųjų Kudirkos žodžiais tariant, stulpų, ant kurių laikosi lietuvių tautos rūmas.

Giliam liūdesy paliko brolis Viktoras ir dviejų Mykolo duterių šeimos.

KUO BUVO MAIRONIS MANO JAUNYSTĖS KARTAI — man ne lengva pasakyti. Juk aš, užaugęs lenkų kalboje ir literatūrinėje lenkų kultūroje, Adomo Mickevičiaus ir Liudviko Kondratavičiaus poezijos tebuva lietuviškai nuteikiamas ir tik baigdamas gimnaziją atsikirtau nuo lenkų tautybės, „Varpo“ straipsniais padėdamas sau skinti kelią į savąją Tautą, o gramatikomis, žodynais ir Jono Jablonskio straipsniais nustatydamas sau — nemažą įtempimą ir vargą — lietuvių kalbą ir savo sąmonėje ją iškeldamas aukščiau už prieš tai prigytąją man lenkų ir iš dalies maskolių kalbą. Tik stojęs (Maskvos) universitetą ir po kelių mėnesių drauge su kitais studentais patekęs kalėjimą, susidūriau ir su dainomis, bet tai buvo maskoliškos revoliucinės dainos, iš lenkų studentų dorpatiečių ir rygiečių susipažinau su lenkiškomis revoliucinėmis dainomis, o iš mūsų draustinės spaudos — ir su panašiomis lietuviškomis, kurių populiariausiu tuo metu kūrėju buvo toli gražu neypatingas poetas Juozas Baltrušaitis-Mėmelė. Drauge betgi buvo dainuojamos mūsų studentų ir nestudentų Antano Baranausko „Kelionės Peterburgan“ dainos, jo aušrinis Lietuvos senovės paminėjimas ir kitos.

Nors Maironio dainos nekartą patekdavo „Žemaičių ir Lietuvos Apžvalgon“ ir jau 1895 m. išėjo pirmoji jo „Pavasario balsų“ laida, bet jo dainos skleidėsi pamažu, o studentijai kliudė nuoširdžiai ją prisiminti kad ir erzinęs jaunąjį jos bruzdėjimą svetimas jos nuotaikoms Maironio libretas „Kur išganymas“. Tačiau 1905 m. Vilniuje atsidūręs studentinio ir nestudentinio lietuvių jaunimo tarpe, vakaruose, užmiestinėse išvykose ar privačiuose butuose radau Maironio poeziją aiškiai prigijusią mums labiau nei kitų poetų, vyraujančią ir nė kiek neatstumiančią nuo savęs net smarkiausių revoliucionierių. Dainarome ją jauni, bet dainavo ir seni, kaip štai dramaturgas Gabriėlius Liandsbergis-Žemkalnis, dabartinio mūsų architekto tėvas. Prieš I-jį nasaulinį karą visoje Lietuvoje tik ir buvo girdėti „Miškas ūžia, verkia, gaudžia“, „Eina garsas nuo rubežiaus, žirgą reiks balnoti“, „Kur bėga Šešupė, kur Nemunas teka“, „Lietuva brangi mano tėvynė“ ir kitos Maironio dainos, deklamuota „Trakų pilis“, „Aš norėčiau prikel- ti nors vieną senelį“, „Vakaras ant keturių kantonų ežero“ ir t. t. Maironis virto labiausiai mylimu mūsų Tautos lyriku, kuris betgi nelaukė savęs neliestina tobulyste, tik savo eilėraščius ir dainas kiekvienoje naujoje „Pavasario balsų“ laidoje vis gerino, „taise“. Kartais net primdavo svetimas „pataisas“, tikriau pakaitas. Taip, 1915 m. vokiečiams Lietuvą užėmus ir vilniečiams rengiant spaudai patriotinį kalendorių, jo redaktoriaus kun. Juozo Bakšio pavedamas pateikti kiek mūsų poetų kūrinių, Maironio viename pirmųjų kūrinių „Nedaugel mūsų, broliai, čion yra“, redaktoriui sutinkant, žodžius „Dievas dėl mūsų suteiks stiprybę“ ėmiau ir rizikingai pakeičiau į „Sujungtos rankos suteiks stiprybę“, iš Maironio ne tik negavau barti, bet jis mano perdirbtą eilutę ėmė ir įsidėjo į savo naująją laidą. Jo „Pavasario balsų“ laidose vis matome jo rūpestingą rankos taisymą, pradedant ant- raštėmis (pavuzdžiui, poema „Terp skausmu į garbę“ virsta „Per skausmus į garbę“ ir pagaliau „Jaunąja Lietuva“), kas dar žodžius teliečia, kaip ir daugelyje pačių kūrinių tekste, bet net („Jaunojoje Lietuvoje“) pakeičiama visa ritmika. Ir patsai Maironio patriotizmas yra svarus, sakyčiau — vyriškas. Tebeatsimename jo drasia kaltininkus bemaž ivardijiančia satura „Kai kam“. Kauno „Aušros“ gimnazijos klaseje ja naskaitęs, bemaž pastabą buvau gavęs iš švietimo ministerio, bene Kazimiero Jokanto, ne be pagrindo man pastebėjusio: „Juk mokiniu tarpe galėjo būti ir kurio satyroje pažymėto kaltininko sūnus ar giminaitis.“

Taigi jei mane galima laikuti XIX am. pabaigoje užsimezgsios mūsų kartos šiotiu tokiu reiškėju, toks Maironis tebėra mums artimas ir brangus, kurio nei mūsų Nepriklausomybės metu ėmęs reikštis antimaironizmas neįstengė mums išalduti, o sunkios okupacinės sąlygos — vokiškos, maskoliškos, sibiriniai ir užjūriniai trėmimai, — jo poezijos okupantams nutildyti. Maironis tebegyvas!

1962.5.23

● Čia spausdiname vieną paskutiniųjų M. Biržiškos darbų — pasisakymą apie Maironio poezijos reikšmę M. Biržiškos laikų jaunimui.

Lietuvos paviljonas parodos metu. Nuotraukoje (iš kairės): budėtojai — S. Straševičius, D. Kremerytė; konsulas dr. P. Daužvardis, Miss Lithuania — Dalia Šulaitytė ir paviljono direktorius B. Nainys.

The Lithuanian Consul, Dr. P. Daužvardis, director of the pavillion — B. Nainys, attendants, and Miss Lithuania at the Lithuanian exhibit.

LIETUVA CHICAGOS PARODOJE

Lietuvių paviljonas 26 valstybių tarpe IV-je Chicagos Tarptautinės Prekybos Parodoje

Liepos mėn. 25 d. naujuose McCormick rūmuose buvo atidaryta IV-ji Chicagos tarptautinė prekybos paroda, kurioje, kaip ir ankstesniais trejais metais, dalyvauja ir Lietuva. Čia 26 valstybių tarpe yra ir Lietuvos paviljonas, nors savo dydžiu ir apimtimi mažas bei kuklus, tačiau, iš kitos pusės, yra gera, kad Lietuva dar turi galimybės pasirodyti kitų laisvų valstybių tarpe ir čia yra puiki moralinė pasipirtis viso pasaulio lietuviams.

Šių metų Lietuvos paviljoną organizavo Liet. Bendruomenės Chicago apygardos valdyba, kuri tam reikalui buvo sudariusi komitetą iš valdybos narių B. Nainio (pirmininkas, oficialus paviljono direktorius), D. Bielskaus, K. Kasakaičio, P. Vėbros ir dr. A. Virbicko. Lietuvos skyrius yra įruoštas pagal dail. A. Marčiulionio projektą ir jame yra išstatyti ne prekybinio pobūdžio eksponatai, todėl savo dvasia jis gerokai išsiskiria iš kitų valstybių skyrių.

Centrinėje parodos vietoje iškabintas dail. L. Vilimo paveikslas, vaizduojas Rūpintojėlį, o šonuose yra dail. E. Marčiulionienės keramikos darbai, dail. A. Tamošaitienės kilimas, keli kiti audiniai, du Lietuvos vaizdai (nuotraukos), nemaža gintaro ir kt. Reikia pasakyti, jog parodos lankytoji, kuris yra išlepintas kitų valstybių skyriuose matoma prabanga bei puošmenomis, Lietuvos skyrelis negali daug kuo dominti, tačiau čia, žinoma, nėra vien tik rengėjų kaltė. Nors ir kuklus paviljonas, atsiėjo arti 4.000 dol., kurių didesnė dalis buvo gauta aukomis. Vien tik vietos nuomai sumokėta daugiau kaip \$1.000; maždaug tiek pat kaštavo

ir lankytojams dalinamo leidinėlio "Lithuania" išleidimas.

Parodoje, kuri truko iki rugpiūčio mėn. 12 d., kiekvieną dieną būdavo pasikeisdamos kelios tautiniai drabužiais apsirengusios lietuvaitės iš Jaunimo Centro tautinių šokių ansamblio.

Šiemet gausiai pasirodė lietuvių meninės pajėgos McCormick pastato "mažajame teatre" (Little Theatre): čia programą atliko Jaunimo Centro šokėjai, Ateities šokėjai, Lietuvos Vyčių choras, tautinių šokių grupė žilvitis, Marquette parko šokėjai ir kt. Daug kitataučių turėjo progą stebėti lietuvių pasirodymus ir tuo buvo padaryta propaganda Lietuvos naudai.

Grazų vaidmenį atliko parodoje šių metų Miss Lithuania — Dalia Šulaitytė iš Cicero. Ji parodos atidarymo dieną įvykusiose iškilmėse pakėlė Lietuvos vėliavą, o tą patį vakarą dalyvavo pusę valandos užtrukusiame pasikalbėjime per WGN radijo stotį programoje, kurią veda lietuvis Paul Saliner-Šaltimieras.

Dalia parodos laikotarpyje kiekvieną dieną turėjo įvairių reprezentacinių užsiėmimų ir apie 10 pasirodymų per radją bei televiziją. Taip pat ji atstovavo Lietuvą ir kitomis progomis, kur tik suspėdavo, pvz. Skokie miestelio jubiliejiniame parade, į kurį buvo kviestos tik 4 valstybių — Izraelio, Lenkijos, Vokietijos ir Lietuvos — atstovės.

Rugpiūčio 9 d. įvyko visos parodos grožio karalaitės rinkimai, kuriuose dalyvavo ir Miss Lithuania — Dalia Šulaitytė. Rinkimai prarvesti "Miss Universe" rinkimų pavyzdžiu, tik čia merginos buvo pristatytos vien tik išėiginiais drabužiais; rinkimus stebėjo apie 5,000

žiūrovų. Merginas pristatant buvo grojamos jų atstovaujamų valstybių tautinės melodijos, didžiuliame ekrane rodomi didžiųjų tų valstybių miestų vaizdai. Kiekviena kandidatė turėjo pasakyti po trumpą žodį savo ir anglų kalba.

D. Šulaitytė publikai prisistatė tokiais žodžiais:

"Gerbiamieji ponai ir ponios! Aš noriu padėkoti visiems už tokią malonią progą, kurios aš niekada neužmiršiu. Kadangi aš negaliu jūsų pakviesti aplankyti mano krašto, kaip kad padarė kitos, nes jis yra svetimųjų okupuotas, aš prašau jūsų visų jungtis su manimi ir visais lietuviais Lietuvos išlaisvinimo darbui."

Visos parodos "Miss", greičiausia propagandos sumetimais, išrinkta vienintelė parodoje buvusi juodukė — Malajų atstovė. Ji dabar bus vežama į Malajus ir aplinkinius kraštus varyti propagandą Chicagos parodai, kuri vyksta kiekvienais metais.

Lietuvos paviljono užrašas buvo visose parodose vartotas LITHUANIA, gi amerikiečių spaudoje daugumoje buvo žymima Free Lithuania. E. Š.

Miss Lithuania — Dalia Šulaitytė tarp kitų tautų atstovių Tarpt. parodoje Chicagoje. Antroji (iš kairės) — Miss Malaya išrinkta visos parodos Miss.

Dalia Šulaitytė (first from left) among representatives from other countries. Miss Malaya (2nd from left) was elected Miss International Trade Fair.

Tarptautinėje parodoje prie lietuviško paviljono stovi lankytojai — kun. dr. J. Prunskis, L. Prapuolenis, Grėbliūnas ir šulaitienė (Dalia Šulaitytės — Mis Lithuania mama). Foto V. Bacevičius

Tylėjimo baimė

(Kelionės ir nerimo mintys)

Tiršta naktis įgulusi kalnuose. Naktis tokia gili ir juoda, kaip bolševizmas. Tarpekliai ir kalnų smailius ji sujungė į tamsią masę, kad, rodos, šoktum nuo uolos, įsmuktum iki pažastų į juodą smailą ir niekur nenukristum.

Tokia naktis su savo paslaptimis įslenka į Los Angeles kalnus. Vaiko sapnuose tokią naktį dažnai krisdavau nuo kalnų ir pabūsdavau iš baimės suprakaitavęs. Ilgai gaudydavau orą, kol susivokdavau, kur aš esu, kad dar gyvas esu.

Ir išsipildė mano anų dienų sapnai. Krintu ir krintu nuo kalnų vis į gilesnę naktį ir netikiu, kad kada nors regėsiu dienos šviesą. Tą šviesą, kuri apšviesdavo mano nuosavą gyvenimą tenai. Aš čia gyvenu man primestu gyvenimu, man įduotu gyvenimu. Dar nesutrintos tautos sudėjo pinigus ir išvežė iš Europos, iš pasaulio širdies. Ir su tuo pasibaigė mano, kaip pabėgėlio, problema. Tam ir buvo dėti pinigai, kad ta problema būtų iš pasaulio reikalų ištrinta, kad būtų palaidota mažos tautos teisė. O mano vardą, kurį įrašiau ten gimdamas, jau išbraukė iš tenai. Išbrauks ir visos tautos vardą tą užplanuota dešimtmečių tyła. O mes džiūgavom, kaip apdovanoti vaikai, kad didžiųjų tautų sumestais pinigais mūsų gyvybinis klausimas buvo parduotas. Buvo parduotas mūsų nerimas ir mūsų teisė reikalauti gimtų nuosavų namų. Išvietino ir nuramino mūsų alkį. Ir gera valia mes patys užsiklojom koegzistencijos paklode. Ir gera ir ramu. Viską suradom ir nėra ko daugiau ieškoti. Tik reikia skubėti ir imti. Mūsų teisė, nerimas ir ryžtas sutirpo penkiolikos metų tyloje. Ilgai netruks, ir šitas saldarūgštis tylėjimas mus pačius sutirpins. Mes geri ir nuolaidūs žmonės, mes tuoju su viskuo sutinkame. Ir šiandien didžiuojamės savo istoriniu pacifizmu. Nudraskė kaimynai mūsų skvernus, užsilopė savo skyles, o mes nutilome. Slinko šimtmečiai koegzistencijoje. Gyvenome ir mirėme, tikėdamiesi atpildo amžinybėje. Tapome krikščionybės idealu, primiršdami net savo tautos pavadinimą. O didesnieji kaimynai mus jau nurašė, perkeldami į savo laimėjimų balansą.

Bet šviesa, kuri spingsėjo tau-toje, davė mums žmogų, kuris, už mus mirdamas, mus prikėlė. Ak, gi, susiūbavome erdvėje, tryškome jėga, kaip gerai išsimiegojęs ir pailsėjęs milžinas. Tik labai trumpai.

Šį kartą nusprendėme, kad mūsų namai — nevalios namai. Mūsų baimė virto Moze, kuris mus išvedė iš tų nevalios namų, rašydamas mums įsakymus, kurių pirmasis — neužmiršk! Pakelėje užsikūrėme ilgesio laužus, prie jų meldėmės, tiesdami rankas į apleistą žemę, kuri mums augino duoną, laistomą geros valios lietumi. Pakelėje supratome, kad tai buvo tikrasis gyvenimas, o mes buvome tikraisiais žmonėmis. Žemė buvo rami ir nieko mums iš savo vidurių nedavė. Ji buvo skirta aisčių giminei, kuriai likimas įdavė pacifistinę misiją.

Bet mes gerai žinojome, kad kitur žmonės landžioja po žemės vidurius, skrodžia jos žarnas, čiulpia kraują, iščiupinėja gyslas, nes žino, kad žemė, kaip didžiausia tarp visų vandenynų žuvis, turi daug brangenybių nurijusi. Kad jos viduriuose, kaip mūsų inkstuose, yra užaugę akmenys, kurie neturi jokios vertės. Bet mes, kaip vaikai, suteikėm jiems didžiausią blizgėjimo vertę ir mainome už duoną. Ir tuo nunuoginome save, parodydami savo didžiausią silpnę prieš visą gamtos gyvūniją. Ir jokios gėdos nejaučiame, pavertę nevalgomą daiktą brangesniu už duoną. Ir šitas didis žmogaus paklydimas mus nužmogino, ištuštino, pavergė žmonijos mintį. Nusuko ją nuo aukštesnių dalykų.

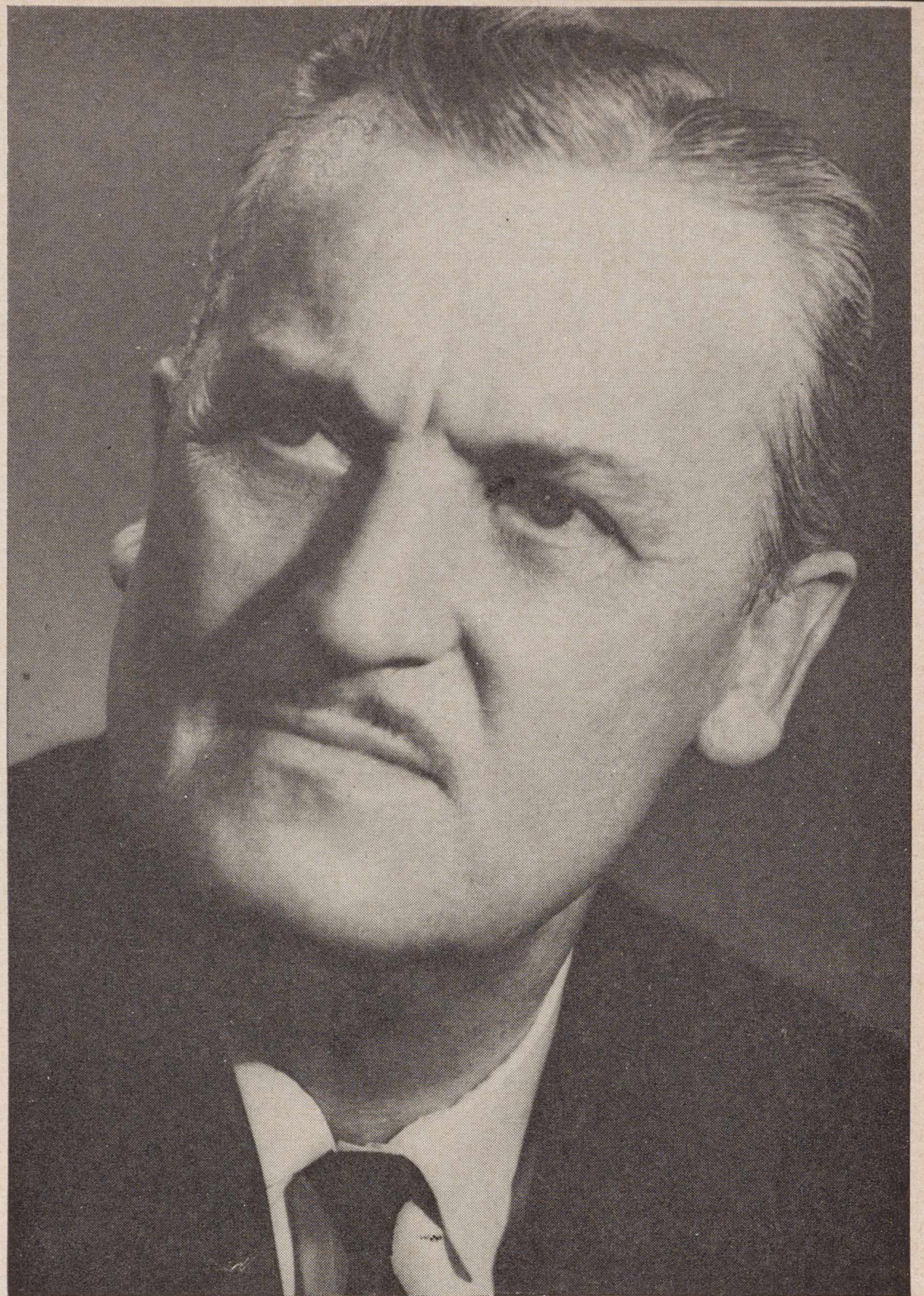
Dabar padedame gyventi kitiems, kurie pirmieji pasigrobė žemės vidurius. Ir nesirūpiname, kad kai iščiulps žemės kraują, išplės iš jos inkstų akmenis, ant jos paviršiaus gali sustot augusi duona. Gal žemė pavirs pelenais, savo syvų netekusi. Mes apie jos ateitį negalvojame, tik knisamės gilyn ir nėra kada pakelti akių į aukštį.

Ak, o ką ten aukštai rasi. Astro-nomai kapoja erdvę, kaip piemenys botagu, o ką kada nors iš ten iškerta? Suskaitė tiek žvaigždžių, o dangaus durų vistiek neranda. Seniai, jau seniai žmogus žino, kad jis kurmio brolis. Kad jam daugiau nieko nereikia, kaip tik suskaičiuoti, kiek jis turi, kur ir kiek dar ko yra.

* * *

Mašina sustojo. Aš išlipau ir nuo viršukalnės pažvelgiau į Los Angeles. Po mano kojomis tviska dirbtinės šviesos okeanai, kurie žaizduojančiu gėlynu begalinėje to-lumoj jungiasi su žvaigždėmis. Spinduliuoja dangus, spinduliuoja žemė, spinduliuoja Pacifikas. Ir tą didį šviesos išsiliejimą lyginu su pagirio žiburėliu, teikiančiu begalines viltis grįžtančiam keleiviui. Kur daugiau grožio ir minties? Ar čia, kur žiburių skaičius astronomo protu neaprepiamas, ar tenai, kur jis spingso vienišas prieš didelę viso pasaulio naktį? Čia dega versmės turto, versmės medžiagos, kuri mus prikalta amžinai vergijai, kuri mums duoda gyvenimą ir jį visiškai iš mūsų atima.

Aš nulenčiau savo menkybę, kuri visą gyvenimą lydi mane, užmiršau savo nusizeminimą, kurį klostau po kiekvieno pasipūtėlio ir garbėtroškos kojom, ir drąsiai tarčiau, kad po mano kojomis spindi begalinė tuštuma, tuštesnė už dykumą. Nes ana pilna metafizinės minties. Dieną ir naktį būdama vieniša ir apleista, ji kaupia ir kenčia žemės skausmą, kaip vienišas žmogus. O miestas? Jis amžinos žmogaus vergijos kūriny. Šlykštus ir grubus kūriny, pilnas apgaulės, melo ir moralinio ištūžimo, pilnas puvimo kavernų, kurios vešliai auga ir traukia į save žmones, kaip atvira ir pūliuojanti žaizda mases. Ir čia užaugę ir nusizulinę žmonės išsi-veržia žmonijos priekini ir jai dik-tuoja gyvenimą. Aš netikiu, kad jie čia save apšarvavo principais, ge-

GASPARAS VELIČKA (1907 — 1962)

“...Ir pradėjau rankioti brangakmenius kančioj išdegintus tų žmonių, kurie gyveno, kentėjo ir į posmus sudėjo.”

“...Aš nuėjau į ansamblį. Ką ten padarėm, jums jau žinoma. Ką padarėm tremty ir čia, Amerikoje, taip pat žinoma, ir laukia jūsų teismo. Jei padarėm klaidą, gal tauta atleis. O jei neatleis, mirsim su nuodėmėmis...”

Taip rašė “Dainavos” dešimtmečio leidinyje Gasparas Velička, lietuviško ansamblio pradininkas, jo kūrėjas, nuostabiai gyvo ir gilaus patriotinio jausmo vaidinimų kūrėjas, nepaprasto talento (in potentio) beletristas, kurio vos keletas fragmentų išvydo spaudą.

Kilimo veliuoniškis, gimęs 1907 m., G. Velička lankė ir baigė Sutkaus Tautos Teatro mokyklą ir 1933 debiutavo Jaunųjų Teatro eksperimentiniam “Dėdės Tomo trobelės” pastatyme, parodydamas neeilinį aktorius talentą.

1934 išvykęs į Pietų Ameriką, ten gerokai atgaivino lietuvišką sceną. Grįžęs įstojo į Klaipėdos teatrą, kur su Sodeika ėmė galvoti, kad laikas ir lietuviams “turėti nacionalinį teatrą”. Velička ėmė rinkti liaudies kūrybos brangakmenius ir pinti juos scenos veikalui, prasidėjo repeticijos. . . de ja, 1938 m. Klaipėdą naciams užgrobus, premjera nebeįvyko.

Tie patys vokiečių naciai 1941 okupacijos metais paleido Veličkos suorganizuotą liaudies ansamblį, matydami, kokia tautine jėga jis ima skleistis. Idėja kūnu tapo 1945, kai Velička su Sodeika suorganizavo Vokietijoje Tautinį Ansamblį, kuris karo išblaškytiems lietuviams atnešė neįkainojamos dvasinės paguodos.

Jo “šienapiūtė” Lietuvoje pastatyta 120 kartų. Vokietijoje gimė naujas iš liaudies dainų ir šokių sudarytas “Atsisveikinimas”. 1946 vasario 16 įvyko premjera “Nemušas žydi”, kuris laikomas geriausiu jo vaidinimu. Abu tie veikalai sulaukė apie 160 pastatymų.

Nenurimo Velička ir atvykęs į JAV-bes. Chicagoje dirbo su “Dainava”, persikėlęs į Omahą statė ten veikalus ir režisavo, atgaivino scenos meną atvykęs į Los Angeles, kur pastatė Lėk, mano sakalėli, Minija vėl išsiliejo, žydintis lankų vėjas, Dėdė nuo Pacifiko ir kt.

Veličkos literatūrinis palikimas dabar draugų literatų ir teatralų peržiūrimas ir tvarkomas. Jo “Nemunas žydi” draugai dainaviečiai ketina išleisti gražia knygą, lyg padėdami atminimo vainiką. Didelės Gasparo Veličkos padarytos teatrinės “nuodėmės”, ir jų ilgai neužmirš tauta nei Tėvynėje, nei išeivijoje. Ilgai jos bus gyvos ir gaivins lietuvišką sielą.

ležine valia ir žmoniškumu, kad išaugino drąsą teisybei ginti.

Bet didžiuosius didžiaisiais padarome mes, mažieji. Paskui tik susigriebiame, kad jie daug menkesni už mus. Argi ne keista, kad diktatoriai ir rinkti valstybių vadai sako

jiems kitų parašytas kalbas, maitinasi kitų primestomis mintimis? O mes tikėjome jų asmenybėmis. Kas padiktavo Kristui ir Gandžiui, ką jie turi sakyti ir daryti?

Nukelta į 16 psl.

Iš satyrinės poemos

PELENAI

Paskutiniai posmai iš Ketvirtosios giesmės. Ketvirtoji giesmė pasakoja apie klajojimą svetur ir eisenas, galiūnų likimą, laisvės vainikus ir fariziejus, seseris ir artoją, lakštingalą, pats apie save, nuolatinę kovą ir kančias ir prisikėlimo viltį.

Dvi anksčiau išleistos „Pelenų“ knygos kritikų yra laikomos vienais geriausių liet. satyrinių kūrinių. Trečiojoje knygoje kiek labiau prasimuša eleginė gaida, veržiasi sielvartas ir skundas.

Klajojant tarp kalnų be rytdienos, kaip naktį,
Sunku užmiršt namus ir pasakų nesektį,
Sunku aplenkt ramiai naujus tėvų kapus,
Nors puošią smiltį vėtros sliuokdamos nupūs.
Sunku neatsimint tėvų išminčių žodžių,
Seniai susismaigtstyti į smegenis taip godžiai.
Jokia žiauri naktis garsų neišskaidys,
Kur gimė pareiga, garbė ir pavyzdys.

Klajojant liūtai, griežlės, peteliškės lydi,
Kad svertum menką dalią ir stiprybės dydį,
Kol aušrai keltis tamsūs sriautai netramdys.

Ir eisenos, ir vėliavos, ir rašto žodžiai
Neaidi atgarsiais tarp dvasios juodaodžių:
Tiktai šalta raidė, kaip antkapį, žymės:
Penkiuose kontinentuose šaukėmės prasmės —
Jei būti — kam? Jei ne — kodėl? Kur žemės broliai?
Ne sraigės mes dumble. Mintis sulaužo toliai.
Širdies virpėjimuos atgimsta net kapai,
O gyvas — žemės veidui pašaipa tapai.

Lelijų vainikus taip ryja gleivių liūnas,
Taip skęsta vienai dienai krikštytas galiūnas,
Taip dūmuos blaškos gyvos širdys ir kapai.

Apstulbę norai, nuogos mintys klysta vėjais —
Per Nemunus, Neris ir sostinių alėjas,
Ištroškę pagairės ir laiko atramos,
Lyg šauktų pelenas sudegintuos namuos.
Ten juokės, gimė, augo, kol minties šešėliai
Be laiko kandelabrų šermenis sukėlė:
Laukų dienojimai be poilsio garsų,
Su ašaros rasa ir rožė tarp kasų.

Galiūnų skipetrai ir blizgančios tiaros —
Sena jėga — beprasmis palikimas daros,
Kaip klystantys mirazai bokštuos debesų.

Nežinomas kareivis, girių partizanas
Ne amėnų paminklais tarp vėlių gyvena.
Pirmų kovų karys po akmenų krūva
Iš miesto išmestas kaip keikiamas šuva:
Jis buvo laisvės žiedas, laisvės aukai kraujas,
Vergėjui atšaka, nes amžinai kariaujas;
Kurie jo pėdsakais išėjo laisvės gint,
Sulaukė jauros kapą pirtžolėm augint.

Kur kaulai po stiklu ir pagarbos taisyklė, —
Žinok, ten garbina kraujais nuplautą ryklį;
Tik laikas neapgaus: ką šauktis, ką nutrint.

Gelsvų kasų sesul, ilgai pakoja mynei
Ir siūlų takelius į rietimus supynei.
Gėlytės ir kryželiai su širdies plasnai

Ne vienai vasarai klijėjosi varsna.
Tu gyveni sapnais, kaip miško karalaitė,
Prabėgdama žeme danguos drebi pašvaiste,
Kai tavo kūriniams lyg žlūgtų ateitis,
Kai ainių lysves braido svetima gentis.

Taip šimtmečius tėvai gyveno ir kentėjo:
Daržų lelijos, o laukų aguonos puošė sėją,
Daina skambėjo taip, kaip laisvė ir viltis.

Ramus dainos artojai! Ant žalių kilimų
Tava daina žavinga tvarsto balsą kimų.
Ne tais garsais suvirpo epušių giria,
Ne baimė, laisvė tvino sklidina taure,
Kada medum alsavo palangių darželiai —
Nasturtos, dievmedžiai, jurginai ir čiobreliai.
Pakopos apynių, kaip gėlynų saugai,
Artojus sveikino: bus rudenį draugai.

Ak, ta diena! Gegutė paklega ir laukia, —
Ar verkia kas namuos? Ne, ne. Šalin, skalauke!
Tik triusia, džiaugias, juokias žmonės ir daigai.

Nakties lakštingala, pilkoji karalaite,
Kam balsą taip sklaidai, dar niekas neišskaitė.
Su temstančiais šarmais garsėji skardumu
Lyg dangų garbintum prie motinos namų.
Gamtos tyla ir vienuma. Naktinių godų
Giesmės skridimai gura kaip granito klodai.
Manas mintis suskaldo tamsumos našta.
Vingri šneka šaltinio šaukias pamiršta.

Kam aš šaukiu į tremtinio paniūrią giesmę
Ant Nemuno krantų dar nesugautą viešnią?
Tai žemė, laisvė, meilė, — paukštei — man — gūžta.

Lietuvi amžinas, pilis apgynei skydais,
Krauju nusikratei mongoliškus hibridus,
Tavų sūnų dalis dėl tauko čirškalių
Be laisvės džiaugias pančiuos tarp vielių.
Ant žuvusių kapų klajoja laisvės veidas.
Neprakala raugynų saulė nusileidus
Už debesų. Kaip paukštė pralekia viltis —
Ne burtai ragany, bet meilės ateitis.

Jaunimas su kardais, senutės su ražančiais
Kovojo kruvinai prieš nekrikštus šarančius,
Kad laisvės nepasmaugtų prarają naktis.

O, mielas mano senas ir jauniausias drauge,
Nuo amžių saule turčiai ir beturčiai džiaugias.
Šviesa ir šiluma kaip šilko audiniai
Ne abuojaus likimo ainiai midų varė,
Savos brandos rankiniais aukso skrynią darė.
Laužai, pilaitės, plytos, atramos, žiogriai
Apraitė žygius, tėvus, kaip jauni kariai.

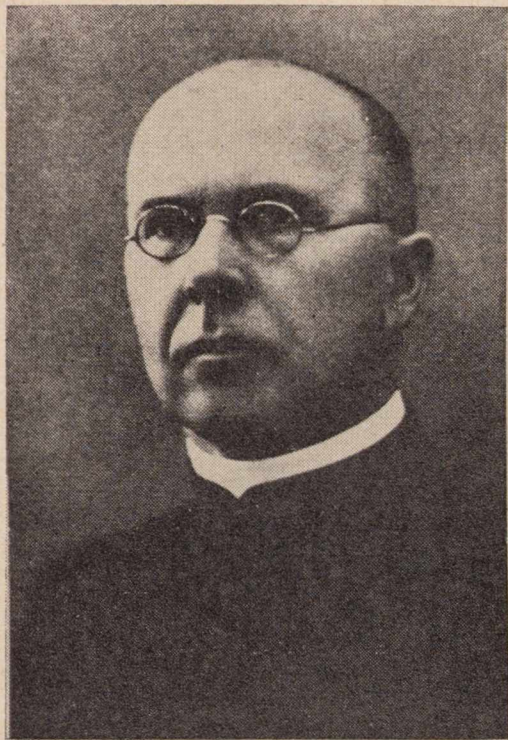
Nebus, kaip gali būt tarp pirštų sukryžiuotų, —
Ar magijos, ar protų, ar iskarįotų, —
Sužydi saulės ūgiais gurūs guburiai.

Tu, Žemės Tėve, man paklojai guostis žodžius,
Tuos šaltus akmenis iš smėlio ir iš suodžių,
Kad krosnys sumestos, nušvitusios kaitra,
Pabirtų pelenais. Likiminė audra
Išpustė palaikus už šimto horizontų,
Kaip palaikus prieš amžius kruvinu kohortų.
Ir šių dienų kraujai nuslinks upe rūkais,
Ir saulė su lelijom atkeliaus laukais.

Visokios sąvartos ir laimina ir žviegia:
Susmilksta išpūsti, prisikelia paliege
Ir eina sveikint rytą kruvinais takais.

LIETUVIAI FILOSOFAI

Dr. J. Pikūno paskaitos (žiūr. LD birželio mėn. nr.) iliustracija, ji nepretenduoja apimti visus pasireiškusius lietuvių filosofus, ypač pačius jaunuosius, kurie atskirų veikalų nėra išleidę

PR. KURAITIS

Pranas Kuraitis (1883 — komunistų ištremtas į Sibirą, po kurio laiko grąžintas į Lietuvą) aristotelinės-tomistinės sistemos filosofijos atstovas. Filosofijoje yra du esminiai ir pagrindiniai klausimai: būtis ir jos pažinimas. Pažinimas negalimas be būties, o būtis nesuvaldoma be pažinimo. Dr. Kuraitis šiuos esminius filosofijos klausimus apėmė savo pagrindiniais veikalais: Ontologija ir Pagrindiniai gnoseologijos klausimai.

ST. ŠALKAUSKIS

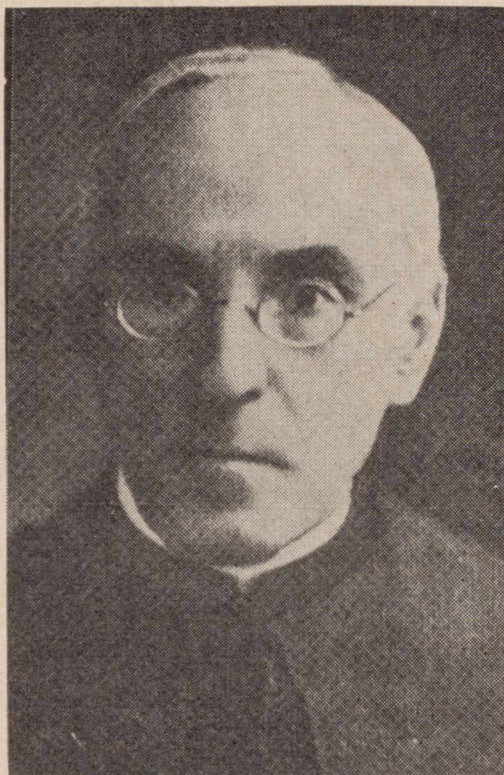
Stasys Šalkauskis (1888 — 1954), priklauso prie tų retų filosofų, kurio visas mąstymas yra nukreiptas į būtį jos pasireiškimo visumoje. Jis išeina iš žmogaus, atremdamas jį į gyvybę, dvasią ir Dievą. Gamta, kultūra ir religija yra žmogaus pažinimo ir veikimo plotai. Pagal šią sąrangą yra sukurta ir atitinkama pedagogika. Mąstymas apie šias problemas ir rūpinimasis gilesne jų

samprata ir įprasminimu sudaro viso jo gyvenimo ir kūrybos turinį. Svarbiausieji jo raštai, kur nagrinėjamos šios problemos, yra: Kultūros filosofijos metmens, Lietuvių tauta ir jos ugdymas ir daugelis kitų veikalų. Šalkauskis pasižymi nepaprastu proto gilumu, logikos aštrumu ir sintezės platumu.

PR. DOVYDAITIS

Pranas Dovydaitis (1886 — ??, 1941 komunistų išvežtas į Sibirą), gamtos filosofas aristotelinės ir tomistinės filosofijos rėmuose. Liečia Dievo buvimą ir žmogaus kilmės klausimus. Be daugelio straipsnių būdinga ši knyga: žmogaus išsirutuliojimas ir Paleontologija. Kitas svarbus veikalas Kristaus problema.

A. JAKŠTAS-DAMBRAUSKAS

A. Jakštas - Dambrauskas (1860 — 1938), tomistinės filosofijos pagrindais savo dėmesį sutelkia į gamtą. Gamtoje išvelgia matematinę sąrangą, organišką vienybę ir

prasmę, pasaulio sielą (žinoma, ne teologine prasme). Šie dalykai jo pagrindiniame veikale: Mokslas ir tikėjimas. Literatūros ir meno kūrybos klausimus svarsto "sub specie eternitatis" turinio atžvilgiu ir "dieviškos proporcijos" ieškodamas formos atžvilgiu.

VYDŪNAS

Vidūnas (Vilius Storasta, 1868 — 1953), teosofinis panteistas, kurio pasaulio sąrangoje, susidedančioje iš skritulių, įjungtas žmogus, kuris per tam tikrus būties laipsnius sąmonėdamas susijungia su Dievybe. Jo veikalai: Visumos sąranga ir Slėpiningoji žmogaus didybė ir daugelis kitų, liečiančių tautines problemas. Be to, jis yra išleidęs visą eilę draminių grožinės literatūros kūrinių (Prabočių šešėliai, Amžinoji ugnis, Pasaulio gaisras ir kt.). Jo raštai persunkti gilia tautos meile, doriniu ilgesiu ir tobulybės troškuliu.

I. TAMOŠAITIS

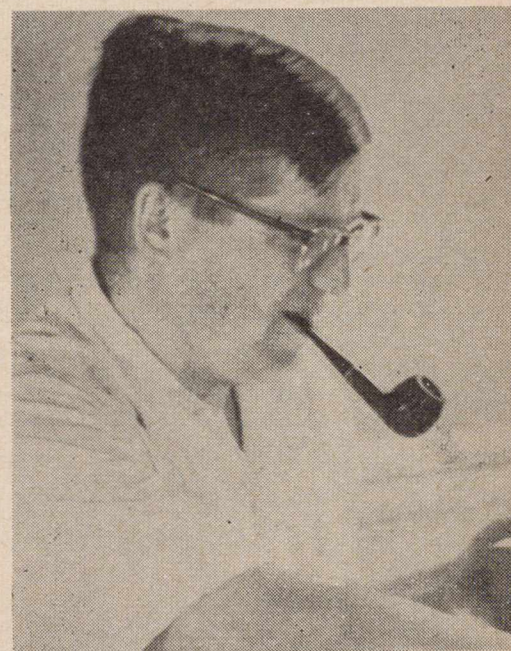
Izidorius Tamošaitis (?—?) Lietuvos universitete dėstė filosofijos kursą, daug dėmesio kreipdamas į asmens pilnutinį išsiskleidimą tautoje. Savo filosofinę sistemą daug kur rėmė Max Schelio sistema. Buvo tautinės minties publicistas ir kultūros žurnalo "Vairo" redaktorius.

Vladimiras Šilkarskis (1889 — 1956), filosofijos istorikas ir estetikos filosofas. Reiškiasi grožinės — klasikinės kūrybos filosofine įžvalga ir klasikinių veikalų, ypač Vl. Solovjovo filosofijos, vertimais.

A. MACEINA

Antanas Maceina (1908), krikščioniškojo egzistencializmo filosofas. Turi intuityvų protą problemas išvelgti nauju būdu ir išreikšti jas estetine fraze. Atviras visoms sritims, bet daugiausia reiškiasi religijos, kultūros, sociologijos, politikos ir meno problemų sąryšio įžvalga ir jų prasmės atskleidimu. Tarp daugelio veikalų Saulės giesmė, Jobo drama ir Niekšybės paslaptis jam būdingi. Jo minties gilumas ir aštrumas ir intuityvinis įžvalgumas iškelia jį į pirmuosius Lietuvos mąstytojus ir daro jį visiems patrauklų ir populiarių.

J. GIRNIUS

Juozas Girnius (1915), egzistencializmo atstovas. Pasirinktas problemas skleidžia giliai būtinu požiūriu. Tai ryšku jo pagrindiniame veikale — Laisvė ir būtis. Reiškiasi egzistencializmo, sociologijos, kultūros ir tautinių problemų nagrinėjimu. Tauta ir tautinė ištikimybė yra pirmaeilis šios srities jo veikalas.

Petras Celiešius (1906), ontologas. Savo straipsniuose reiškiasi daugiau meno filosofijoje, skleidamas meno problemas būtinu požiūriu.

J. MAČERNIS

Juozas Mačernis (1891), gamtos filosofas. Į gamtą žvelgia moderniosios filosofijos šviesoje ir filosofines sąvokas stengiasi išreikšti matematinėmis formulėmis. Pasižymi gilia gamtos įžvalga ir eina prieš reliatyvizmą ir egzistencializmą filosofijoje. Šios rūšies jo veikalai išleisti ispanų kalba.

Vytautas Bagdanavičius (1903), tomistinės filosofijos atstovas, bet gerai pažįsta ir moderniąją filosofiją ir reiškiasi sociologijos ir literatūros nagrinėjimo srityse. Žmonijos likimas šv. Jono Apreiškimo knygoje yra geras teologijos ir istoriosofijos veikalas.

Andrius Baltinis (1909), fenomenologinio ontologizmo atstovas. Pažinimo pagrindų laiko intuiciją, kuria remiasi gyvenimo ir egzistencinė filosofija. Savo raštuose liečia religines, kultūrines ir tautines problemas.

Antanas Ramūnas (1910), filosofijos istorijos ir disciplinų įžvalgus tyrinėtojas, pedagoginių sistemų kritikas, sielos galių ir fizinių jėgų derintojas. Plataus masto istoriosofas, fizinės kultūros puoselėtojas.

Pranas Gaida (1914), religijos filosofijos atstovas. Pasižymi giliu įžvelgimu į žmogaus santykius su Absoliutu ir skleidžia juos pedagoginiu žvilgiu. Didysis nerimas, jo paskutinyss veikalas, yra moderniojo žmogaus religinių išgyvenimų visapusiška sklaida.

Tomas Žiūraitis (1913), tomizmo atstovas, į kurį įjungia ir moderniąją filosofiją. Ypač domisi asmenybės problema. Šiuo klausimu yra parašęs aktualų mokslo veikalą: Žmogaus asmenybės esmė kultūrfilosofiniu ir etiniu požiūriu (originalas vokiečių kalba).

Kazys Klaudijus Cirtautas (1915) pedagogas, 1943 m. Breslau universitete gavęs filosofijos daktaro laipsnį. Raštai: Stasio Šalkausko filosofinė pedagogika (disertacija), Moralinio auklėjimo problema (habilitacija), Portraet der Heimatlosen, Skausmo pergalė, The Refugee, The American College Girl.

Lituanistikos senienos

(tęsinys iš LD š. m. kovo mėn.)
Katalogo No. 305

#1146. Żabko-Potopowich, A. Praca najemna i najemnik w rolnictwie w Wielkiem Księstwie Litewskiem w wieku osiemnastym na tle ewolucji stosunkow w rolnictwie. 1929. 246 p. f 25.—

#1154. Baltische Studien zur Archæologie and Geschichte. Arbeiten des Baltischen Vorbereitenden Komitees fuer den XVI. Archæologischen Kongress in Pleskau 1914. Riga. 1914. 415 p. f 80.—

#1162. Akielewicz, M. Gramatyka języka litewskiego. 1890. 204 p. f 22.50

#1252. Bodniak, S. Polska a Bałtyk za ostatniego Jagiellona. Kornik 1946. f 18.50

#1297. **RESPUBLICA, sine Status Regni Poloniae, LITUANIE, Prussiae, Livoniae etc. diversorum autorum.** Lugdunum Batavorum, Ex Officina Elzeviriana, 1627. 450 p. calf — f 95.—

Katalogas Nr. 313

#62. Baltische Blaetter. Wochenschrift zur Erhaltung u. Pflege baltischer Art. Organ d. Baltischen Syndikats f. wirtsch. Wiederaufbau. 1921-28. f 150.—

#103. Danilowicz, C. de La Lituanie Artistique. Lausanne, 1919. 72 p., ill. f 15.—

#104. Der Yidisher Arbeyter. Sotsyaldemokratische Tseytschrift. Organ fuer Algemeyner Yidisher Arbeyterbund in Lite, Poylen u. Rusland. No. 16 1904 76 p. f 0.—

#363. **VILNIAUS ŽINIOS. Pirmasis lietuvių dienraštis. Įsteigėjas P. Vileišis. Vilnius. 1908. In pts. pap. f 50.—**

Metai IV 1908(, No. 170 (1008), 172 (1010)-175 (1013), 178 (1016)-195 (1033).

#364. **VILTIS. Visuomenės, literatūros ir politikos laikraštis. Vilnius, metai 2 (1909) No. 80 (265), 81 (266), 83 (268) — 87 (272), 101 (286) — 113 (298); metai 3 (1909) No 114 (299) — 150 (335); metai 3 (1910) No. 1 (336) — 41 (376), 43 (378) — 117 (446); metai 4 (1910) No 112 (447) — 144 (479), 146 (481), 148 (483) — 150 (485). In parts. Scarce. pap. f 175.—**

#370. Wasilewski, L. Litwa i Białoruś. Zarys historyczno-polityczny stosunkow narodowościowych. 1925. 251 p. f 22.50.

#417. **Schleicher, A. Handbuch der lituischen Sprache.** Prag 1856-57. 342; 351 p. f 70.—

1. Litauisches Grammatik. 2. Litauisches Lesebuch und Glossar.

#427. Wiedemann, O. Handbuch der litauischen Sprache. Grammatik, Texte, Woerterbuch. 1897. 353 p. f 40.—

#428. Wijk, N. v. Altpreuussische Studien. Beitræge zur baltischen und zur vergleichenden indogermanischen Grammatik. 1918. 150 p. f 50.—

#454. **Kudirka, V., RAŠTAI.** Surinko ir spaudai prirengė J. Gabrys. I-IV. Tilsit 1909. f 150.—

1. Biografija. Satyros. Eilės. 2. Tėvynės Varpai, 1889-1899 m. 3. Kritika. Mokslas. Politika. Smulkmenos. 4. Dramos ir apysakos.

#569. Page, S. W. The formation of the Baltic states. A study of, the efets of Great Power politics upon the emergence of Lithuania, Latvia and Estonia. 1959 193 p. Harvard Hist. Mon., 39. f 17.10.

Katalogo No. 317

#36. Meulen, R. v. d. Die Naturvergleiche in den Liedern und Totenklagen der Litauer. 1907. 169 p. f 12.50.

#231. Platbarzdis, A. Die Muenzen und das Papiergeld Estlands, Lettlands, Litauens. Neue erg. Aufl. 1957. 202 p. 30 pl. Only 110 copies publ. f 85.—

#298. **VOLUMINA LEGUM.** (Prawa konstytucye y przywileie Krolestwa Polskiego, Wielkiego Księstwa Litewskiego y). 12 tomų. f 1800.—

(Bus daugiau)

ALVYDAS VASAITIS

ALVYDAS VASAITIS – JAUNAS EMOCINGAS PIANISTAS

VLADAS JAKUBĖNAS, Chicago, Illinois

Chicagos lietuvių visuomenė turėjo progos per eilę metų stebėti kaip jos akivaizdoje išaugo ir vystėsi muziko Aleksandro Kučiūno, o vėliau Vlodo Jakubėno studijos mokinys — jaunas pianistas Alvydas Vasaitis. Stebint jo muzikinį pasireiškimą nuo 6 metų amžiaus ir iki šiol tenka konstatuoti vieną brangią savybę — jo entuziastingą meilę ir prisirišimą prie pianino, o per jį ir nuolatinę pažangą ir tobulėjimą.

Dažnai yra sunku ankstyvajame amžiuje atpažinti ir ypač ankstyvaisiais studijų metais spręsti, kiek platus ir kaip gilus yra mokinio įgimtas talentas. Tai atsiskleidžia tik vėlesniaisiais metais, kada mokinys daugiau subręsta intelektualiai.

Jeigu pirmesniaisiais savo metais Alvydas Vasaitis imponuodavo savo techniškais pasiekimais, tai pastaruoju metu jame ėmė ryškėti bravūriškai - virtuoziškas kūrinų atlikimo stilius. Šiandien jau neįtikėtina jokių abejonės, kad Alvydo asmenyje glūdi didelis pianisto — virtuozo talentas, kuris reikia visomis jėgomis remti ir sudaryti sąlygas jam pasiekti savo aukštumą.

Dvi pagrindinės savybės, kurias Alvydas turi ir kurios garantuoja jo sėkmingą kelią į virtuoziškas aukštumas, yra jo nepaprastai dideli techniški pasiekimai ir emocinumas. Šiuo metu jis jau nesutinka

techniškų kliūčių jokiame muzikos kūrinyje, yra pajėgus suteikti kūriniiui bet kokios rūšies dinamiką ir jam belieka tik tobulintis interpretacijos ir stiliaus dalykuose, kurie yra tampriai surišti su intelektualiniu brendimu. Kadangi ir amerikiečių mokykloje Alvydas yra atžymėtas aukso žymeniu kaip vienas iš pažangiausių mokinių, reikia manyti, kad jo intelektualinis pajėgumas yra didelis ir kad jis yra vertas mūsų ypatingo dėmesio ir sudėtos į jį viltys bus pilnai pateisintos.

Be gausių nuolatinųjų pasirodymų įvairiose parengimų programose Alvydas dar yra sutekęs mums garbės dalyvaudamas Chicagos srities muzikos festivalio konkurse, kur išėjo pirmosios vietos laimėtoju ir kur jury komisija, įteikdama jam raštišką įvertinimą, pabėrė dar ir tokį komplimentą: "Tai Beethovenas jaunystėje — muzikaliai ekspresyvus, dinamiškas, dramatiškas ir labai temperamentingas!"

Praėjusį sezoną Alvydas buvo pakviestas Chicagos Operos akompaniatoriumi "Aidai", kur su pasisekimu atliko savo pareigas ir operos dirigento, solistų bei choro dalyvių buvo pamėgtas.

Tenka palinkėti Alvydui Vasaitiui, kad jį lydinsioji mūza ir toliau būtų jam palanki ir padėtų pasiekti laurų vainiką sau ir savo tautai.

KNYGOS IR AUTORIAI

LIET. GROŽINĖ LITERATŪRA laisvajame pasauly ir anapus

Pirmajame 1962 metų pusmetyje, kaip ir paprastai, daugiausia išleista JAV-se. Su poezija išėjo moterys: pirmąjį poezijos rinkinį — Vasaros medžiuose — davė D. Sadūnaitė-Sealey, iki šiol reiškusi periodikoje; rinkinį išleido „Ateitis“. Su antruoju rinkiniu pasirodė Liūnė Sūtema (Z. Katiliškienė), pavadindama Nebėra nieko svetimo. Išleido Jūrų Skautijos Korporacija Gintaras.

Lietuviškoji poezija, vis labiau toldama nuo savo tradicijų, tapdama grynai asmeninių jausmų išdava ir neliesdama platesnio pasaulio, lyg ir didžiudamasi savo hermetiškumu, nustoja populiarumo ir platesnio dėmesio.

Žymiai arčiau skaitytojo ir nebėganti „iš gyvenimo“ yra beletristika. Šiais metais pasirodė jau net keli apysakų ir novelių rinkiniai. Londoniškė Nida išleido Irenos Joerg rinkinį Laimės ieškotojai ir P. Andriušio feljetonų rinkinį Daina iš kito galo. Andriušio feljetonas jau gerokai nebepanašus į jo pirmuosius, kurie spaudė tik pigų juoką, kai autorius net ir vardą buvo davęs „Ir vis dėlto juokimės“. Po ilgesnio beletristo menininko darbo Andriušis jau ir į flejetoną žiūri kaip į beletristinį kūrinį.

Irena Joerg ilgiausioje savo apysakoje Vengriška Madona parodė turinti stiprių aštrios pasakotojos pažymių.

K. Grigaitytė, ilgą laiką periodikoje tesirodžiusi su apysakomis, pagaliau davė jų rinkinį vardu Veidu prie žemės, kuris gerai atrinktas ir kelia labai daug gyvenimiškų problemų. Tai viena iš tų retų knygų, kuri tinka plačiajai visuomenei, ne vien išrinktiesiems, ir kuri turi literatūrinę vertę.

Du pasirodę romanai yra „biografiniai“: J. Gliaudos Ikarų sonata apie dailininką Čiurlionį (išleido Nida) ir J. Švaisto apie spaudos draudimo meto knygnešį kun. Sideravičių. Pastarasis realistinis, pirmasis — eksperimentinis, „bytnikiškas“.

Saleziečiai Italijoje išleido Balės Vaivorytės apysakų jaunimui rinkinį „Nardžio pulkas“. Lietuviškoji kaimo mokykla čia atgaivinama ryškiai ir patraukliai. Vaikų gyvenimas nuotykingas, bet pedagogiškai apipavidalintas, žodingas, literatūriškas.

Spi, litovskij jazyk...

Okupuotoje Lietuvoje knygų leidimas monopolizuotas vienu ranku; joks spausdintas žodis negali išeiti be okupanto žinios; vadinama „valstybinė grožinės literatūros leidykla“ kasmet išleidžia užplanuotų naujų metų knygų katalogą; iš jo ir orientuojamės.

„Atlydžio“ metu dar šiek tiek daugiau pasirodė lituanistikos, net patys literatai manė, kad vadeles atleidus bus galima bent į Prokrusto lovą paguldžius duoti senesniųjų literatūriškai vertingų autorių, de-ja, jų pažadai išblėso, ir dabar metai po metų leistinių rašytojų ratas siaurėja, leidiniai mažėja. Mažai originalios literatūros knygų beužplanuojama, neišėina ir tai, kas užplanuota. Antai, 1960 metais užplanuoti Krėvės Raštų 5 tomai ne- pasirodė nė 1961 metais, o šiais,

1962-aisiais, jie visai nebeminimi. Putino buvo žadėti 9 tomai, dabar jau beskelbiama 8. 1960 metų kataloge buvo Vaičiūčio ir Jono Mačio-Kėkšto rinktinės. Pernai išėjo tik Kėkšto. Petro Vaičiūno naujas poezijos rinkinys visai iškrito iš plano; šiais metais skelbiama išeisianti jo rinktinė. Viso autoriaus komunistinėje santvarkoje nėr mados rodyti, rodoma tik tai, kas nekenksminga ir kas galima savon pusėn pakreipti.

Šių metų grožinės originalios literatūros planas labai skurdus. Naujų literatūros veikalų beveik visai nėra. Iš senųjų žadama išleisti Žemaitės, Lazdynų Pelėdos ir Vienuolio parinktų apysakų knygos, du L. Giros tomą. Tai „savi“ arba per keletą cenzūrų praėję autoriai. Iš antikvariato žadama ištraukti Br. Laucevičiaus-Vargšo ir Butkų Juzės rinktinės. Saugiausia atrajoti senus dalykus. Tokių atrajojimų žadama Tilvyčio ir Valsiūnienės. Įkyrėją jie skaitytojui iki gyvo kaulo, bet autoriams ir redaktoriams duoda darbo ir pelno. Tiesa, Po Miškinio „pasisekimo“ ir Anglickio (praėjusio be sekmės) „leista“ ir Kaziui Inčiūrai išvysti Chruščiovo šviesa. Šis patriotinis romantikas pavers-tas juodųjų kolonijų laisvės šauk-liu ir Kauno elektrinės propagato-riumi. Yra plane dar keletas jaunų poetų Baltakis, Maldonis, Drilinga, Vaičiūnaitė, kurie džiaugiasi gavę proga parodyti savo balsą. Ne vienas tų ir kitų verčiasi per galvą stengdamiesi kaip nors apsidrausti prieš partiją, kad nebūtų nutildyti ir nors pusiau lūpų galėtų ir savo „aš“ pasakyti.

Blogiausia su beletristika — jos plane terandame tik vaikišką jau perijodikoje spausť K. Maruko romaną Žaliakalnis šluoja gatves ir V. Rimkevičiaus Kaimo kronikų rinkinį Tai ir viskas. Gal dar kas išeis „be plano“, kaip Lankausko apysaka Vidury didelio lauko, bet tai reikalo nepataiso.

Jeigu visoje Lietuvoje negali nė pusės tiek išeiti originalių grožinės literatūros veikalų, kiek išleidžia jų vadinama „atplaišų saujelė“, nėra tai lietuvių rašytojų kaltė. Tai įeina į okupanto varomą rusinimo planą, pagal kurį lietuviui rašyto-ju lietuviškai nereikia duoti reikš-tės. Jis jau turi mėginti plunksną rusiškai. Rusiškai Lietuvoje ima-mos leisti lietuvių liaudies pasakos, džiaugiantis, kad „tai bus puiki do-vana mažajam skaitytojui“. Tūlas nedidelis poetas „švytury“ išspaus-dino eilėraščių Močiutė, kuriame se-nutė ir vaikui lopšyje jau dainuoja: „Spi, synok...“ Skelbiami lietuviškų pjesių konkursai tik rusų kalba. Ru-siškai liet. rašytojai kalba susirin-kimuose, nes labai dažnai dalyvau-ja rusai svečiai. Rusų kalba įstaigo-se ir įmonėse, kur bendradarbiai ir viršininkai rusai. Prieš dvejus metus nutrauktos vadinamos vals-tybinės literatūros ir meno premi-jos. Nori premijos — rašyk rusiškai. Yra jau ir pirmasis rusiškos poe-zijos laureatas Mieželaitis, vienas pirmųjų savo eilėse pradėjęs gar-binti rusų kalbą ir dabar saldžiai giedas ant rusiškų komunistiškų laurų sėdėdamas:

—Spi, litovskij jazyk, spi...

A. R-tis

Maironis mėgo bendrauti su arti-mais bičiuliais. Čia jį matome Onos Stulginskienės vardinių svečių tar-pe Stulginskių dvare prie Kretin-gos. Nuotrauka, daryta 1930 metų liepos 26 d., per šv. Oną, yra dr. P. V. Raulinaičio nuosavybė.

Nuotraukoje iš kairės į dešinę: vaikų eilėje — Dulskytė, Stulgins-kaitė, Dulskytė, R. Dulskis ir Pr. Algis Raulinaitis (visi užaugę, gy-vena JAV);

I-je eilėje — Romas Dulskis, ad-vokatas, miręs JAV; Ona Stulgins-kienė, buv. prezidento žmona, grį-žusi iš Sibiro į Lietuvą; prel. Mai-ronis-Mačiulis, miręs 1932 m., Mag-dalena Galdikienė, LKMD pirm. gy-vena JAV, Marija Lastienė, moky-

toja, Lietuvoje, P. V. Raulinaitis, advokatas ir prof., gyv. JAV;

užpakalinėse eilėse — Juozas Lei-monas, buv. „Pavasario“ S-gos pir-mininkas, gyv. JAV., Adomas Las-tas, advokatas ir poetas, miręs Lie-tuvoje, kan. M. Vaitkus, poetas, gyv. JAV., J. Šalkauskienė, Lietuvo-je, Jokantienė, išvežta į Sibirą, Al. Stulginskis, buv. Resp. prezidentas, grįžo iš Sibiro, Lietuvoje, Mongir-dienė, išvežta į Sibirą, Paulina Rau-linaitienė, istorikė, gyv. JAV, Sta-sys Šalkauskis, prof. ir buv. Univ. rektorius, miręs Lietuvoje karo me-tu, Dulskienė, JAV, Končius, ūkio banko dir., Klaipėdoje žuvęs karo metu, Kazys Jokantas, buv. Šviet. ministeris, išvežtas į Sibirą, berods grįžęs į Lietuvą.

Australijos laikr. „Mūsų Pastogė“ (vasario 14 d.) rašo:

Šiais metais turime dvigubą di-džiojo poeto ir tautos žadintojo Mai-ronio sukaktį: 100 metų gimimo ir 30 metų mirties (1862-1932). Mai-ronis kaip milžinas iškyla lietuvių tautos atgimimo istorijoje, ir šie metai turėtų praeiti jo gyvenimo, kultūros, jo įtakos lietuvių tautai atgimstant, prisiminime. Maironis nėra pasenęs ir jis niekada nepa-sens. Jo prisiminimas šių sukaktu-vinių metų proga pažadins mumyse gilesnę savo krašto meilę, kurią kas-dienybės dulkės svetimoje šalyje gerokai yra apnešę. Maironis, ren-giant jo minėjimus, šventes, litera-tūros vakarus, koncertus, minint spaudoje, turėtų būti atskleistas mūsų jaunimui, kuris iki šiol gal irgi dar neturėjo progos giliau pa-žinti. Kiekvienuose namuose turėtų atsirasti Pavasario Balsai ar kiti Maironio veikalai, jo paveikslas tu-rėtų puošti saliono sienas... Vienas mėnuo (gimimo ar mirties) turėtų būti paskelbtas Maironio mėnesiu. Per šį mėnesį laikraščiai turėtų iš-leisti specialius numerius, prie visų tautinių namų ar net privatiniuose darželiuose galėtų būti pasodintas Maironio medelis. Per šį mėnesį galėtų būti vieši minėjimai su pa-maldomis bažnyčiose, su paskaito-mis, meninėmis dalimis — chora-is, Maironio kūrybos skaitymais, dekla-macijomis, solistų pasirodymais sa-lėse. Į šiuos minėjimus galėtų būti įjungta literatūros vakarai, dailinin-kų kūrinių parodos ir t.t. Tokių vie-šų minėjimų metu galėtų būti paau-kota keli penai Tautos Fondo reika-lams. (J. Slavėnas).

— Knygų Lentyna literatūros bibliografijoje mini dvi vokiškai iš-leistas knygas, kurios daugiau ar mažiau susijusios su Lietuva ar bent Prūsija, — tai Elizabeth Jo-sephi, Unser Pastor, der erste Li-

tauendeutsche roman ir Rudolf Nau-jok, Ueber den Schatten springen, Ostdeutsche kurzgeschichte. R. Nau-jokas išleidžia nebe pirmą beletris-tikos knygą Prūsų tematika.

Naujos knygos Atsiųsta paminti

Juozas Švaistas, **Žiobriai plaukia**. Roma-nas. Išleido „Lietuviškos Knygos Klubas“. 1962. 4545 W. 63 St., Chicago, Illinois. 233 psl. Kaina \$2.50. Aplanką piešė P. Jurkus.

Tai jau antras J. Švaisto romanas iš knygnešių gadinės; centre — kun. M. Si-deravičius. Čia autorius pasireiškia kaip vienas iš nedaugelio lietuviškojo biografi-nio romano pradininkų (žiūr. to paties au-toriaus romanus: Knygnešių pėdsakais— apie knygnešį Bielinį, Sužadėtinė — apie V. Kudirką).

Mykolas Biržiška, **Dėl mūsų sostinės**. (Iš Vilniaus darbo atsiminimų). II. Nuo 1919 m. liepos 1 d. ligi 1929 m. spalio 9 d. Nidos Knygų Klubo leidinys Nr. 38.. 1962. 245 psl. Kaina \$1.50.

Rinktinė. Nr. 11. Nydos Knygų Klubo leidinys. 1962. 80 psl. Kaina \$0.50.

Perspauddinimai iš liet. periodikos, dau-giausia geografinės bei istorinės srities. Suprantamos iniciatorių, redaktorių bei leidėjų intencijos, bet tokio lietuviško „readers digest“ reikalingumas labai abe-jotinas. Iki šioliai perspauddintieji dalykai vargu ar buvo verti didesnio dėmesio ne-gu daugelis medžiagos, kuri šin leidnėlin nepateko, ypač kad buvo parinkta dau-giausia istorijos bei geografijos populiari-zacija. Daug daugiau naudos būtų buvę pa-daryta, jei toks leidinys, pavyzdžiui, būtų buvęs skirtas naujiems lietuvių literatūros kūriniams skelbti.

Šv. Tėvas Jonas XXII, **Motina ir Moky-toja**. (Mater et Magistra). Enciklika apie socialinio klausimo pažangą krikščioniško mokslo šviesoje. Vertė kun. Pijus Dam-brauskas. Išleido Lietuviškos Knygos Klubas Chicagoje. 1962. 115 psl. Išleidimą fi-nansavo prel. Ignas Albiavičius.

Senoviškų latvių vestuvinių apeigų inscenizacija latvių festivalio metu.

Latvian ancient wedding ritual. The groom and the brothers of the bride pledge to protect her from harm. The crossing of the swords symbolizes the agreement being made.

LATVIŲ JAUNIMO FESTIVALIS CHICAGOJE

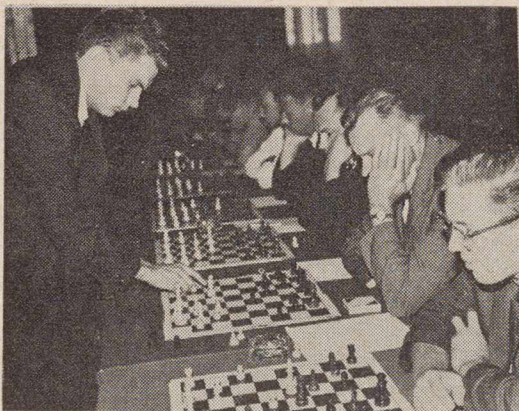
Vienas iš didžiausių latvių susibūrimų Amerikoje įvyko 1962 birželio 30 — liepos 8 dienomis Chicagoje. Tomis dienomis čia vyko II Š. Amerikos latvių jaunimo festivalis, susilaukęs kelių tūkstančių latvių iš įvairių JAV ir Kanados vietovių, o pavienių asmenų ir iš kitų kontinentų.

Šis festivalis pasižymėjo gausia ir sudėtinga kultūrine bei sportine programa. Per 9 dienų laikotarpį čia buvo apie 20 didesnių progra-

mos dalykų, kuriuos stebėjo apie 10,000 žmonių. Festivalio pagrindinė būstinė buvo garsusis Sheraton viešbutis, o įvairūs parengimai vyko ir kitose Chicagos vidurmiščių salėse. **Sportinės varžybos** (jos buvo pravestos festivalio rėmuose) vyko įvairiose miesto dalyse; foto Nukelta į 17 psl.

Ivars Kalme, tarptautinio garso latvių šachmatininkas simultano metu

▼ I. Kalme, world known chess player; at the Festival he had 25 opponents and he won over all of them.

▲ Latvių tautinių šokių šokėjai iš JAV ir Kanados atlieka programą.

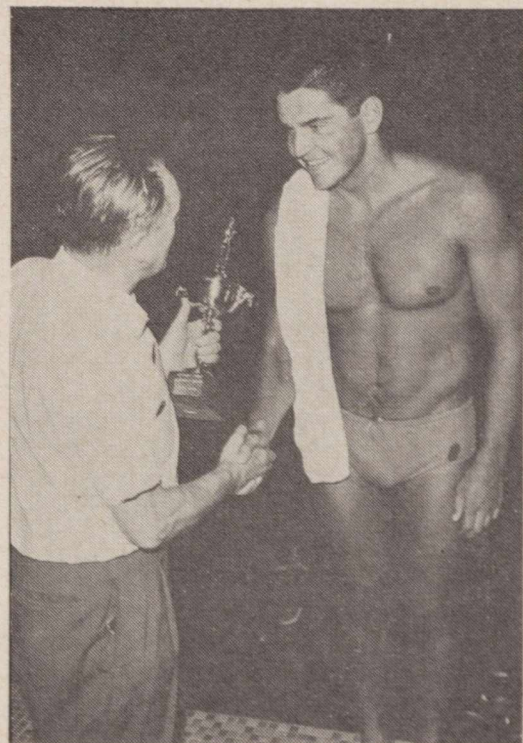
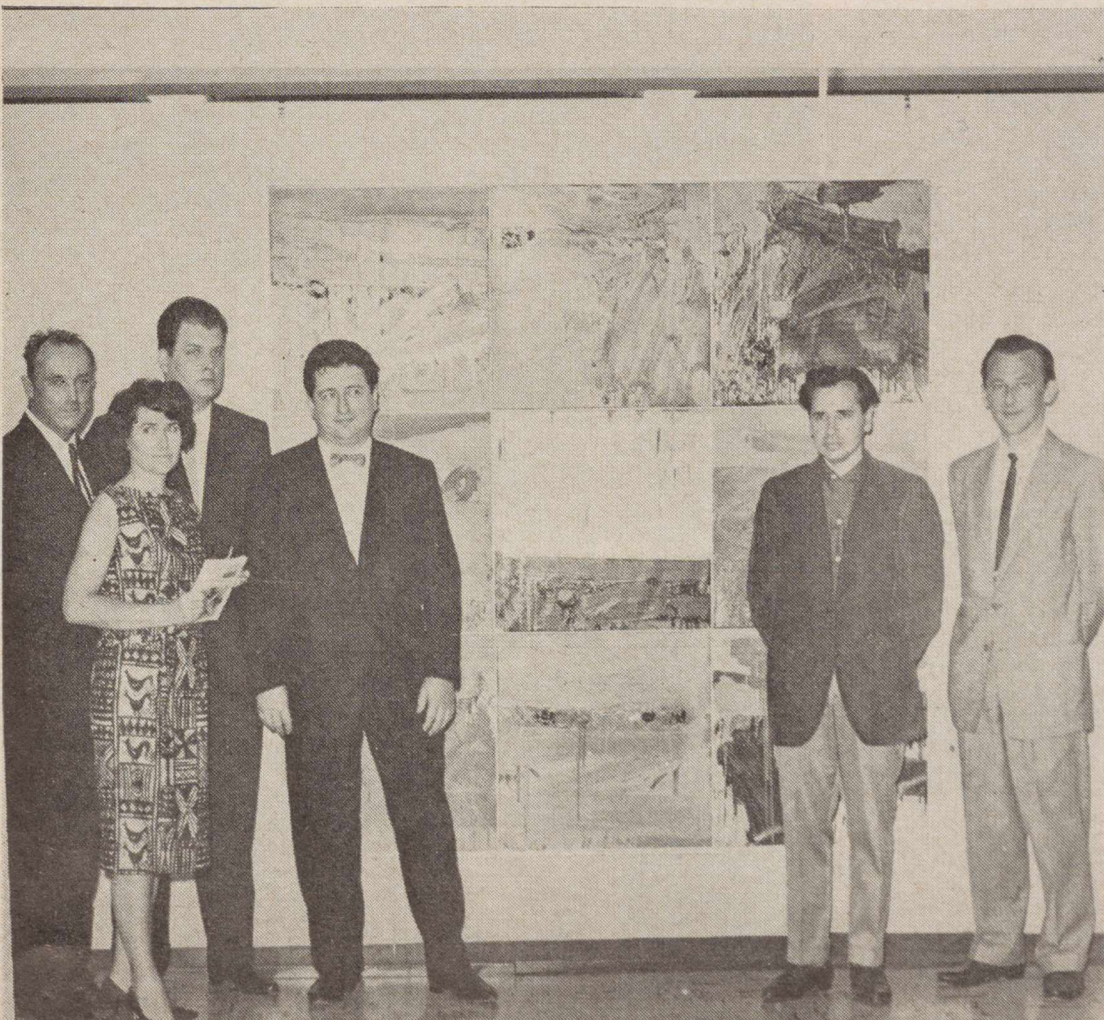
Folk dancing "Pausme". This event was attended by many city officials and Mr. Spekke who represents Latvia in Washington.

Janis Konrads, pasaulinis plaukimo čempionas, atvykęs iš Australijos, apdovanojamas kaip festivalio varžybų laimėtojas.

Janis Konrads, world famous Olympic swimming champion and record holder from Australia.

♦ Iš jaunųjų latvių dailės parodos, surengtos Čiurlionio galerijoje.

Young Latvian painters exhibit at Čiurlionis Gallery, Chicago.

Latvių tautodailės eksponatai Mokslo ir Pramonės muz. festivalio proga. Mrs. Elfa Foldi who was responsible for this exhibit which included Latvian stamp collections and silver & gold art craft of the Latvians.

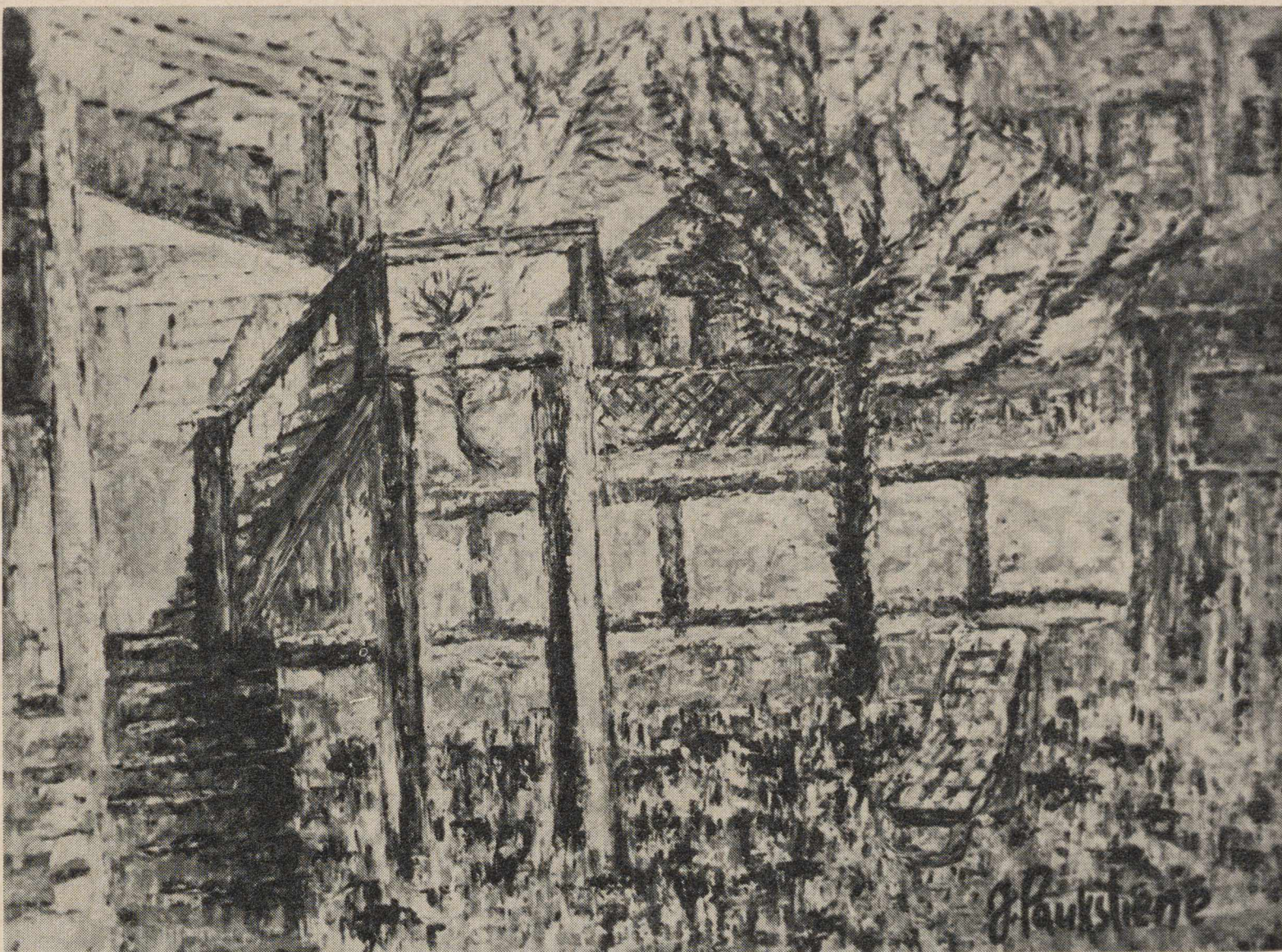
Jadvyga Dobkevičiūtė-Paukštienė

VAIKO MALDA (aliejus)
CHILD'S PRYER

PASKUTINIS VEŽIMAS (aliejus)

THE LAST HAY-CART

LAIPTAI (aliejus)

STEPS

JADVYGA DOBKEVICIŪTĖ - PAUKSTIENĖ DRAMATISKO GAMTOVAIZDŽIO DAILININKĖ

Rašo POVILAS KAUPAS

Menininko-kūrėjo pripažinimas, jam gyvam esant, veikia visuomet vyksta ginčo ženkle. Netgi savo bendrakeleivių-menininkų jis susilaikančiai vertinamas. Dažnai prieš jį kalbama.

Menas nėra vien savaime suprantamas dalykas, taip pat jis nėra žmonės jungianti priemonė. Bet jis yra! Ir jį reikia rimtai priimti sąmoningai ar nesąmoningai, iš daus mūsų buities išauganti, bet ne iš atsimintinų griuvėsių.

Menas, ypač šių laikų, veržiasi didelių šuoliu pirmyn, todėl nenuostabu, kad tie, kurie pavertę kasdienybės, prieštarauja įvykiams, kurie byloja apie žmogaus kūrybingumą, faktinai siekiantį nugalėti priešpastatytus uždavinius.

Sprendžiant apie menininką ir vertinant jo svarbą kūryboje, reikia, kad iš kūrybos dvelktų ypatinga jėga, kurioje pasireikštų menininko asmenybė ir nepaprastas veikimas. Ar tas veikimas reikštų susižavėjusiu pritarimu, gėsmingu paneigimu ar perdėtu prieštaraumu, nėra esminis dalykas.

Ne pereinantis sprendimas sudaro meno svarbą, bet iš kūrinio dvelkianti jėga, nuo kurios negalima atsipalaiduoti, bet reikia ją nugalėti. Iš kūrybos spinduliuojančią jėgą priimti, ją gyventi yra kiekvieno teisė ir pareiga, jeigu širdis tai jaučia.

Gyvenimas ir menas turi būti vientisinis. Šia prasme pagrįsta dailininkės Jadvygos Dobkevičiūtės-Paukštienės kūryba, ir su šia samprata tenka sutikti jos dailės parodą (rengiama Los Angelėse rugsėjo 9 d. Red.).

Dailininkė Jadvyga Dobkevičiūtė-Paukštienė, išėjusi iš impresionistinės mokyklos, vėliau yra suradusi savitą tapybos išraišką, kuri jos kūrybai suteikia ekspresiją ir vidinį išgyvenimą.

Gamta jai netarnauja vien akimis maloniai pasiganyti, ji ne kaip žydintis sodas ar rožių darželis ir ne kaip kosminis tvarkos išsivystymas. Niūriai slėgiantis dangus, buginantieji debesys, dramatiški medžiai ir audringa jūra sudaro elementus jos gamtovaizdžiams.

ČIKAGA TEMSTANT (aliejus)

CHICAGO AT DAWN

Dailininkė galvoja spalvinėmis plokštumomis, kurios lūžta kristolinėmis dalimis ir susijungia į bendrą harmoningą visumą.

Kompozicijose figūros tarp savęs tampriai sujungtos į spalvinę struktūrą. Medžiai, namai, laukai ir kt. harmoningai susieti; jie kartais pasineria, tai vėl išneria iš spalvinių bangų. Raudoni, mėlyni ir žalsvi tonai glaudžiai viens su kitu jungiasi ir švelniai skamba lyriškai užiančiame spalvingume.

Dailininkė Jadvyga Dobkevičiūtė-Paukštienė jau studijų metu buvo tinkamai įvertinta. Bebaigiant Kauno Meno mokyklą, 1938 m. jai buvo pripažinta premija už tapybos kompoziciją "Audra".

Gilindama studijas Paryžiaus Akademijoje de Beaux Arts, 1939 m. J. Paukštienė laimėjo premiją už tapybos darbus, o Paryžiaus Meno ir Pramonės parodoje ji apdovanota aukso medaliu.

Dailininkė Jadvyga Dobkevičiūtė-Paukštienė yra pajėgi ir produktinga kūrėja. Jos kūryba yra svarus įnašas į mūsų meno istoriją.

Chicago, Ill.

NATIURMORTAS (aliejus)

STILL LIFE

Atkelta iš 8 psl.

* * *

Dviem savo akim mašina kerpa iš tamsos kelią. Ant stiklo tyška uodai, šviesos apgaulingai pažadintos plaštakės, į radiatorių įsivelia šikšnosparnis ir plumpsi sparnais, gelbėdamas savo gyvybę, o mes važiuojame. Niekas nekreipia dėmesio, nesijaudina, kad ten tas nakties vaiduoklis kovoja su mirtimi, niekas neaučia skausmo, kai jo sparnų plėvė degina karštos geležys. Natūralu: kas įkištas į ugnį, turi sudegti. Visi įtemptai budi ir žiūri pro langus į juodą prarają, kad tik nenusiristume nuo uolos. Ir kiekvienas galvoja, kad jo gyvybė yra verčiausia ir reikalingiausia, kad jis pats naudingiausias. Kiti gali žūti.

Aš sėdžiu, tyliu ir krapštau lauk iš širdies sujauktą pergyvenimą, kurį atsinešiau nusišukęs nuo miesto šviesos tvano. Iš kažkur mane puola mintys ir klausimai. Iš erdvės. Juk erdvė pilnai prikimšta žmogaus minčių. Jos yra gyvos ir negali pradingti. Jos grįžta į mus. Aš susiveliu jų antplūdyje, kaip žvirblis pakulose, ir nerandu priemonės iš jų pasprukti. O, Viešpatie, kokių baisių klausimų jos man kelia. Aš juos bijau nagrinėti. Argi tamsa kreipia į mane pačias juodąsias mintis? Kertu aš per jas visu savo kaktos smaigaliu, bet šviesos spindulio nerandu. Ir šitinku, kad jo nėra ir nebus. Nebus per amžius amžinuosius, iki nepasakysiu — amen. Ateina vieni — vagia nuo mažo žmogaus, ateina kiti, geresnieji — tie legaliai viską išplėšia. Ir jungtinių tautų vardan teisybės pastatyti rūmai nedrįsta apie tuos plėšimus prabilti. Negalima peržengti diplomatinės etikos, kuria pagrįstos visos didžiosios pasaulio vagystės. Politika — moksliškai pavadintas pats didžiausias melas. Nekaltai rafinuotas vardas, aukščiausia garbės viršūnė. Bet meluodami prieisim prie tikros teisybės ir visuotinio žinojimo. Tas visuotinis žinojimas — mirtis. Iš ten per melo rūką mes net savo žemės nepajėgsim įžiūrėti.

* * *

Vakar vakare, prieš man išvažiuojant, verkdamas saulė sėdo į Pacifiką. Jos liūdesys sakė, kad ji kažką prarado ar dar praras, kad gal stos prieš didžiųjų teismą, kuris jos jokio žygio ir egzistencijos teisių nepripažins. Šį rytą ji keliiasi pro kalnus tokia skaisči, apsipraususi, susipynusi, su spinduliuojančia aukso diadema ant galvos. Kokia būtų buvusi laiminga Anglija, jeigu ji tokia prajovinga būtų užtekėjusi Elžbietos karūnavimo dieną. Lordų rūmai būtų aprašę jos šviesą ir ją lyginę su vargšės nuotakos džiaugsmu, kuri teka už mylimo milijonieriaus. Juk nedaug pasaulio tokių nuotakų, kaip nedaug jaunų ir gražių karalienių.

Aš manau, kad saulė atsigavo anoje žemės pusėje. Ten kitokie žmonės. Jie tenkinasi menku trupučiu, bet laukia saulės ir ją garbina. Ji vėl pavargs ir nuliūs pro mus keliaudama. Bet dabar ji žaisdama lūžta nuo kalnų ir karštis trykšta, lyg kraujas iš venų, kuris ima žadinti mašinoj snauduliuojančių sutvėrimą. Aš vilgau lūpas brinkstančiu liežuviu ir apie vandenį tyliai kalbu iš šventraščio pamintais žodžiais. Ir tariau, kad van-

duo pats neutraliausias ir pats taikiausias iš visų žemės skysčių. O jis pats skaisčiausias ir pats švariausias, pro kurį visa higiena toliau neperbris. Taigi maudomės, prausiame juo savo kūną, zuliname iki kvepėjimo ir blizgėjimo. Ir kai krinta ant mūsų žvilgančios odos vandens čiurkšlės, ar nors vienas pagalvojame, kad būtų gera surasti tokį skystį, kuris mūsų aptukusią sąžinę apiplautų. Viską suradome savo kūnui ir jau tariame, kad mes esame pačiame kultūros zenite. Pigus daiktas ta kultūra: nueini ir pasisemi kibirą.

Kai sužiūro į mane atviros uolos, nuogos ir aštrios jų briaunos, visokie baviški boby kaklo gurliai, žemės skauduliai, šašai ir navikai, susibeldė mano sąžinė, kaip šlapia višta sručių duobėje. Pasiju-tau, kad, išbridęs iš nuodėmės, atgal į ją grimstu. Ir šį kartą grimstu aukščiau galvos. Kur aš važiuoju? Ko dabar griūva ant manęs sunkios uolos, laužiasi pro mašinos langus dykumos dvasia mane smaugdama, kada aš turiu vienu stalu ir dviem kėdėm kambarėlį ir galiu jame ramiai ilsėtis, kaupdamas jėgas kitai dešimkei užplakti? Važiuoju 2000 mylių statyti "Kudirką". Palikau darbą ir važiuoju. Tą darbą, kuris man, vergui, skirtas po Jievos paslydimo. Paslydo šita srauni mergina, mergina sukuriuota, ir man nevalia pasitraukti nuo kirvio ir kastuvo. Juk aš tam čia ir atvežtas, kad kabinčiau, kasčiau, vežčiau, o už mane mąstys kiti, kurių šita merginos nuodėmė nepalietė. Jie turėjo progos būti nušaliau, o aš ir mano tauta jau buvom tos merginos nuodėmėje pradėti. Ar pateisins mano žygį nors vienas brolis, kuris dabar idiliškai karmo savo kiemo žolę, skutinėja kliombo krantelius ir jaučiasi toks ramus ir laimingas, tarsi tėviškėje vakare šviežio pieno atsigėręs? Ne, ne, joks brolis nepateisins, nes žino, kad už tai niekas man pinigų nemoka. O kai nemoka pinigų, neieškia ir įvertinimo, nes idėja šiame krašte tik ubagai savo skyles lopo. Bepiga mano draugams, kurie prisėdę pusvalandį prie piano paima 75 dolerius. Tai brangūs ir reikalingi tautai vyrai. O, žiūrėk, kaip pagarbiai spaudoje linksniuojami dailininkai, kurie už dekoracijas paima 400-500 dolerių. O tu statai ir vaidini už šnipšt. Na, tu mažas, tu turi dirbti lietuviybės palaikymui. Ir turi džiaugtis, kad didieji ateina pažiūrėti, ką tu dirbi. Ir pabandyk su ištąsytais fabrike draugais kultūrinio nuosmūgio nepakelti, būsi išleistas per kaceto kamina, kad net tavo pelenų dulkės joks giminė nesuras. Ak, tu, idiote, kur tu važiuoji? Argi vertas pats Kudirka to atminimo, jei, išskyrus tris kolonijas, dėl to nesijaudina ir tyli visa išeivija? Tai kas, kad jis mirštančiam į sudžiūvusias lūpas įdavė rasą, gėstančioj širdy uždegė liepsną. Ar vertas šis vyras šiandien eisenų ir demonstracijų, kuris mirdamas tiesė į tautą rankas ir šaukė: kelkite, kelkite, kelkite!? Mokslo vyras. Ar jis matė, kad tauta pirma jo miršta? Matė, nes Valerijos klausė: kur man gaut jėgų, kur man gaut jėgų? Tur būt, jis žinojo, kad jis yra vienintelis, kuris gali tautą prikelti. Ar vertas šis vyras eisenų ir demonstracijų, kuris po Vytauto yra antras didysis mūsų istorijoje? Ir kuris didesnis? Ar tas, kuris suteikė garbę, ar tas, kuris mirštančiam grąžino gyvybę? Kuris įvykis didesnis:

Kristaus gimimas ar Jo prisikėlimas? Jeigu Jis nebūtų prisikėlęs, Jo gimimas būtų likęs pasauliui bereikšmis. Jeigu Kudirka nebūtų prikėlęs tautos, Vytauto garbę gal gudai būtų pasisavinę, o mūsų kraujas būtų papildęs slavų kraujo potenciją.

Jeigu Kudirka būtų žinojęs, kad mes, pasiėmę jo šviesą, laisvojo tautoj pasiėmę visuotinį mokslą, liksimė tokie pasyvūs tautos didžiausios tragedijos valandoj, jis nebūtų miręs už mus, o nuėjęs su lenkais. Lenkai plėšrūs savo egzistencijoje. Ar verta gyventi tokioj tautoj, būtų paklausęs Kudirka, kurios kraujas kaip stovintis vanduo, samstomas visokių praeivių?

Mes mokame būti didingi ir pasigėrėtini. Bet neatleistina mums, kad mes tyliai praeiname pro Kudirkos jubiliejų. Žinau, suruošime paskaitas ir patys snausdami jų klausysime, kurie apie Kudirką viską žinome. Ar daug ten ateis jaunimo? Jaunimui reikia prikelti tautos didvyrius, kurie jį uždegtų eiti tų didvyrių keliais. Ar daug kolonijų sukilo prikelti Kudirką jaunimo akyse? Na, na. Mes idiliškai karmo savo kiemų žolę. Mes jau nusistovėję, nusistoję ir būtų nepatogu drumstis. Šitokių "remestu" verčiausi nenuoramos. Taigi, matai, Vinciai, ko tu vertas esi. Neapsiversk grabe, aš gražiuoju tavęs prašau. Greitai pasimatysim, tai papasakosiu, ko nežinosi. Einu Bevardžio keliais, tai daug ko matau. Bet galiu jau iš anksto paguosti tave: nė vienas tavo brolis čia nemirs palėpėje, kaip tu mirei Naumies-tyje.

* * *

Diena dingo, kaip trupinys vištos snapo. Kelionėje dar greičiau zvimbiaminutės, negu puotoje.

Dykuma. Kraštais kalnai ant viršūnių laiko dangų, o vidury šimtamyllo katilo lygus dugnas. Tuščia. Kam paruošta ta aikštė? Gal čia susirinksim paskutiniam teismui? Bet visiems čia neužteks vietos. Vieni didieji ją pripildys sausakimšai. Greičiausiai čia ir bus visų didžiųjų Nuernbergas. Kad bent korespondentu čia galėtum tada papulti. Čia bus iš seifų išvilktos į aikštę visų didžiųjų sąžinės. O nieko daugiau nepamatysi, tik menko, eilinio žmogaus silpnybės. Karkvaballo silpnybės, kuris miršta po vienos nakties aistros.

Po pietų saulės paakiuose atsirado nuovargis. Ji atrodė, kaip 35 metų sulaukusi gražuolė. Per vieną pusdienį mes ją pasendinom. Nervai. Išsenka energija ir į paakius tyliai slenka filosofija. Matai, kaip dëllojama paakiuose audringų valandų apyskaita. O, Viešpatie, koks pamaldus graudulys tada ateina į gražiausį žmogų.

Privažiuojame keistai užkeiktą augmeniją. Tai kažkokie šepėčiai, gelsvoj seklyčios palubėj nurudusi pernykščios verbos šaka. Šluotelės duonkepiui valyti. Ir jeigu čia būtų mano vargšė mama, sakytų: "Vai, keli, paraukit duokepiui šluotų". Ūgis — zuikio ausys praneštų jo viršūnes, jeigu jis čia kada nors bėgtų. Bet ką jis čia veiks, tas vitaminų smaguriautojas. Jis mėgstata patogumus, aksomines pieveles, kaip mes karpetus. Jis myli ir gerbia save, kaip kiekvienas žmogus. Ir kažin ar jis kada nors savo broliui yra nunešęs kopūstlapį. Netikiu. Į dykumą zuikio neįprašysi, kaip neįprašysi balto žmogaus. Dy-

kumos paskirtos indėnų lengvai mirčiai. Ir jie čia vaikščioja išsekę, be srovės, be žvilgsnio, kaip musės ant lango stiklų vėlyvą rudinį.

Žiūriu ir galvoju, kam tie dykumos šepėčiai būtų naudingi. Nors kartą ir aš pasidariau praktiškas. Atrodo, kad jokie smegenys neranda kur juos padėti. O jie juk turi kokią nors gyvybę, cheminę sudėtį, amžinybės paslaptį, nepaprastą jėgą ir patvarumą augti degančiuose pelenuose. Gal užlaižęs jų sulčių, nejaustum pragarą ugnies ir neapaktum nuo atomo šviesos. Be žinios ir paskirties jie čia neauga.

* * *

Ir tariau, kad jau mačiau visa, visą... Ir kai aš tave, žeme, visą jau žinau, kad tu daraisi labai nuobodi. Tūkstančius metų tu tūnai tokia vienoda ir per trumpą mano amžiaus apžvalgą mano akivaizdoje niekad nesikeičia. Atrodo, kad ir tau pačiai jau nuobodu ir įgriso tavo padėtis. Tur būt, tau neskauda vidurių, kad neišauga joks naujas šašas, pūslė, neatsiveria sąnarių pūliavimas. Tiesa, tu verti lauk savo nerimą per kelis ugniakalnius. Bet tavo kūnui to per mažas. Aš toks menkas, kad rankomis apimu save visą, o nerandu vietos, kurios man neskaudėtų. O mano vidaus skausmas didesnis už tave visą, mano ilgesys sunkesnis už tavo tylėjimą. Aš ilgiuosi tavęs ant tavęs stovėdamas. Keliaudamas per neužmatomus plotus ilgiuosi tavo mažo lopo, kurį gali užkloti su kopūstlapiu. Tai kas jame liko, kad jis man neleidžia žavėtis tavo platybėmis ir neduoda užsimiršimo valandos, kurioje aš pradėčiau čia kur nors prie tavo šašo sukli savo likusioms dienoms gūžtą? Aš prievartauju savo rankas, bet jos atkrinta, kai aš bandau risti akmenį pirmajai kertei nuolatiniam čia savo buvimui ir mirčiai. Aš savo dalį glaudžiu su indėnu: abu neturim teisių nuosavose tėvų žemėse. Jis atvartas į akmenynus, kur net gyvatė neranda sau varlės ar vabalo, rankomis spaudžia sulą iš akmens, o jo derlinguose dirvonuose prajovuose grimsta baltasis. Ir jaučiu, kad tas dirvas teisingai iš jo pasiėmė. Ką jaučia savo sąžinėje baltasis, kai šalia jo miršta tikrasis savininkas? Jis, tur būt, pradeda suprasti, kad dar niekada tos sąžinės nėra turėjęs. Aš glaudžiuosi prie indėno skriaudos ir jaučiu savy tikrojo žmoniškumo didybę, kuri man teikia dar iki šiol nepatirtos laimės supratimą.

Žiūriu į gėstantį indėną, kuris tylesnis už kalnų tylą. Klausau žmogaus ir kalnų tylos, kurios net atomas nesudrumstė Nevados dykumose. Klausau ir bijau to tylėjimo. Aš nenustebčiau ir nenusigąčiau visuotinio žemės drebėjimo, bet bijau tylos, kad ji neliktų amžina. Aš laikiu audros. Ir nebijau tiems tai pasakyti, kurie pamilo ramybę kruvinoje skriaudoje. O, nepavėluokite, išsprogdinti skriaudos pramonę ir jos kūrėjus! 1958 m. spalio.

(Šis dalykas spausdintas 1958 m. spalio 18 d. "Naujienų" šešt. priede)

LATVIJŲ JAUNIMO FESTIVALIS

Atkelta iš 13 p.

Latvių istorijos parodos vyko aukštojo Prudential pastato koridoriuose; tautodailės ir pašto ženklų paroda buvo garsiajame Mokslo ir Pramonės Muzėjuje. Įdomus buvo jaunųjų latvių pianistų pasirodymas Orchestra Hall patalpose; smagiai nuteikė senoviškų vestuvių pavaizdavimas muzikiniam vaidinime Prudential pastato auditorijoje; daug dėmesio susilaukė jaunųjų baletininkų programa to pačio pastato patalpose. Latvių dailės paroda buvo surengta lietuvių Čiurlionio galerijoje, kur savo darbus išstatė 18 jaunų latvių dailininkų.

Tarp kitų dalykų, festivalio metuose buvo eilė paskaitų bei diskusijų (viena iš jų anglų kalba).

Festivalio proga buvo susibūrę rašytojai bei kiti kultūrininkai.

Pagrindinė festivalio dalis įvyko liepos 7 d. didžiojoje Medinah Temple salėje. Čia, susirinkus apie 2,000 žiūrovų, buvo oficialioji, deklaracinė, koncertinė dalys ir tautinių šokių šokėjų pasirodymas. Tautinius šokius atliko apie 100 šokėjų iš Los Angeles, Toronto, Minneapolisio ir Chicagos. Oficialioje dalyje kalbėjo Latvijos Atstovas JAV-se prof. A. Spekke. Perskaitytas JAV prezidento John F. Kennedy sveikinimas festivalio dalyviams.

Tenka pastebėti, kad šiam festivaliui latviai ruošėsi apie dvejus metus laiko ir rengimo komitetą sudarė apie 150 asmenų. Kadangi Chicagoje gyvena mažai (apie 8,000) latvių, tai rengėjams buvo didoka rizika, norint suruošti tokį milžiniško masto parengimą. Tačiau, kaip atrodo, jiems viskas gerai pasisekė ir jų tautiečiai, gyvenantieji kitose vietovėse, rengėjų neapvylė.

Kaip spaudos atstovui stebėjus šį festivalį, teko patirti, kad latviai daug dėmesio skiria savo jaunimui (jo ir pačiame festivalyje buvo labai gausu), kuris savo tautiniu susipratimu ir savosios kalbos vartojimu toli prašoka lietuvių. Latviai tuo gali tik didžiulotis, o mums yra progos iš jų pasimokyti ir bandyti eiti panašia linkme. Žymiai gausesnis lietuvių skaičius JAV-se, manyčiau, irgi galėtų (ir turėtų!) suruošti tokių didingų ir plačios kultūrinės programos jaunimo susibūrimų, kaip latviai. E. Šulaitis

* * *

Mirė ministeris Pietų Amerikai dr. K. Grauzinis

Birželio 5 d. Montevideo mieste, Urugvajuje, mirė Lietuvos Nepaprastas Pasiuntinys ir Įgaliotas Ministeris dr. Kazys Grauzinis. Gimęs Marcininkuose, Ukmergės apskr., mokėsi Vilniuje ir Voroneže. Savanoriu įstojęs į Lietuvos kariuomenę, tarnavo Generaliniam Štabe.

Aukštąjį mokslą K. Grauzinis baigė Paryžiuje, kur 1927 m. apgynė disertaciją iš teisės srities "Vilniaus klausimas" ir įgijo teisės daktaro laipsnį. Be to, Paryžiuje baigė Politinių mokslų mokyklos diplomatinę sekciją.

Lietuvos užsienio reikalų ministerijos tarnyboje buvo nuo 1922: dirbo Pasiuntinys bei sekretorium Kopenhagoje, Berlyne, Paryžiuje ir Rygoje; nuo 1932 iki 1939 m. ėjo Lietuvos charge d'Affaires pareigas prie Šv. Sosto; 1939 m. buvo paskirtas nepaprastu pasiuntiniu ir įgaliotu ministru Pietų Amerikai su rezidencija Buenos Aires, o nuo 1947 m. rezidavo Montivideo mieste, Urugvajuje.

Palaidotas Buceo kapuose pagal atitinkamą rangą, dalyvaujant Urugvajaus vyriausybės atstovams, — karstą nešė Užs. Reikalų ministeris Martinez Montero, prezident. sekretorius ir kai kurie ambasadoriai.

Mirusiojo našlė ir dukterys gavo daug užuojautos telegramų ir laiškų.

Lietuvos Pasiuntinybės darbas vykdomas normaliai. Atstovo pareigas eina Anatolijus Grišonas, Charge d'Affaires a. i. titulu, daugelį metų buvęs ministerio padėjėjas. Kartu dirba spaudos attache Kazys Čibiras, Pietų Amerikoje plačiai žinomas Verax slapyvardžiu rašytojas.

Lietuvos Pasiuntinybė Urugvajuje turi pilnas teises ir laisvas veikimo sąlygas.

— Lietuvos Pasiuntinybė persikėlė į naujas patalpas ir dabartinis jos adresas yra:

Legation De Lituanie,
c. Ciudad De Paris 5836,
Montevideo, Uruguay, S. A.

Naujas JAV LB Kultūros Fondo adresas:

Kultūros Fondo pirmininkas kun. Stasys Šantaras persikėlė naujon vieton, todėl dabar korespondenciją Kultūros Fondui siųsti adresu:

JAV LB Kultūros Fondas,
c/o Rev. St. Šantaras
8801 So. Saginaw Ave.
Chicago 17, Illinois.

Naujas VLIKO ir ELTOS adresas

Naujas Vyriausio Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto ir žinių agentūros ELTOS adresas yra:

33 West 42nd St., Room 1830
New York 36, N. Y. USA.
Telefonas: LA 4-6484.

● Dr. J. Žmuidzinas paskirtas Lietuvos konsulu Kadanoje, ir Kanados valdžia suteikė jam pilnas konsulo teises. Kaip Lietuvos Generalinis konsulas jis įrašytas į oficialų "Kanados atstovų užsieniuse ir svetimų valstybių Kanadoje sąrašą." Sekančiuose nr. parašysime plačiau.

NAUJOS KNYGOS

Atsiųsta paminėti

Maria, salvaci! Preghiere composte da prigioniera lituane nella Siberia del Nord. Edizioni Paoline, Roma. Sibiro kalinių Lietuvių maldų knygelė itališkai; vertė kun. V. Mincevičius. Įvadą parašė kard. Carlo Confalonieri. 64 psl. Viršelyje Aušros Vartų Marija ir Lietuvos kryžių vaizdas. Knygelė išleista dailiai, tekstą puošia gražiai įkomponuotos laikinių originalo puslapių faksimilės. Tekste didelis Aušros Vartų Marijos paveikslas. Kaina L200.

Knygelė "Marija, gelbė mus" yra pasidariusi vienintelis lietuviškas pasaulio knygų rinkoje "bestselleris": be dviejų laidų lietuviško leidimo, ji yra išleista dideleis anglų ir olandų k. tiražais; be to, skelbiama, kad numatomi jos ispanų, vokiečių, prancūzų ir k. kalbomis vertimai.

Best of Bachunas or "51 Ideas on How to Improve the Operation of Your Resort". By J. J. Bachunas, Owner-Operator Tabor Farm, Sodus, Mich. Reprinted from Resort Management, 1962. Published by Resort Management, Inc. 1509 Madison Ave. P. O. Box 5747, Memphis 4, Tenn. 28 p.

Film Culture. America's Independent Motion Picture Magazine. No. 24. Spring 1962. 75 cts. Editor-in-Chief and Publisher Jonas Mekas. Published quarterly. GPO Box 1499, New York 1, N. Y.

Souvenir Book in honor of The Right Reverend Monsignor Francis M. Juras on the occasion of his 40th Anniversary in the Priesthood. 1922—1962. Programa, sveikinimai, biografija.

CHRIS T. TASULIS Jr., O. D.

Adult and Child Eye Care

General Orthoptics
Contact Lenses

8414 Eight Avenue
Corner of 84th & Crenshaw
INGLEWOOD 4, CALIF.

PLasant 3-2533

HELEN'S HOUSE OF BEAUTY

New Address:

HELEN MOCKUS

5265 Fountain Ave.

HOLLYWOOD California

New Telephone: NOrmandy 5.3351

CLEM'S MARKETS

● Puikios lenkiškos dešros, šviežiai namuos gamintos.

● Importuoti lenkiški kumpiai ir kitos iš Lenkijos prekės: alus, vyšnia, silkės, grybai, jv. sriubos.

● Įvairiausi mėsos ir maisto produktai.

Galima užsisakyti mažesniais arba didesniais kiekiais specialiai pagamintų lietuviškų dešrų piknikams, bankietams, vakarieniems.

Clem's Markets jau keletas metų pataūnauja Los Angeles ir apylinkėse lietuviams.

3002 W. Florence ● PL. 95058
7529 S. Normandie ● PL. 3-9676

Clem Taberski, savininkas

ALFRED'S JEWELRY

Savininkas Alfredas Manovas

Naujoje krautuvėje

rasite gerą pasirinkimą visų rūšių — rankinių, sieninių ir kt. — laikrodžių, žinomiausių firmų, kaip HAMILTON IR ZODIAK.

Importuoti deimantiniai žiedai ir įvairūs auksiniai bei sidabriniai dalykai, tinkami švenčių dovanoms.

Naujas adresas:

2713 W. Manchester Avenue
INGLEWOOD, Calif. PL 9-8037

ANTANAS F. SKIRIUS

REAL ESTATE — TAX SERVICE
INSURANCE

Kreipkitės telefonu NO 4-2919

arba įstaigoje

4366 Sunset Blvd., Hollywood 29,
Calif.

KVIEČIAME PRADĖTI
TAUPYTI PAS MUS!

5 1/4% MOKAME UŽ
BONŲ TAUPMENAS

Indėliai apdrausti iki \$10,000 per federalinės valdžios agentūrą.

KAS DU MĖNESIUS DUODAMOS
VIS NAUJOS DOVANOS
TAUPYTOJAMS.

ST. ANTHONY SAVINGS & LOAN ASSN.

1447 So. 49th Court
Cicero 50, Illinois

JUOZAS F. GRIBAUŠKAS
sekretorius
Tel. Blshop 2-1397

P. V. RAULINAITIS

Real Estate-Insurance-Tax Returns

Notaro darbai; namų ir automobilių apdraudos; mokesčių apskaičiavimas; tarpininkavimas namų perkant ir parduodant; dokumentų vertimas.

NO 2-5433, Los Angeles 27, Calif.

Res.: 1972 N. Commonwealth Ave.

Linkėjimai

taupytojams ir skolintojams

CRANE SAVINGS & LOAN ASS'N

B. R. PIETKIEWICH,

President

2555 W. 47th St., Chicago 32, Ill.

Atvykus į Kaliforniją, kviečiame

BEACON MOTOR HOTEL

Close to
Beach, Westwood, Beverly Hills
& Hollywood
3020 Wilshire Blvd. Santa Monica,
California

A very nice Motor Hotel. All rooms have tub and shower baths and vented heat. Television and radio in every room free.

Five minutes from Pacific Ocean beaches. 30 minutes from Downtown Los Angeles. Restaurant adjoining Hotel.

Reduced Winter rates
and Weekly-Monthly Available
(Oct. 1 to May 1)

EXbruck 4-9144 EX 4-2986
Mr. & Mrs. Luksis-Owners & Mgrs

MYLĖSI LIETUVĄ IŠ TOLO,
VISA ŠIRDIMI, VISAIS JAUSMAIS

JAV L. Bendruomenės Chicago Apygardos Kristijono Donelaičio Lituanistikos Mokyklos pirmoji mokinių laida ir garbės prezidiumas. Iš kairės: mokyklos ved. J. Širka, R. Lampsatytė, R. Puodžiūtė, R. Srugytė, J. Srugytė, tėvų kom-to pirm. A. Vitkus, vicepirm. L. Kazėnienė, mokyt. J. Plačas, kalba — konsulas dr. P. Daužvardis, prof. M. Krikščiūnas, Chicago Aukšt. Lit. mokykl. dir. J.

Masilionis, E. Aglinskaitė, Ž. Bilaišytė, L. Jablonskytė, Ž. Jurėnaitė ir V. Kašubaitė. Mokyklos pasirinktas šūkis yra MYLĖSI LIETUVĄ IŠ TOLO, VISA ŠIRDIMI, VISAIS JAUSMAIS — 2 eilutės iš Bern. Brazdžionio eilėraščio.

The first graduates and guests of honor of the Kr. Donelaitis Lituanistic School in Chicago.

Prof. dr. inž. Jonas Šimoliūnas (sėdi kairėje), gyvenantis Racine, Wis., su Brolio Kazimiero dukterimi Stase Petrušaitiene ir sesers Anastazijos sūnumi Vytautu Jankevičium-Johnson. Prof. Šimoliūnas neseniai išrinktas Amerikos Lietuvių Profesorių D-jos ir Lietuvos Šaulių Sąjungos Tremtyje garbės nariu.

Dr. Eng. J. Šimoliūnas (sitting at left), honor member of the Lithuanian Professors' Organization, among his relatives.

ALVUDO suorganizuota vasaros vaikų aikštelė Ciceroj ir pavadinta vysk. Motiejaus Valančiaus vardu. Nuotraukoje vaikai, tėvai, mokytojai liepos 20 d. Cicero parap. kieme mini vysk. Valančiaus gimtadienį. Vidury aikštelės organizatorė Z. Juškevičienė ir dvasios vad. kun. Vilkaitis.

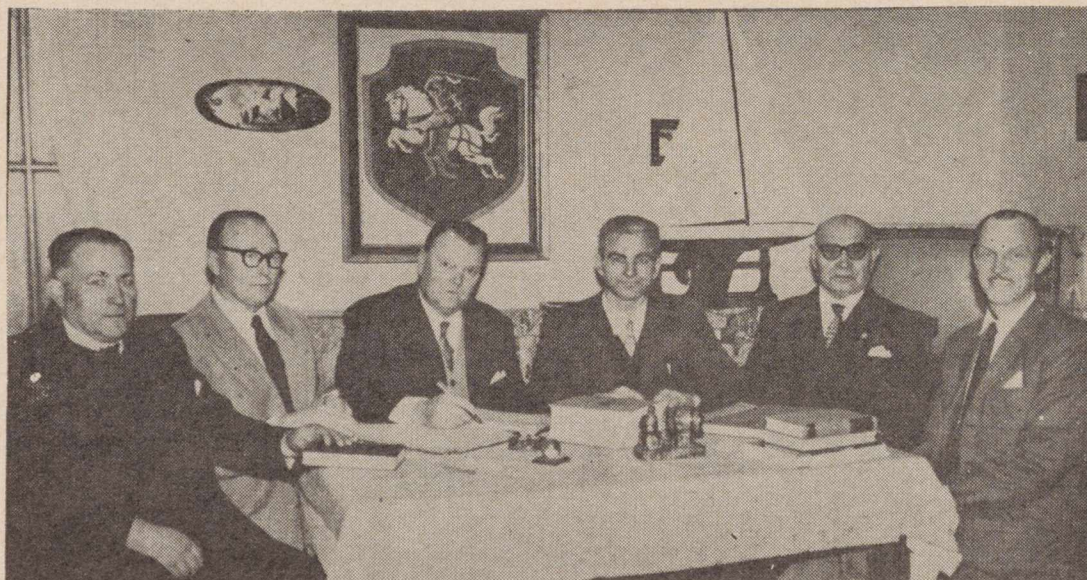
Foto V. A. Račkauskas
Childrens' Summer Playground in Cicero, organized by Alvudas. Foto V. A. Račkauskas

ROSARIO LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS VALDYBA: (iš kairės) T. Plepys — mokesčių rinkėjas, A. Pundys — valdybos narys, A. Kalainis — sekretorius, J. Papečys — pirmininkas, M. Klimas — vicepirm., V. Seniūnas — išdininkas. Tarp eilės visuomeninių darbų R. LB valdyba rūpinosi lietuviškos gatvės—

Avenida Lituanía — vardą gauti, rengė lietuviškus parengimus, palaikė ryšius su Argentinos valdiškom įstaigom ir pn. Borisso, šalia Buenos Aires, Kordobos, Santa Fe yRosario kolonijų yra viena iš veikliųjų.

Lithuanian Community committee of Rosario, Argentina.

Aucklando (Naujojo Zelandijos) lietuviai svečiuojasi gamtos prieglobstyje. Iš kairės: A. Pinkus, Aucklando LB Apyl. pirm. Č. Liutikas, buvęs Lietuvos Valstybės Teatro aktorius Petras Šimkus. Nuotrauka A. Senkaus (Iš aucklandiečių laukiame platesnio jų gyvenimo ir veiklos reportažo). Lithuanians of Auckland, New Zeland.

VEIDAI IR VAIZDAI

(ILIustruota KRONIKA)

BALFo pirm. dr. kan. J. B. Končius, atvykusį į Vokietiją, Frankfurto aerodrome pasitiko nemažas būrys lietuvių. Jų dalį matome nuotraukoje: vidury už kan. Končiaus Vasario 16 gimnazijos dir. dr. L. Gronis, pirmas iš kairės Krašto valdybos narys J. Stankaitis, antras iš dešinės — T. A. Bernatonis, tarp jų — gimnazijos moksleiviai. Foto H. Motgabienė

Rev. Dr. J. B. Končius, director of BALF, visiting Lithuanians in Germany.

Rochesterio L. B. Lituanistinė Mokykla išleido pirmąją baigusių laidą Nuotraukoje — mokyklą baigę studentai, bendruomenės valdybos nariai ir mokyklos vedėjas. I-je eilėje sėdi: M. Sinkutė, Ž. Vitkutė, A. Vitkutė, M. Poškutė, V. Reginaitė, L. Staškevičiūtė, D. Janušaitė, N. Yurkutė. II-je eilėje stovi: J. Jurkus — LB valdybos narys švietimo reikalams, B. Krokys — mokyklos vedėjas, K. Sabalis — LB vald. pirm. ir studentai: G. Regina, A. Sabalis, A. Jankus ir R. Obalis. (Nuotraukoje trūksta tėvų komiteto atstovės S. Obalienės, mokyto J. Miškinio ir C. Nomeikaitės).

First graduating class of the Rochester Lituanistic school.

Baltimorės Lietuvių svietinės valdyba 1962 m. Iš kairės: Albertas Juškus — kasininkas, Julius Šilgalis — sekretorius, Jonas Kairis — pirmininkas, Kazys Dulis — finansų sekr., Wm. Urbanas — viceprezidentas. Foto Urban's Studio

1962 committee of the Lithuanian Recreational Hall in Baltimore, Md.

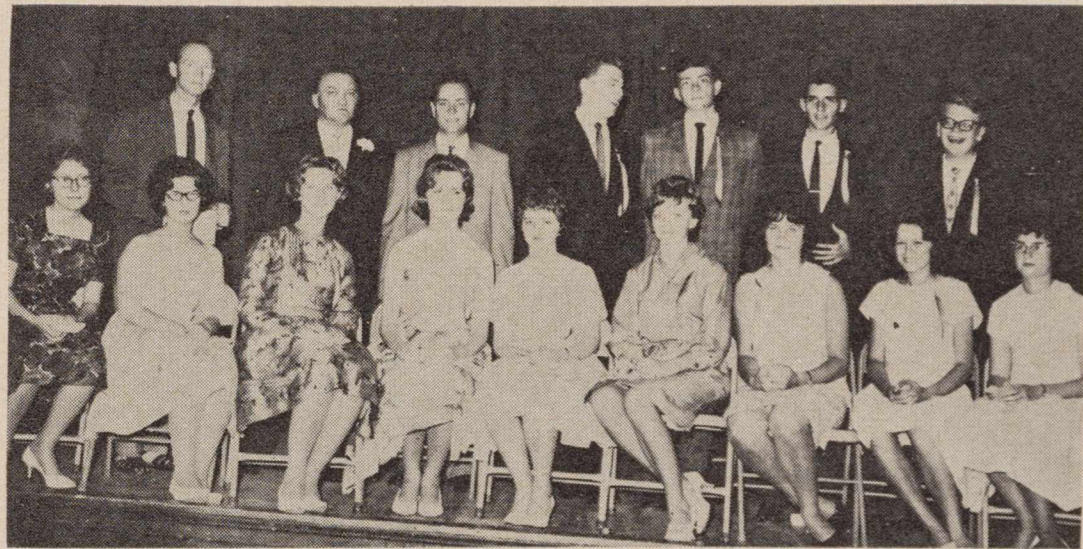
Clevelande surengtame birželio įvykių minėjime vyriausias kalbėtojas buvo dr. A. Trimakas, Vliko pirm., iš New Yorko. Buvo aplankyta Lietuvių Darželis ir prie Maironio paminklo padėtas vainikas. Nuotraukoje Vliko pirmininkas su Clevelando veikėjais: š kairės — Al. Mikulskis — Čiurlionio ansamblio dirigentas, K. Žiedonis — Alto Clevelando sk. pirm., dr. A. Trimakas — Vliko pirm., adv. J. Smetona — Clevelando Alto sk. vicepirm., ir S. Barzdukas — LB vyr. prez. pirmininkas.

Chairman of VLIK and Lithuanian community leaders of Cleveland beside the monument for poet Maironis, Cleveland, Ohio.

Šv. Kazimiero Kolegijos Rektorius Romoje prel. dr. L. Tulaba bal. 28 d. šventė savo 50 metų sukaktį. Ta proga PLB Italijos krašto valdyba su-ruošė kuklų pagerbimą, kurį atsilankė min. S. Lozoraitis (taria žodį dešinėje) su ponia (sėdi). Toliau — sukaktuvėninkas prel. L. Tulaba, dr. kun. Reklaitis, mons. Razminas; pačioje kairėje — kun. V. Mincevicius.

Rt. Rev. Dr. L. Tulaba, rector of St. Casimir Seminary in Rome, during his 50th birthday celebration. Speaking — minister S. Lozoraitis.

ŽMONĖS, DIENOS IR DARBAI

— **A. Skirius**, Lietuvių Dienų leidėjas, su šeima šių metų atostogas praleidžia keliaudamas po šiaurės JAV valstybes, užsukdamas į Kalifornijos sostinę Sacramento ir lankydamas pasaulinę parodą Seattle.

— **Bern. Brazdžionis** Antrajame Kultūros Kongrese Chicagoje pasiskaito neskaityto, kaip neteisingai Margutyje ir Dirvoje komentavo.

— **Inž. Antanas Polikaitis** ir **Dalilė Polikaitienė**, LD anglų kalbos redaktorė, su šeima iš Yucaipos ši rudenį vėl persikėlė gyventi į Los Angeles.

— **Prof. Mykolas Biržiškis** 80 metų sukakties minėjimui rengti komitetas, Biržiškai savo gimtadienyje, rugp. 24 d. mirus, paliko laidojimo komitetu. Šeštadienį sušauktas L. A. organizacijų atstovų susirinkimas, kuris nustatė laidojimo tvarką. Iki rugp. 28 velionis pašarvotas koplyčioje, antradienį 5 val. p. p. parvežtas į šv. Kazimiero par. salę, iš kur po oficialių kalbų, 7:30 nulydėtas į bažnyčią ir atkalbėtas ražančius. Trečiadienį 10 val. ryto šv. Mišios ir išlydėjimas į Kalvarijos kapus, kur karstas padėtas į kriptą.

— **L. Valiuko** parengta knyga angliskai jau išėjo ir knygu rinkoje pasirodys kartu su šiuo LD numeriu. Beveik 100 puslapių tekstas duoda trumpą Lietuvos istorijos apžvalgą, ypač plačiai minint rusų ir vokiečių okupacijas bei to meto lietuviškąją rezistenciją. Knyga tinka labiausiai svetimtaučiams: joje iškeliami herojiniai lietuvių kovos dėl laisvės momentai, iš čia ir vardas, paimitas iš himno — Lietuva... didvyrių žemė—Lithuania Land of Heroes.

Antrą knygos dalį užima gausybė giliaspaude spausdintų iliustracijų iš nepriklausomos Lietuvos daugiausia ūkio gyvenimo. Išleido Lietuvių Dienos. Kaina \$4.95.

— **Kazimieras Karuža** su sūnum ir dukra šią vasarą atliko didelę kelionę po JAV, užkliudydamas ir Kanados kampą. Kelionės metu filmavo daug momentų ir žymiųjų lietuvių kultūrininkų.

— **Dr. Jonas Grinius**, pagrindinis Kultūros Kongreso paskaitininkas Chicagoje lapkr. mėn. 24-5 d., iš Vokietijos į JAV atvyko liepos 26. Dalyvaudamas L. F. B. studijų savaitėje, laikė paskaitą apie rezistenciją ok. Lietuvoje. Čia prelegentas buvo pagerbtas 60 metų sukakties proga. Dr. J. Grinius yra pakviestas aplankyti eilę liet. kolonijų su paskaitomis. Dr. J. Grinius yra dramų rašytojas, literatūros ir meno teoretikas ir kritikas. Jis laikosi krikščioniškai idealistinės krypties, nepalengvai laikos savo principų, iš kūrėjo reikalaujamas ne tik meninės, bet ir moralinės atsakomybės.

— **Stasys Goštautas** iš Bogotos, Kolumbijos, jaunas lietuvis kultūrininkas, ispaniškai išleidęs enciklopedinį lietuvių meno veikalą ir Kolumbijos meno istorijos I d., dėstęs vienoje Bogotos kolegijoje ir dirbęs kaip žurnalistas, ši rudenį atvyko į JAV ir pradžioje apsistojo Washington, DC.

— **Kun. S. Morkūnas**, Sioux City, Iowa, "Liet. Dienų" administracijoje užsakė 30 egz. Armonienės knygos "Leave Your Tears in Moscow" ir išsiuntinėjo Iowos valst. senatoriams ir kongresmanams bei Sioux City viešoms bibliotekoms ir šiaip žymesniems asmenims. Iš visų gavo padėkos laiškus, jie visi patenkinti gavę naudingą knygą ir turėję progos pažinti komunizmo metodų dalelę.

LD administracija šios knygos pardavė daugiau kaip 200 egz.

MIRUSIEJI

— Rugpjūčio 7 d. vakare mirė Los Angeles mieste gyvenęs **Gasparas Velička**. Jis ilgai ir sunkiai sirgo gerklės vėžiu, kuris persimetė į plaučius. Palaidotas L. A. Kalvarijos kapuose. Atsisveikinimo žodžius tarė teatro vardu A. Mironas, L. Bendruomenės vardu dr. J. Jurkūnas, Dailių Menų Klubo — B. Raila ir J. Puikūnas, pas kurį G. Velička ilgą laiką gyveno. Tik šiam pardavus namus, ligonį priėmė baletininkas J. Puodžiūnas.

Veličkos mirtis — didelis nuostolis lietuvių teatrui, bet ypač jo pasigės Los Angeles scenos mėgėjai, su kuriais jis pastatė eilę veikalų, kuriems jis rodė tikro scenos meno kelius, padėjęs įsigilinti į scenos meno paslaptis, įnešęs gaivios kūrybinės dvasios į lietuviškąją LA sceną.

— Gegužės 1 d., sirgęs leukemija, mirė **Juozas Ginkus**, Brooklyne turėjęs garsų "saldainių palocių", kur prie ledų ar kavos puoduko būdavosi lietuviai. J. Ginkus buvo plačiai JAV-se lietuvių visuomenės pažįstamas veikėjas, A. L. Tautinės s-gos narys, SLA, Balfo ir kt. liet. organizacijų veikėjas. Nuo 1928 m. įkūręs vedė garsią Ginkaus radijo programą.

— Birželio 26 d. Bronx, N. Y., Pilypo ir Jokubo par. klebonijoje mirė istorikas **kun. dr. Jonas Matušas**. Gimęs 1899 Šakių aps., 1919 baigė Kaune gimnaziją. Mokėsi Vilniaus kunigų seminarijoje, 1924 išvestas kunigu. Baigęs Kauno un-tą, parašė disertaciją "Lietuvos rusinimas per pradžios mokyklas" ir gavo dr. laipsnį. Universitete dėstė istoriją, gausiai dalyvavo spaudoje kultūros istorijos klausimais ir išleido visą eilę veikalų, tarp kurių žymesni — švitrigaila, Lietuvos Didysis Kunigaikštis, Lietuvių kultūra senais laikais, Tautos nepriklausomybės pagrindai ir kt.

— Liepos 8 d. Los Angeles mieste mirė **muzikas J. Gaubas**. Gimęs buvo 1879 Šiaulių aps. Pasimokęs vargonininkavo, vėliau baigė Maskvos filharmonijos mokyklą ir dirbo M. operos teatre chormeisterio asistentu. N. Lietuvoje buvo muzikos dėstytoju. Parašė dainų ir giesmių. Paskutiniu metu ilgai sirgo ir buvo patalpintas vienoje sanatorijoje, kur juo rūpinosi V. Barmienė.

— Liepos 19 d. Montrealyje nuo leukimijos mirė **Juozas Akstinas**, vyras pačiame savo amžiaus pajėgume. Buvo gimęs 1922. Lankė vaidybos studiją. Salzburge, Innsbrucke ir Freiburge studijavo vaidybą, dainavimą, tapybą ir kt. meno dalykus. Persikėlęs į Kanadą, Montrealyje lietuvių visuomenėje reiškėsi kaip aktorius, surengė dailės parodų, iliustravo leidinius. Duoną pelnėsi dirbdamas kaip didž. krautuvų dekoratorius, čia gerai pasižymėdamas.

Auksinės ir sidabrinės kunigystės sukaktys

Šie metai, kaip retai, gausūs kunigų sukaktimis. Nuo 25 iki 50 metų eidami savo pareigas, sukaktuvininkai yra pasireiškę gausiais darbais, kurių, deja, neturime vietos plačiau paminėti. Tebūna suminėta bent eilė vardų.

— **Kun. Norbertas Pakalnis**, Apriškimo par. klebonas New Yorke šiais metais mini auksinę 50 metų kunigystės sukaktį. Gegužės 29 d. Kunigų Vienybė Pranciškonų surengtose vaišėse sukaktuvininką pagerbė ir įteikė dovaną-lietuvišką koplytėlę. Didelės išskilmės rengiamos rudenį.

— Birželio 24 d. Pittsburghe atšvęsta **kun. J. Kasakaičio** auksinis jubiliejus. Tarp kitų šventėje turiningą kalbą pasakė Lietuvos Atstovas Washington J. Kajeckas.

— Sidabrinį — 25 metų kunigystės jubiliejų — birželio 17 d. atšventė Los Angeles šv. Kazimiero par. **kleb. kun. J. Kučingis**. Išskilmėse dalyvavo iš Chicagos atvykęs vysk. V. Brizgys ir per 600 svečių. Sukaktį paminėti kun. J. Kučingis išleido knygą "Kunigo paveikslas", kurioje telpa popiežių enciklikų apie kunigus vertimai. Vertimus atliko ir redagavo prel. F. Bartkus.

— Birželio 17 iškilmingai paminėta **kun. Justino Steponaičio**, Worcester, Mass., Aušros Vartų vikaro sidabrinė sukaktis.

— Birželio 17 paminėta **kun. dr. J. Tadarauko**, Hamiltone Vilniaus Aušros Vartų liet. parapijos įkūrėjo ir ilgamečio klebono sukaktis.

— **Kun. T. J. Borevičiaus**, SJ, Montrealio Aušros Vartų klebono sidabrinė kunigystės sukaktis numatoma iškilmingai švęsti rudenį.

— Spaudoje paminėta **kun. Rom. Klumbio**, besidarbuojančio Texas Fatimos Dievo Motinos parapijoje, 25 m. sukaktis. Sukaktuvininkas yra spaudos žmogus, iš italų k. išvertęs bei išleidęs keletą dalykų: Ne tuo keliu, Ispanų Mykolas Angelas, Tigro iltys.

— Montanos valst. Great Falls vyskupija surengė iškilmingą ten besidarbuojančio **kun. J. Patašiaus** jubiliejaus minėjimą. Išskilmėse dalyvavo per 50 kunigų, du vyskupai ir daugelis svečių, kuriems įdomu buvo išgirsti apie kunigą lietuvį, einantį oficialiai vicekanclerio pareigas, kartu dirbantį ir kaip sekretorių bei moterystės skyriaus tvarkytoją.

— Birželio 12 d. Crescent City, Calif. iškilmingai paminėta **kun. K. Malakausko** 25 metų kunigystės sukaktis.

— Birželio 10 d. paminėta **kun. Vl. Karalevičiaus** 25 m. kunigystės sukaktis Elizabeth, N. J. Gimęs Bayonne, N. Y., 14 metų su tėvais parvažiavo į Lietuvą, baigė Marijonų gimn., 1937 m. vysk. A. Karosas Vilniaus vysk. išventino į kunigus. Į JAV vėl atvyko 1946 m.

Lietuviškos architektūros konkursas IIKultūros Kongreso Komiteto Architektūros Sekcija, bendradaraujant L. Studentų Sąjungai, paskelbė studijinį Architektūros Konkursą — paruošti eskizinius projektus lietuvių architektūros motyvais šiems pastatams:

I. Bažnyčia (800 vietų, ant kampinio sklypo);

II. Lietuvių Tautos Namai.

Namuose turi būti salė 800 vietų, kavinė-restoranas 200 vietų, dvi klasės lituanistinėms pamokoms, 4 kambariai posėdžiui, 1 kambarys muziejui, prižiūrėtojų butas, virtuvė, rūbinės, sandėliai ir kt.

III. Gyvenamas namas 5 asmenų šeimai.

Projektuose daugiausia kreipti dėmesį išvystant lietuviškos architektūros bruožus modernioji architektūroje.

Smulkios konkurso sąlygos ir visos kitos žinios paskelbtos "Technikos žodyje". Terminas: spalio 25 d. Adresas: Architektūros Sekcija, 3210 W. Marquette Rd., Chicago 29, Ill.

Bus skiriamos 3 garbės premijos ir studentams 3 piniginių premijos. Projektai bus išstatyti Kultūros Kongrese, Chicagoje, lapkr. 22-26 d. ir Studentų Sąjungos suvažiavime.

— **Dr. Antanas Salys** liepos 21 d. sulaukė 60 metų amžiaus. Dr. A. Salys yra vienas žymiųjų mūsų dienų lietuvių kalbininkų, po II pas. karo (1947) atvykęs į JAV ir Pensilvanijos un-te dėstęs slavistiką ir balistiką.

— **Eleonora Dargytė** su savo tėvu adv. Jurgiu Dargiu iš Venecuelos persikėlė į Los Angeles ir čia rengiasi įsikurti. E. Dargytė yra baigusi Kauno Muzikos konservatorijos pianino klasę.

"Liet. Dienų" Leidykla dar gavo nedidelį skaičių

Vytės Nemunėlio

MEŠKIUKAS RUDNOSIUKAS

Dail. V. Stančikaitės-Abraitienės spalvotos iliustracijos

Kaina \$2.

● Lietuvių Namuose 4423 Santa Monica Blvd., Los Angeles 29, Calif. išnuojamas naujai įrengtas erdvių 3 miegamųjų butas. II aukšte. Kaina \$70 mėnesiui. Kreiptis pas Namų vedėją. Tel. NO 2-1728.

● Paskutinis šiais metais piknikas rengiamas Kalifornijos Lietuvių Bendruomenės Centro — rugsėjo 23 d. Arroyo Seco parke. Visi los angeliečiai kviečiami nepraleisti progos.

Televizijų ir radijo taisymas

Sąžiningai ir pigiai taisau

televizijas, radijus, Hi-Fi fonografus ir vokiškas radijo-fono kombinacijas.

PRANAS KERŠIS

Elektronikos specialistas.

Skambinti HO 9-8500.

5239 Hollywood Blvd.

Los Angeles 27, California

Lithuanians in an audience with Pope John XXIII.

Lietuvių audiencija pas šv. Tėvą Joną XXII 1962 m. rugpiūčio 11 d. Popiežiaus dešinėje stovi kan. J. B. Končius, priklausanti T. Razickaitė (Hennely), toliau kun. V. Mincevičius, J. Hennely, Aušrotienė ir B. Aušrotas.

LIETUVIŲ DIENOS LITHUANIAN DAYS

SEPTEMBER / RUGSĖJIS 1962

Forty Years De Jure

The free and independent Baltic peoples in the past had fallen victims of neighboring imperialist nations. Regardless of foreign oppression, these peoples did not lose their national origin, their language and their longing for freedom. They were furthering their literature, arts and education, and establishing economic as well as cultural enterprises and organizations.

After the downfall of the Russian empire, they rid themselves of the Russian domination and in 1918 resumed their independent national life, establishing their governments on democratic principles.

They successfully repulsed the Soviet Russian army which had invaded their territories. After the peace treaties were concluded with the Soviet Union in which the latter renounced forever all Russians' claims to these countries and recognized them as independent nations the Baltic States had to establish their place in the family of free nations of the world.

Forty years ago the United States Government extended DE JURE recognition to Lithuania, Estonia, and Latvia on July 28, 1922.

Since then the United States Government has been steadfast in its recognition of the rights

of the Baltic States to independent existence.

When in June 1940, in violation of general rules of international law and the existing treaties, the Soviet Union forcibly occupied and annexed the Baltic States, the United States did not change its position, but condemned this illegal act of the Soviet Union and reaffirmed its policy to oppose any form of intervention in the domestic concerns of any other sovereign state.

On the occasion of the fortieth anniversary of the recognition of the Baltic States by the United States the Baltic diplomatic representatives, Mr. Johannes Kaiv, Acting Consul General of Estonia in charge of Legation, Dr. Arnolds Spekke, Minister Plenipotentiary, Charge d'Affaires of Latvia, and Mr. Joseph Kajeckas, Charge d'Affaires a. i. of Lithuania, called at the State Department to express their appreciation for this country's continued non-recognition of the occupation of the Baltic States by the Soviet Union. They were received by The Honorable U. Alexis Johnson, Deputy Under Secretary.

Washington, D. C., July 27, 1962.

WHAT IS VLIK?

(SUPREME COMMITTEE FOR LIBERATION OF LITHUANIA)

By J. KAIRYS

Arrests of Vlik Members

In declaring its purpose, Vlik instigated a national enthusiasm and determination to fight the new occupant of Lithuania. But the occupant became more alert toward the committee's and its member's activities. On May, 1944, Nazi agents arrested one liaison man of Vlik, soon afterwards several Vlik members were also arrested and sent to prisons and concentration camps in Germany. But the activities of Vlik did not cease.

The Second Soviet Occupation and Vlik

When the Soviet army was approaching Lithuania, Vlik established a delegation in Germany, but the committee decided to remain in Lithuania. Later two of its members moved to Germany and one remained in Lithuania. And, therefore, with the establishment of a delegation, the weight of the activities of Vlik became situated outside of Lithuania's boundaries.

The delegation was made up of Rt. Rev. M. Krupavičius, Vl. Sidzikauskas and R. Skipitis. The first was interned at Regensburg by Nazi security, the other two lived in Berlin.

When the Red army moved toward Berlin in 1945, the above mentioned delegation moved to Wuerzburg.

When U. S. armed forces occupied some of Germany's territory, the chairman and some members of Vlik were released from imprisonment by the Nazi government and some time later all members of the original committee gathered in Wuerzburg.

The delegation and Vlik were then reorganized and enlarged, accepting as equal members the Lithuanian Peasants' Party (Lietuvos ūkininkų Partija) and the Lithuanian Peasants' Union (Lietuvos ūkininkų Sąjunga). From that day Vlik was composed of eleven Lithuanian parties which existed during democratic years in Lithuania and also the resistance groups which were organized during the occupation: Labor Federation (Darbo Federacija), Christian Democratic Party (Krikščionių Demokratų Partija), Association of Lithuanian Freedom Fighters (Lietuvos Laisvės Kovotojų Sąjunga), Lithuanian Front (Lietuvių Frontas), Lithuanian National Movement (Lietuvių Tautinis Sąjūdis), Nationalist Party (Nacionalistų Partija), Socialdemocratic Party (Socialdemokratų Partija), Peasant Party (Ūkininkų Partija), Lithuanian Farmers Ass. (Ūkininkų Sąjunga), Liberals Party (Valstiečių Liaudininkų Sąjunga) and Union Movement (Vienybės Sąjūdis).

Each party and group sent one representative to Vlik. Since Vlik moved to the USA, they now send three representatives each.

On July 3, 1945, a unanimous agreement was signed by all members of Vlik, by which Vlik's declaration of Feb. 16, 1944, was elucidated and supplemented.

Continued from the last issue

In spring, 1946, Vlik's structure changed. The Lithuanian Nationalist Party was excluded from Vlik. Only ten members remained. In 1952 this number was enlarged when the Lithuania Minor Council (Mažosios Lietuvos Taryba) was admitted. But the same year the Lithuanian Front withdrew. Some time later the number of members decreased: Association of Lithuanian Freedom Fighters and the Lithuanian National Movement withdrew from the committee. Only eight members remained. Later the Union of Vilnius Region became a member. These nine members form this committee even today.

After the change of Vlik's composition, the question of a presiding committee arose. But it was decided that the chairman of Vlik will carry out these functions. The presiding committee was formed only after Vlik had moved to the USA. It function in two parts: The smaller — consisting of the chairman, vice-chairman and secretary, and the extended — which is composed of the smaller presiding committee and the representatives of parties and groups, one from each.

Elucidation of Vlik's Jurisdiction and Establishment of the Supreme Council

After the activities of Vlik had begun in the West, the question arose to establish a summit for the job of liberating occupied Lithuania and to coordinate it with the Lithuanian Diplomatic Service which functioned in some places. For that purpose a conference of Vlik and the Diplomatic Service was held in 1946, in Berne. During the conference it was decided to establish a Supreme Council of Vlik and to establish each one's jurisdiction. Vlik executes the functions of Lithuania's parliament, and the Supreme Council acts as the executive branch. This agreement was confirmed during Vlik's and Supreme Council's conference in Paris, 1947. They were also confirmed by the delegates of the country's resistance movement.

Vlik functioned in Germany until 1955. Now it is in the USA.

Since the demise of Hitler's Germany, Vlik's activities have been directed solely against Soviet Russia, which in 1944 occupied Lithuania for the second time and is still holding it captive.

Supreme Council of Vlik

As mentioned before, the Supreme Council of Vlik was established in Germany and is the executive branch of Vlik. Until Vlik was active in Germany, the Supreme Council was composed from these service committees: Foreign Affairs, Preservation of Lithuanian National Heritage, Finances, Information and Common Lithuanian Affairs.

The Committee for Foreign Affairs, in conducting its affairs, always cooperated with our Diplomatic Services, with Lithuanian organizations and individual persons;

came in contact with the governments of foreign nations; and also with political parties of other nations and international organizations, which, directly or indirectly, were able to help Lithuania's present situation. It especially cooperated with organizations of captive nations and actively participated in the Baltic Service.

The activities of the Service Committee for Preservation of Lithuania's Heritage concerned itself with preserving the Lithuanian heritage and character among Lithuanians throughout the world; with organizing the World Lithuanian Community; and kept in touch with Lithuanians throughout the world.

The financial Service Committee, in cooperation with Lithuanian American Council, raised funds to finance the activities for Lithuania's liberation. The Information Service Committee collected information about Lithuanians who remained in Lithuania or were in exile; also information about the occupant's efforts to russify Lithuania, etc.

In charge of the Service Committee for Common Lithuanian Affairs were all the problems connected with Lithuania's boundaries. When Vlik moved to the USA, these functions were transferred to the Committees on East and West Boundaries.

For each of these committees Vlik elected a chairman during its annual sessions, and it also elected the chairman for the Supreme Council, who at the same was in charge of one of the committees. After Vlik moved to the USA, the Supreme Council has been made up of the chairman, vice-chairman and a member.

The Supreme Council is still executing the tasks of the Foreign Affairs Service Committee already mentioned. Beside this, it follows world politics where these concern Lithuanian affairs; gives out information to responsible people; collects information about conditions in occupied Lithuania and its inhabitants there and in Soviet Russia; and when occasion arises, presents its comments on Lithuanian radio program in Madrid, Rome and the Vatican, through 'Elta', an information bulletin, and by other means. It also transmits news about Lithuanian political, cultural and other activities in the Free World. Through radio programs our people are being informed about the occupant's plans in Lithuania and elsewhere. The many lies and inventions which the Soviets and their assistants contrive are also being opposed.

To collect information, radio transmissions from Vilnius are being registered, the press from occupied Lithuania and the free countries is also used widely. Besides, the newcomers from Lithuania and other countries behind the iron curtain are being interviewed.

The Supreme Council publishes "Elta Information" in Lithuanian and English. Vlik's Presiding Committee publishes it in other languages, from the material presented by the Supreme Council. This informative bulletin is used widely by the foreign and Lithuanian press in the Free World. It is also distributed to various organizations, institutions, political and community leaders.

Committees of Vlik

To further carry out its functions, Vlik has these committees: Political, Informational, East Boundaries, West Boundaries, Finances, and Control. Their tasks can be judged by their names.

Vlik Positions not Salaried The Supreme Council and the various committees of Vlik are offices of honor. Salaries are received only by some correspondents and employees.

Funds

The necessary funds to execute the task for the liberation of Lithuania are contributed by Lithuanians themselves through the Lithuanian American Council and the National Fund in other countries.

The Supreme Council sets up a budget subject to approval by Vlik. It is drafted twice annually. Necessary operations and their approximate cost are recorded in detail. Therefore this preliminary estimate is also the work plan of the Supreme Council.

Lithuania's Legal Position

After occupying Lithuania and incorporating it into Soviet Russia, Moscow is trying by all means at hand to convince the Free World that the inhabitants of Lithuania accepted this occupation and incorporation into Soviet Russia of their own free will. But the actual position of Lithuania, caused by the occupation, has not been accepted with approval. The vast majority of free nations and international organizations accept Lithuania as a state of the world, even though its sovereign function has been interrupted by the Soviet occupation.

In conclusion it is necessary to add that Vlik, composed of the vast majority of political parties, which signified the national aspiration of democratic Lithuania and performed its right, and of groups that were organized later, is now the only and highest political leadership of the Lithuanian nation, proclaimer of the rights and the principal leadership in the fight to liberate Lithuania.

Vlik, from the very start of its establishment, has been fighting for Lithuania's freedom, independence and the reestablishment of its sovereignty, and the nation's vital interests in the homeland and outside its boundaries with all its attainable means.

Vlik has often sought out the heads of government, individual and community leaders and various international political and other organizations and even members of the UN itself and has been able to keep alive the Lithuanian cause.

Vlik accomplished much by intervening when our people were being destroyed, helped ease their existence in Lithuania and Soviet Russia.

Vlik made a big effort to organize the World Lithuanian Community and preserve the national heritage.

Members of Vlik are determined to further engage in the work of Lithuania's liberation, despite hindrance and without compromises.

Vlik believes that if our people participate more and more actively in this work of liberation, with the help of God, our country will again be free.

1. French Emperor Napoleon I Bonaparte (1769—1821), who twice crossed Lithuania in 1812 and attached the Lithuanian lands west of the Nemunas River to the Dukedom of Warsaw in 1807. — Prancūzijos imperatorius Napoleonas Bonaparte, dukart peržygiavęs per Lietuvą.
2. The main building of the University of Vilnius. University was closed by the Russians in 1832. — Vilniaus universitetas, rusų uždarytas 1832 m.
3. Poet Adam Mickiewicz (1798—1855), who himself was of Lithuanian descent, born near Naugardukas, Lithuania, and a graduate of the University of Vilnius. He wrote many works in Polish on Lithuanian themes, e. g.: *Sir Tadeus*, *Conrad Wallenrod*, *All Souls' Day*, *Grażina*, and others. — Poetas Adomas Mickevičius.

LITHUANIAN HISTORY IN STAMPS

ANT. BERNOTAS, Waterbury, Conn.

Part XLIX

Prussia received a part of Lithuania west of the Nemunas River during the Third Partition of the Republic (1795) and named this territory New Eastern-Prussia. It was divided into two territories, those of Plock and Balstogė. The Lithuanians belonged to the territory of Balstogė (Bialystock). German order and laws, German officials and German school were introduced. Also some German settlers come to live here. A new bishopric was established in the territory with the seat in Vygiai, which existed until 1818, when it was transferred to Seinai. The boyars shared equal rights with the Germans. The condition of the peasants was somewhat improved.

When Napoleon overpowered Prussia in 1807, he occupied the Lithuanian lands also. The lands were included in the newly organized Dukedom of Warsaw. Within the dukedom and the Lithuanian lands new laws were introduced, the so-called "Napoleon's Codex", which remained in force until modern times. According to the Codex, the peasants were freed from serfdom, although they owned no lands. Thus the situation of the peasants improved once more.

After the downfall of Napoleon's might and after the establishment of the Kingdom of Warsaw under Russian rule (1815), the Lithuanian lands lying within Užnemunė, re-

mained a part of the kingdom. When Russians later, divided the kingdom of Warsaw into gubernijas, according to their own order, most of the Lithuanian lands became a part of the gubernija of Suvalkai.

Thus Lithuania remained divided into two parts: one part strictly under Russian rule, where the Lithuanian Statute (later Russian laws) were in force; and a second part attached to the kingdom of Warsaw, where Napoleon's Codex was in use. The Russians introduced their own calendar in their part of Lithuania, which was 13 days short. Consequently when the Suvalkians (Užnemunė) celebrated the Easter Holidays, for example, the rest of Lithuania had to wait another thirteen days...

The University of Vilnius

Founded in 1579, the Academy of Vilnius was later called the Highest School of Lithuania; then, after the Russian occupation, the Highest School of Vilnius; in 1803 it was renamed the University of Vilnius. The university was the first in Eastern Europe, although under strong Polish influence. Among its graduates were many scientists, poets and writers. After the occupation, the Russians tried to Russianize it but were unsuccessful. The professors and the students held themselves as the

POETIC TRANSLATION FROM LITHUANIAN

Difficulties, problems, suggestions

Algirdas Landsbergis and Clark Mills have been asked to serve as guest editors of a special issue of THE LITERARY REVIEW, which will be devoted entirely to the creative writing of the Baltic nations. They are therefore seeking to obtain or to produce English versions of fiction, poetry, and the essay, translated from the Estonian, Latvian, and Lithuanian.

Space requirements oblige to limit to writing produced since 1940 — which means that most of the translations will be prepared from work written by Baltic authors in exile.

The final deadline for the issue is September 3, 1962. Manuscripts can be sent to Mr. Clark Mills, Voyages Press, 35 West 75th St., New York 23, N. Y.

original word order and idioms could be brought over directly from the Lithuanian (or other language), even when such equivalents might contradict English usage.

Some of the strongest effects of poetry in any language lie in the simultaneous expression of double or triple meanings by a line, a word, or a phrase. Empson has described and analyzed this fact at length, with examples, in his *Seven Types of Ambiguity*. Thus some passages or phrases will need two or three renderings in English, if they are to convey such multiple levels of meaning. In some cases, also, no single "equivalent" in English will convey the musical, suggestive, or emotional overtones of a given word or phrase. In such cases, explanation in the form of a footnote would be useful.

If translations are prepared from manuscripts or volumes not readily available in New York, a copy of the poem in the original would be a great help, for the study here of its formal or technical features.

One note should be made as to the choice of poems for translation. Many fine poems in the original language produce verbal or musical effects deeply imbedded in the unique verbal traits of that language. A successful translation from such poems poses unusual difficulties. Poems whose effects derive mainly from their substance and content offer better prospects for success. But poems of the first type have of course been re-created in English. Literal versions of these should be prepared with special care. They should also be accompanied by a full explanation of their musical nuances, texture, qualities of vocabulary, and subtleties of tone.

Initial prose versions, to be more useful, will generally have the character of pedestrian, uninspired texts. It is essential, at this stage, that no effort be made to condense or otherwise to achieve "poetic" effects. These are to be provided by American (British) poets, using the resources of their language. They will also determine questions of equivalent or other forms in the finished versions, in consultation with Lithuanian (or other) specialists.

In the prose versions, metrical and rhyme-patterns should of course also be indicated, as well as any other unusual structural patterns in the original. More of this kind of information, rather than less, at the risk even of laboring the obvious, would be useful.

Some successful translations have quite possibly already been completed from any given body of work. These could of course be included in a book-length selection. We would therefore be glad to receive or to learn of finished translations, whether published in reviews or in manuscript, in the United States or in Europe. With poems of historic or other special importance, it would also be of great help to study versions that may have been published in French or German. We hope that collaborators will inform us of these.

Clark Mills

Poetic translation from a language known to almost no American poets presents difficult linguistic problems. Our "method of translation" from the Lithuanian has therefore been one of collaboration, in which Lithuanian poets and scholars provided exact, literal prose versions, line by line, with no attempt whatever to embellish or "poeticize" them. Any such attempt, we felt, would defeat in advance the work as a whole. American poets then attempted, on the basis of these prose versions, to re-create poems that might stand in English as entirely new works.

In preparing the first, literal versions, the meaning within each line should be conveyed exactly as it first appeared in that line. Also, it should break with the end of the line, so that the effect might be called one of "chopped prose". Ideally, English syntax itself might be sacrificed to the "rule" of equivalence to the original. In other words,

standard-bearers of Polish culture and struggled against the Russians, their principal enemy. At last, when many of the students joined the uprising of 1831, the Russians closed the university in 1832 and transferred school's property to the University of Kiev in Russia.

Although the University of Vilnius was under Polish influence, within it interest steadily grew in the Lithuanian language, Lithuanian culture and especially in Lithuania's past. Lithuania's past was idealized and many good works on Lithuanian subject were published. Among the graduates of the University of Vilnius were such famous personalities as poet Adam Mickiewicz, Polish novelists J. Krasiński and Konrad Gieraltowski. Among the Lithuanians were historians Bauža, Lelevis, Simonas Daukantas, Bishop M. Valančius, poets S. Stanevičius, S. Valiūnas and others.

(To be continued)

KAS TIK TURI GERĄ SKONI,

VISKĄ PERKA PAS LIEPONI.

LIETUVIŲ PREKYBOS NAMAI

Furniture Center, Inc.

Vietinių ir importuotų baldų prekyba.

Baldai siunčiami į visą Ameriką ir už jos ribų.

MARQUETTE PARKE

6211-6219 So. Western Ave.

PRospect 8-5875

BRIDGEPORTE — ved. Ed. Rudaitis

3207 So. Halsted St.

Victory 2-4226

Two scenes from the exhibition "Persecuted Church", held May 20-31 in Sora, Italy. The Exhibition was opened by Bishop Musto Biagio, Senator Restagno, Secretary to the War Minister Bernabei, and others. Over 20,000 persons visited the exhibition. Rev. V. Mincevičius was responsible for the Lithuanian section.

Above: a part of the Lithuanian section.

Right — Bishop of Pontecorvo explaining to visitors the documents exhibited in the Lithuanian section.

Du vaizdai iš Lietuvos skyriaus "Persekiojamos Bažnyčios" parodoj Italijoje.

On June 25-29 in Washington, DC the 71st annual conference of General Federation of Women's Clubs was held. Mrs. O. Arnold of Concord, N. H. was elected as the new president. The Lithuanian Women were represented by Mrs. Ligija Bieliukienė, chairman of the Lithuanian Women's Representation.

This international women's organization includes eleven million members throughout the world and is dedicated to many varied activities, including the fight against communism. The Baltic Women's Le-

gation as well as the Lithuanian Women's Representation belong to this organization. Mrs. L. Bieliukienė was asked by Mrs. D. O. Arnold to serve on the organization's directorial board.

It is notable that the Lithuanian Women's Legation, established in 1947 for the purpose of fighting for Lithuania's freedom, has achieved such recognition. In an international organization a Lithuanian woman's efforts are honored and her ideals for freedom and peace are recognized.

Baltic Women's Council delegates at the convention of General Federation of Women's Clubs, in Washington. From left: Ellija Druva, Gee. Fed. of Women's Clubs president Mrs. Dexted Arnold, Ligija Bieliukienė, representative of the Lith. Women's Legation, Mall Jurma of the Baltic W. C. Pabaltiečių delegatės Moterų Klubų Federacijos suvažiavime.

"THE CAPTIVE NATIONS ARE NOT LOST..."

On the occasion of the Captive Nations Week

● Mr. Paul Screvane, acting mayor of New York, on July 3rd had an audience with a special committee for presenting Mayor Wagner's proclamation announcing Captive Nations' Week. Lithuanians in this committee were Dr. A. Trimakas, chairman of Vlik, St. Bredes, chairman of Lithuanian American Council in New York, M. Kižytė, director of the Lithuanian Information Center, also Mrs. V. Leskaitienė and Miss Jesonytė in Lithuanian national costumes.

Cardinal Spellman was present at High Mass on July 15th at St. Patrick's Cathedral. The cathedral was filled to capacity. After mass, a flag raising ceremony was held beside the United Nations. Each captive country had representatives in national costumes by their flags. Speakers were Ferenc Nagy, presi-

dent of the Assembly of Captive European Nations, Christopher Emmet, president American Friends of Captive European Nations, John Lexa, from the Conference of Americans of Central and Eastern European Descent, Congressman Victor Anfuso and John Lindsay. Sigmund J. Seuszka read a common manifesto of the three mentioned organizations.

On July 16th, in front of City Hall, Mr. Screvane read Mayor Wagner's telegram from Germany and his proclamation. Speakers were from American Friends of the Captive European Nations and Conference of Americans of Central and Eastern European Descent. A large crowd was present.

John Monagan of Connecticut commemorated these events in
Continued on page 25

Nepaprastai perkama knyga

Lietuvės herojės
smerkiantis kaltinimas
soviety priespaudai

BARBOROS ARMONIENĖS

Papasakota A. L. Nasvyčiui

LEAVE YOUR TEARS IN MOSCOW

Šitoje knygoje, pagaliau, Barbora Armonienė pasakoja karo meto istoriją, apie Sibiro tremtį, kalinimus, negalavimus ir širdgėlas, kurias ji iškentė Sovietų valdžioje. Atskirta nuo savo Amerikoje esančių vyro ir dukters dvidešimt metų, susitiko su jais tik po dukters viešo Chruščiovo maldavimo jo vizito J. A. Valstybės metu. Jos knyga yra inspiruojantis testamentas vienos moters drąsos ir smerkiančio kaltinimo Sovietų priespaudai.

\$3.95 visose krautuvėse ir Lietuvių Dienų Leidykloje

Philadelphia LIPPINCOTT New York

LATVIAN MOTHER

● To commemorate the 1941 June Soviet mass deportations of the Baltic people to Siberia, the Latvians (Daugavas Vanagi) in exile published 3 postcards with special inscriptions. The first (above), a mother with her infant in a battlefield, has this inscription: "The world cannot remain divided into two camps, one half enslaved, the other free people. The voice of Canada, that demands freedom for all nations has to be heard by the whole world. (Honourable David J. Walker, P. C., Q. C. Minister of Public Works.). The second postcard shows Latvian refugees passing the Statue of Liberty and has these words: "What of Lithuania, Estonia, Latvia? What of the freedom-loving Ukrainians and many other Eastern European peoples which I shall not name for fear of omitting some of them? Mr. Khrushchev went further and said: 'Complete and final elimination of the colonial regime in all its forms and manifestations has been promoted by the entire course of world history in the last decades...' There can be no double standard in international affairs. I ask the Chairman of the Council of Ministers of the USSR to give those nations under

Congress. On July 16th 40 congressmen spoke on this issue and four recorded their remarks in the Congressional Record.

On the occasion of Captive Nations' Week, many American newspapers had special editorials which dealt with the inhuman communist colonialism and how they keep millions of people in slavery. Several daily newspapers mentioned that the captive nations are the backbone of the soviets, that it is the weak point in the soviet dictatorship. Many newspapers emphasized that the captive nations are not lost and that the bloody communist regime will fall.

his domination the right of free elections — to give them the opportunity to determine the kind of government they want under genuinely free conditions. If those conclusions were what his words meant, for they must apply universally, then indeed will there be new action to carry out the obligations of the United Nations Charter; then indeed will there be new hope for all mankind." (Excerpt from the address by the Prime Minister, the Right Honourable John G. Diefenbaker before the United Nations General Assembly, Sept. 26, 1960). The third postcard — a flag blowing in the wind, and the 3 Baltic States in the background with the following text: "The Baltic States—The first victims of Communist brutality. Freedom for the Baltic States!"

● This year's Knights' of Lithuania medal for distinguished service to Lithuania was awarded to Congressman Ray J. Madden from Indian. He is truly one of our best friends in the fight for Lithuania's freedom. Being a member of the Rules Committee, he helped greatly to pass the Kersten Resolution establishing the Kersten Committee, which inquired into the cruelties of communism committed in Lithuania during the first occupation. He also helped establish the tradition to commemorate February 16th in Congress, each year himself giving a speech about Lithuania and its fight to regain freedom.

These other distinguished Americans have previously received the K. of L. medals: Senator Kersten, C. Mennen Williams, a great friend of all captive nations, Congressman D. J. Flood, the untiring fighter against communism.

● Artist's A. Tamošaitienė's tapestry, "Old Cemetery of Žemaičiai" and the prayerbook, written by young girls in Siberia's prison, were presented to Pope John XIII by Lithuanians on August 5th.

«LITHUANIANS MAKE NEWS»

● V. Vasiliūnas, this year's graduate in physics from Harvard University, gave an organ recital at St. Paul's Church in Cambridge, Mass. It was sponsored by the university's catholic club. Mr. Vasiliūnas was acclaimed by the local press as a great talent. He also on many occasions accompanies his father, violinist Iz. Vasiliūnas, on the piano. V. Vasiliūnas will continue his post graduate studies in physics at the Massachusetts Institute of Technology.

● For some time Mr. Vytautas Nalivaika has been the editor of "Vocero Isleno" (Voice of the Islanders), a newspaper dedicated to the inhabitants of the Entre Rios island and other Argentinians. This newspaper has been well acclaimed by the Argentinian press.

● Alenksandra Kašubienė, well known for the ceramic art, recently has been creating a new form of art in mosaic, using not glass as her chief source of material, but colored small stones, split marble and other materials. She recently received an order to create a 90 square feet mosaic wall for a bank in Trenton, N. Y., and a 208 square feet wall mosaic for the social hall in the new Hilton Hotel in New York. She recently completed the wall for the altar at a Branford, Conn., church. The altar will contain her sculptor husband's, Vytautas Kašuba, bronze Crucified, stations of the cross, and two figures in chestnut. The Ford foundation suggested Mrs. Kašubienė to produce a cultural film on mosaic.

● The Latvian community in the USA commemorating July 27, 1922, when the Latvia was accepted by USA De Jure, published a series of postal stamps. One series mentions Lithuania, Latvia and Estonia.

● Rev. F. Gureckas, after studying for a year at the Oxford University in England, returned to the USA. Next semester he will lecture a general course in religion at De Paul University.

● The Boston Folk Dance Festival was recently presented on the local television station. The Lithuanian program consisted of four dances, one of them accompanied by song and violin solo. The folk dance group's teacher Mrs. Ona Ivaškiene, received many congratulatory remarks for her group's fine performance.

● Dr. J. Pikūnas, prof. at Detroit University, was sent by the federal government to Tallahassee, Florida for an important research program in psychology. He will participate in this program for two months.

● Prof. J. Mačernis has been recently accepted to the Literary Club of Argentina. The club's members are writers who have published literary studies. On July 30th Prof. Mačernis gave a lecture at the Writers' Center in Buenos Aires entitled "Leo Tolstoy as Moralist."

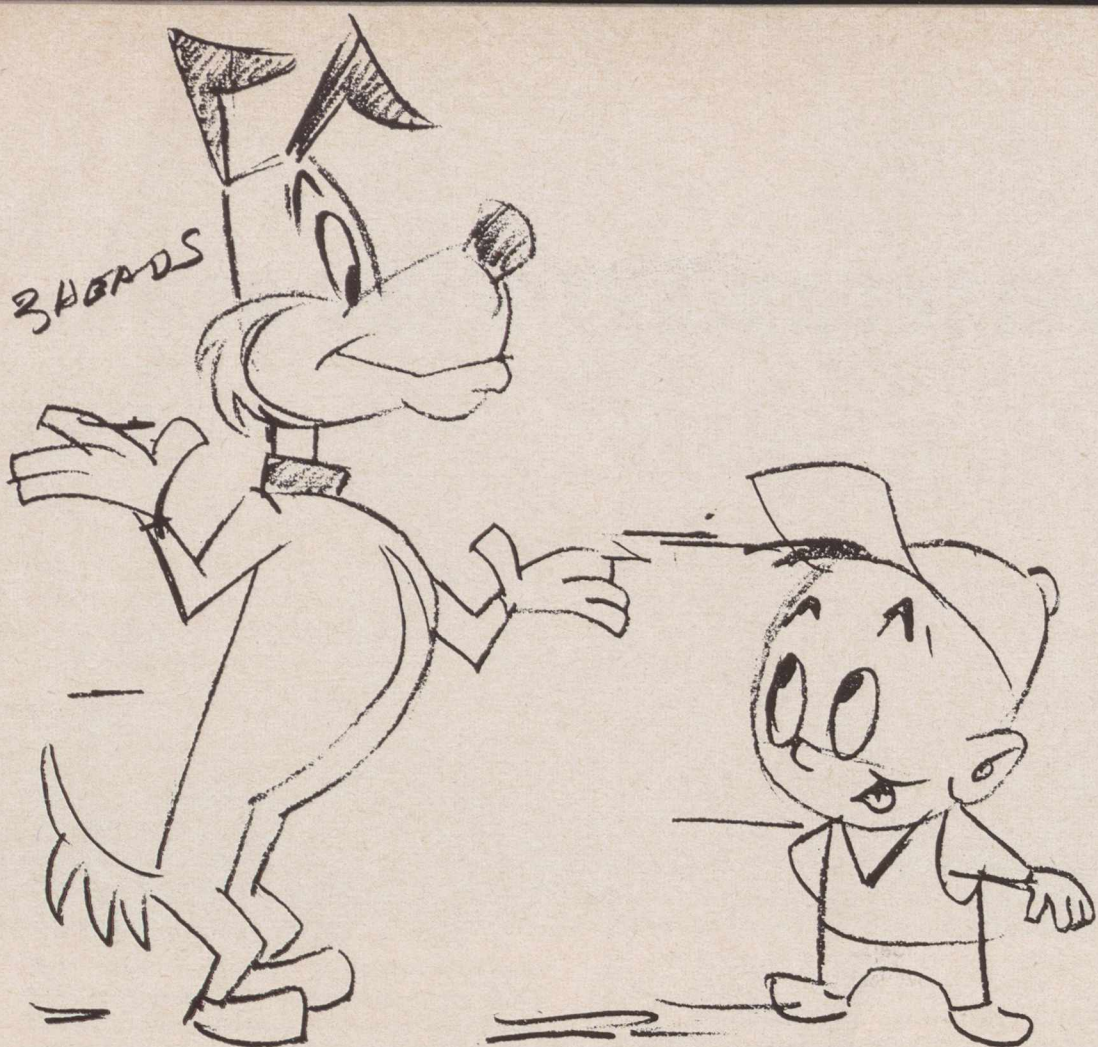
● The Lithuanian Catholic Scholastic Academy now has 130 members. The works of the organization's last convention are being edited by the Chicago chapter. President of the academy, Dr. Rev. A. Liutimas, Rome, Italy, is editing the academy's chronicles. They are being published in connection with the academy's 40th anniversary next year. At this time elections for new officers are being held by correspondence.

● The Saturday Review has very favourably reviewed the two recently published books of Lithuanian literature. "Lithuanian Quartet" and Lithuanian Anthology of Poetry "Green Oak."

● On June 12th Governor John A. Volpe, was visited by the Baltic Association of New England: Assistant Atty. General John J. Grigalus, V. Izickas, J. Spokevičius, Miss H. Kangur, E. Kalam and V. Lambergas. The Governor of Massachusetts signed a proclamation, announcing June 14th as Baltic Day of Freedom and accepted the book "Guerrilla Warfare on the Amber Coast." (See photo below).

WITH THE GOVERNOR OF MASSACHUSETTS

P. Onaičio gaminto filmo-kartūno piešiniai-mėginimai sukurti charakterius.

PRANAS ONAITIS

25 metai piešia "filmus-kartūnus" Hollywoode

Gal maža kas nesame matę klasikinio Walt Disney filmo "Snieguolė" (Snow White), ar UPA studijos gamybos keistuolio "Ponas Magū" (Mr. Magoo)? Malonu pasakyti, kad prie tų ir ištisos eilės kitų puikių pieštų filmų, vadinamų kartūnų kūrybos daug yra prisidėjęs lietuvis Pranas Onaitis (amerikietiskai Frank Onaitis).

Prano tėvas Klemensas Onaitis buvo nuo Kauno, motina Marija Balnytė-Onaitienė, abu grynai lietuviai. Pranas gimė 1918 sausio 5 d.

P. Onaitis, filmų studijoje (sėdi) savo padėjėjui duoda nurodymus.

F. Onaitis (seated) in the studio of Story Board, where he makes commercials for TV.

Youngstowne, Ohio. Pradinę mokyklą ir dalį vid. mokyklos lankė Rochester, N. Y. Fairfax High School baigė Los Angeles, Cailif.

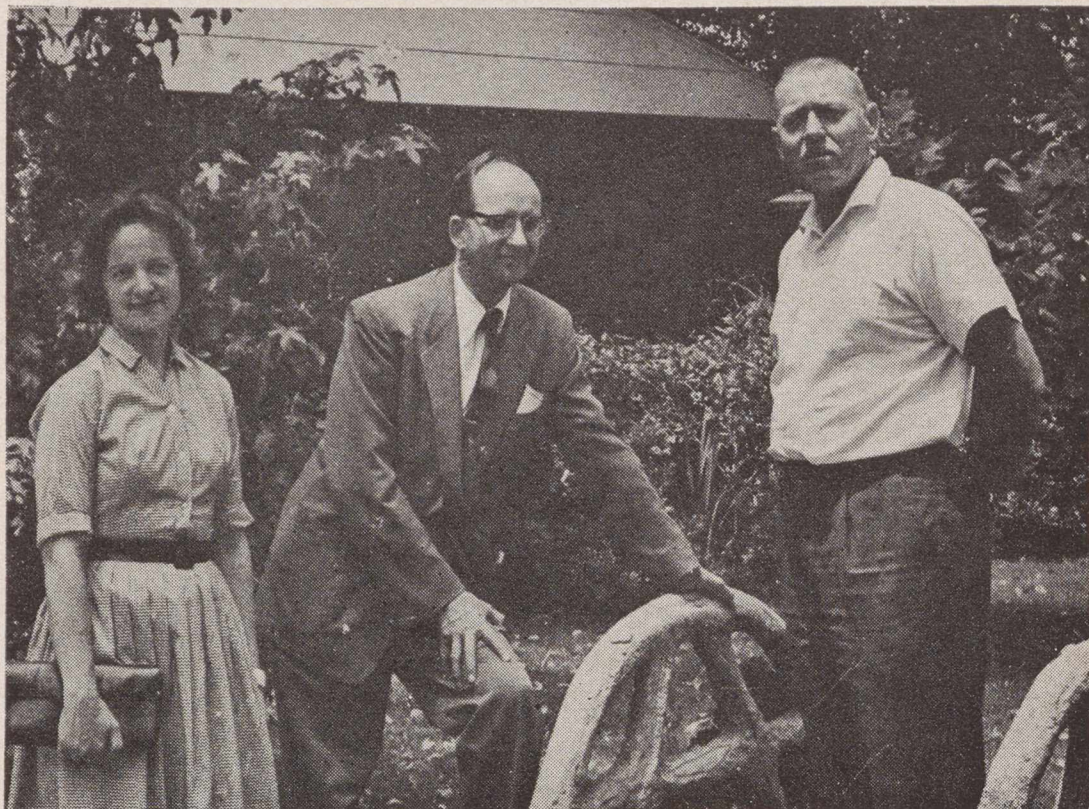
Pernai suėjo 25 metai, kaip Onaitis piešia kartūnus amerikiečių filmoms. Pradžioje, 1936, jis dirbo Charles Mintz studijoje Hollywoode, kaip jaunesnysis dailininkas-padėjėjas. Daugiausia piešė gyvuliukus (kiškiukus, lapės, vilkus, paukščius) ir vaikus. Iš to pragyveno, gaudamas 9 dol. per savaitę. Maždaug po metų gavo darbą tebeveikiančioje Walter Lantz studijoje Hollywoode, jau kaip dailininko padėjėjas. 1939 m. pradėjo dirbti Walt Disney studijoje prie "Snieguolės" ir dar daugiau prie "Fantazijos" (Fantasy).

Pašauktas atlikti karinės prievolės, ketverius metus išbuvo Signal Corps kariuomenės grupėje, kurį laiką piešimu talkindamas kariškų filmų gamyboje. Dvejus metus aviacijoje buvo kaip piešėjas ir filmuotojas.

1945 m. paleistas iš kariuomenės, su pusbroliu Pabijansku (Fabian) bandė eiti į didžiuosius laikraščius su originaliais kartūnais. Apie pusmetį dirbo Walt Disney studijoje. Studijoje dirbant, visas pelnas eina studijai, o dailininkas nedaug tegauja. Onaitis pasuko į kitas dirvas: 1950 metais dirbo prie komercinių televizijos piešinių; apie metus dirbo kaip fotografas. Vėl grįžo televizijon. Piešė Bozo the Clown, garsųjį Mr. Magoo, Benie and Cecil. Prie Mr. Magoo dirbo apie metus. Viso Onaitis yra piešęs virš 30 filmų-kartūnų įvairioms filmų studijoms.

Filmoms tebepiešia Pr. Onaitis ir dabar. Tik dabar jis yra jau pakopęs aukščiau ir studijoje laikomas vyresnioju dailininku. Gauna unijos nustatytą atlyginimą — 210 dol. per savaitę.

Ne visi su talentu asmenys prasi-muša Hollywoodo viršūnėsna. Daž-

Liet. spaudos atstovai Hollywoode — Alė Rūta ir Alg. Gustaitis pas Praną Onaitį, jo sode Hollywoodo apylinkėse.

nai prie to reikia labai atkaklaus darbo, nemažėjančio ryžto, negestančio užsidegimo, ištvermės nepasisekimuose, kartais net nenugalimais atrodančiuose. Reikia didelių pažinčių ir didelio fortūnos palankumo.

Bandė net keletą kartų ir Onaitis išeiti su savo originaliais filmmais-kartūnais; 1959 su Wolney White studija sudarė sutartį duoti originalų savo filmą-kartūną.

Ką gi, gal kada ir teks pamatyti originalius Onaičio kartūnus ekrane! Geriausios sėkmės!

Kartūnus gaminančioms studi-

joms labai trūksta gerų rankraščių. Onaitis mano, kad ir jo gaminti kartūnai gal iš dalies nepraėjo dėl silpnokų rankraščių.

Lietuviai rašytojai galėtų ir šioje — kartūnams tekstų rašymo — srityje išbandyti savo laimę. Ypač, kad jau daugelis vartoja anglų kalbą. Mūsų jaunimas gal ir čia pasieks žymesnių laimėjimų, nes dabar jau ir "kartūnas" užkariauja meno vardą.

Tik nepasiduokime ir likime nesuagtlėję, kaip Onaitis, kad iš pavardės pažintų, kad lietuviai.

Alg. Gustaitis

Bandymai kitam P. Onaičio pieštam filmui-kartūnui apie amer. berniuką.

LIETUVIŲ RADIO PROGRAMOS,

kurios bendradarbiauja su "Lietuvių Dienomis".

Los Angeles, Calif.

LITHUANIAN MELODY HOUR

Transliuojamo šeštadieniais 9 val. ryto
iš KBLA — 1490 kc stoties.
Direktorius **Bruno Gediminas**, 4023 W. 60
St., Los Angeles 43, Calif. AX 5-2260
Reikalų vedėjas — **George Rudelis**, 5027
Zelzah St., Encino, Calif.

Amsterdam, N. Y.

Lietuviška programa

WCSS — 1490 kc.
Sekmadieniais 7-8 val. vakaro.
Programos vedėjas — **Juozas Olšauskas**.
Reikalų vedėjas ir pranešėjas:
Leonardas Hartvigas
17 Eagle St., Amsterdam, N. Y.

Baltimore, Md.

"RADIO PROGRAMA LIETUVIAMS"

Girdima Marylande ir Washington, D.C.
Sekmadienų popietėmis 12:30—1:00
WBMD 750 kilocycles
Programos vedėjai: **Albertas Juškus**,
4515 Wilmslow Rd., Baltimore 10, Md.,
Phone: Tuxedo 9-8693;
Kęstutis Laskauskas, 1312 Birch Ave.,
Baltimore 27, Md. Phone: Circle 2-1779

So. Boston, Mass.

LAISVĖS VARPAS

Naujosios Anglijos Lietuvių kultūrinė
Radijo Programa
Sekmadieniais — 8-9 val. rytą.
AM bangomis 1190 kilocikly; FM bango-
mis 105.7 megacikly iš
WKOX, Framingham, Mass.
P. Viščinis, programos vedėjas,
47 Banks St., Brockton 18, Mass.
Tel. JUniper 6-7209.

LIETUVIŲ RADIO KORP. PROGRAMA
Seniausia liet. Radijo programa Naujojoje
Anglijoje, veikianti nuo 1934 m. bal. m.
vedama **Stepono ir Valentino Minkų**, gir-
dima nauju laiku (viena valanda anksčiau):
Sekmadieniais nuo 1:00 iki 1:30.
Boston, Mass. — WLYN - 1360
Programoje: pasaul. žinių santrauka, mu-
zika, dainos ir Magdutės pasaka.
502 E. Broadway, So. Boston 27, Mass.
Tel.: AN 8-0489

Lietuvių Radijo valanda
Sekmadieniais nuo 11:00 iki 12:00 val.
WHIL — 1430 banga, Medford 55, Mass.
Jonas J. Romanas, vedėjas
170 H Street, South Boston 27, Mass.
Tel. ANDrew 8-7635

Chicago, Illinois

SOPHIE BARCUS

RADIO ŠEIMOS PROGRAMOS

Kas rytą nuo pirmadienio iki penktadienio
10:00 — 11:00.
Šeštadienį is sekmadienį 8:00—9:30.
"Vakaruškos" pirmadienio vak. 7:00-8:00.
Visos programos iš
WOPA Stoties 1490 klc. A. M. 102-7 F. M.
7159 S. Maplewood Ave., Chicago 29, Ill.
Tel.: HEMlock 4-2413.

Cleveland, Ohio

Lietuvių Radijo programa TĖVYNĖS GARSAI

penktadieniais 8—9 val. vakaro
per WXEN-FM stotį 106,5 mc
Vedėjas — **Juozas Stempužis**.
4249 Lambert Rd., Cleveland 21, Ohio
Tel. 382-9268

Detroit, Mich.

"BALTIC MELODIES"

Detroit WJLB, 1400 kilocycles.
Saturdays 8:30 - 9:15 P. M.
Director: **Helen Rauby**.
16926 Pinehurst, Detroit 21, Mich.
Telephone: UNiversity 1-1072.

LITHUANIAN MELODIES Radijo valandėlė
girdima kiekvieną šeštadienį 5 val. p. p.
iš Detroito stoties WJLB — 1400 kil.
Direktorius **Ralph Valatka**,
15756 Lesure Ave., Detroit 27, Mich.
Telephone: BRoadway 3-2224

"LITHUANIAN VOICE"

WQRS stotis, FM banga 105,1.
Sekmadienio rytą nuo 8:30 iki 9 val.
Programos vedėjas **J. Kriščiūnas**,
803 N. Crawford, Detroit, Mich.
Tel.: VI 1-5724

Hartford, Conn.

"TĖVYNĖS GARSAI"

Connecticut valstybės kultūrinė valandėlė
Hartford — WPOP — 1410 klc.
Kiekvieną sekmadienį 11:00 iki 12:00.
Programos vedėjas **A. Dragūnevičius**,
273 Victoria Rd., Hartford, Tel. CH 9-4502

Madrid, Espana

VYKDOMOSIOS VLIKŲ TARYBOS RADIO BIURAS MADRIDE TAUTINIS ISPANIJOS RADIJAS

Iaiduoja lietuviškai 21:30 — 21:45
Lietuvos laiku (arba 19:30—19:45 Vid.
Europos laiku) 25 ir 42 metrų bangomis.
(Kartojama kitos dienos rytą 8:45 Lietuvos
laiku [6:30—6:45 Vid. Eur. laiku] 25 ir 42
metrų banga) ir (nuo pernai lapkr. 6 d.)
nuo 17:45 iki 18 val. 32,02 metrų banga
(9.370 kilocikly).

New York - New Jersey

"LIETUVOS ATSIMINIMŲ"

Radijo valanda girdima
kiekvieną šeštadienį 5:00—6:00 val. p. p.
iš New Yorko stoties WEVD - 1330 kilv.
ir 97.9 meg. (FM).
Direktorius **Jokubas J. Stukas**,
1264 White ts., Hillside, N. J.
Tel.: WAverly 6-3325

Philadelphia, Pa.

Lietuvių Bendruomenės Radijo Programa BENDRUOMENĖS BALSAS

Stotis WTEL — 860 kilocycl.
Šeštadieniais nuo 4:30 iki 5:00 p.p.
Kultūrinės, politinės apžvalgos, žinios,
vietos kronika, muzika ir skelbimai.
Valandėlės vedėjas **Adolfas Gaigalas**.
Programas tvarko ir praveda redakcinis
kolektyvas.
Rašyti: "Bendruomenės Balsas", 335 Titan
St., Philadelphia 47, Pa., Tel. HO 7-4176

Pittsburgh, Pa.

The First Lithuanian Radio Program in Pittsburgh, Penn.

Pittsburgh, Penn. - WPIT - 730 kilocycles.
Sekmadieniais 12:30—1:00 p. p.
Programos vedėjai:
Povilas ir Gertruda Dargiai.
Visais reikalais kreiptis:
2040 Spring Hill Road, Pittsburgh 16, Pa.

Rochester, N. Y.

Lietuvių Radijo Klubas

Rochester, N. Y. — WHEC — 1460 klc.
Programos kiekvieną sekmadienį
9:30 — 10:00 rytą.
Klubo valdyba:
Pr. Saladžius, garbės pirm., 309 Alphonse
St. (21); **Pr. Puidokas**, pirm. 38 St. Jacob
St. (21); **A. Cieminis**, vicepirm. 226 Lux St.
(21); **Vyt. Žmuidzinis**, išd. 235 Furlong
St. (21); **R. Kiršteinis**, sekr. 213 Berlin St.
(21); **Br. Krokys**, narys 10 Dudley St. (5).
Programas praveda valdybos nariai ir šie
vedėjai: **R. Gaidytė**, **St. I. gūnas**, **D. Šiurilie-
nė**, **H. Žemelis**.

Roma, Italia

ROMOS RADIJAS

Transliuojama kasdien nuo 10 val. 50 min.
iki 21 val. 10 min. Vidurio Europos laiku,
41,15 ir 50,34 metrų bangomis.
Vedėjas **Dr. J. Gailius**.
Circonvallazione NOMENTANA 162

Sao Paulo, Brasil

"TĖVYNĖS GARSAI"

Lietuviška muzikos valanda

Radio Cometa — Z. Y. R. 217, vidutinė-
mis bangomis 1.130 kcls.; mikrobangomis
(frekvencia modulada) 1071 mg.
Sekmadieniais
13:00 - 14:25 Rio de Janeiro laiku.
Vadovauja "Tėvynės Garsų" kolektyvas.
Caixa Postal 403, S. Paulo, Brazil, S. A.
Adresas:
Ši valandėlė girdima visose Amerikose.

Toronto, Ont, Canada

TĖVYNĖS PRISIMINIMAI

Kiekvieną sekmadienį nuo 1 iki 2 pp.
WHLD stotis, Niagara Falls, N. Y. Banga
1270. Programos ved. **J. R. Šimanavičius**,
145 Rusholm Rd., Toronto 4, Ont. Canada
Telef.: LE 4-1274

Vatikanas, Italia

Programa transliuojama 8 kartus savaitėje
Sekmad. rytais 10:30 - 11:00 Lietuvos laiku
kiekviena vakarą 20:15 - 20:30 Liet. laiku.
Bangos: 31, 25, 19 ir 196 metrų.
Vedėjas **Kun. Dr. V. Kaziūnas**.
Adresas:
Sezione Lituana, Stazione Radio
CITTA DEL VATICANO.

WASHINGTON D.C.

Voice of America - Amerikos Balsas

Voice of America, Washington 25, D. C.
Pusės valandos programa duodama kas-
dien Lietuvos laiku 19 val. 30 min. —
11, 13, 16, 19, 25 ir 31 metro bangomis;
jos kartojamos 21 val. 30 min. — vidutine
251 m. banga ir 6 val. ryto 25, 31, 41 ir
49 m. bangomis.
Pastaba: **vasaros laiku**, kai Lietuvoj 19:30,
— Washington 12 val. 30 min. dieną,
Chicagoje — 11 val. 30 min. ryto
ir Los Angeles — 9 val. 30 min. ryto,
o Europoj Grinvičo laiku 16 val. 30 vak.

Waterbury, Conn.

LIETUVIŲ RADIO PARTIJA

WATR, Waterbury, 1320 kilocycles.
Kiekvieną šeštadienio vakarą
7:40 iki 7:30 p. m.
Programos vedėjas ir direktorius,
John D. Adams-Adomaitis
27 Congress Avenue, Waterbury, Con.
Telefonai: PLaza 3-2787 ir PL 3-8898

žurnalo ir knygu

PLATINTOJAI

JUNGT. AMERIKOS VALST.:

Baltimore, Md. — **A. Česonis**, **K. Bradūnas**.
Brooklyn, N. Y. — **J. Pažukonis**, L.A.P. Klu-
bo Spaudos Kioskas, **J. Ginkus**.

So. Boston, Mass. — **D. Giedraitis**, **S. M**
kus, kun. **J. Klimas**.

Chicago, Ill. — **K. Babickas**, **Balys Braz-
džionis**, **V. Grebliūnas**; **J. Karvelis**; **S.**
Metrick, **Marginiai**, **P. Švelnys**, **Terra**,
B. Urbonas, **V. Būtėnas**.

Cicero, Ill. — **J. Memėnas**, **E. Stangen-
bergas**.

Cleveland, Ohio — **Dirva**, **V. Rociūnas**.

Detroit, Mich. — **Gaiva**, **Neringa**, **St. An-
thony's Parish Library**.

Elizabeth, N. J. — **P. Kudulis**, **A. Rudzi-
tas**.

E. St. Louis, Ill. — **A. Vaitkus**.

Grand Rapids, Mich. — **J. Belinis**.

Hartford, Conn. — **VI. Plečkaitis**.

Los Angeles, Calif. — **V. Prižgintas**.

Newark, N. J. — **K. Trečiokas**.

Omaha, Nebr. — **E. Ribokienė**, kun. **L.**
Musteikis.

Philadelphia, Pa. — **J. Karaška**, **B. Raugas**,
V. Karalius.

Pittsburgh, Pa. — **F. Žilionis**.

Rochester, N. Y. — **A. Sabalis**.

Waterbury, Conn. — **J. Gaidys**, **Spauda**.

Waukegan, Ill. — **V. Petrauskas**.

Wilkes-Barre, Pa. — **V. Ramanauskas**.

Worcester, Mass. — **P. Pauliukonis**.

ITALIJOJE:

Rome — **Kun. V. Mincevičius**.

ISPAIJOJE:

Madrid — **Kun. K. Patalavičius**.

NAUJ. ZELANDIJOJE:

Auckland — **G. Procuta**.

V. NECUELOJE:

Rev. A. Perkumas, **Z. Domeika**

ANGLIJOJE:

London — **D. Daunoraitė**.

KANADOJE:

Toronto, Ont. — **A. Kuolas**, **J. Smolskis**
Time Cigar Store, **V. Aušrotas**.

Hamilton, Ont. — **Z. Orvidas**, **J. Pleinys**,
S. Bakšys.

St. Catherines, Ont. — **K. Kudukis**.

Montreal, Que. — **P. Rudinskas** (Parish Lib-
Winnipeg, Man. — **S. Bujokas** / rary)

W. Lorne, Ont. — **A. Kojelaitis**.

Welland, Ont. — **K. Žukauskas**.

AUSTRALIJOJE:

Melbourne — **A. Vingis**, **B. Zumeris**.

Canberra — **V. Balsys**.

N. Geelong — **L. Bertašius**.

St. Kilda — **P. Bienkevičius**, **N. Butkūnas**
Sydney — **Kun. P. Butkus**.

Adelaide, Edwardstown — **A. Kubilius**.
Rivervale, W. Australia — **Kun. L. Kemėšis**.

Williamstown — **Kun. L. Vaseris**.

Cabramatta — **J. Skirka**.

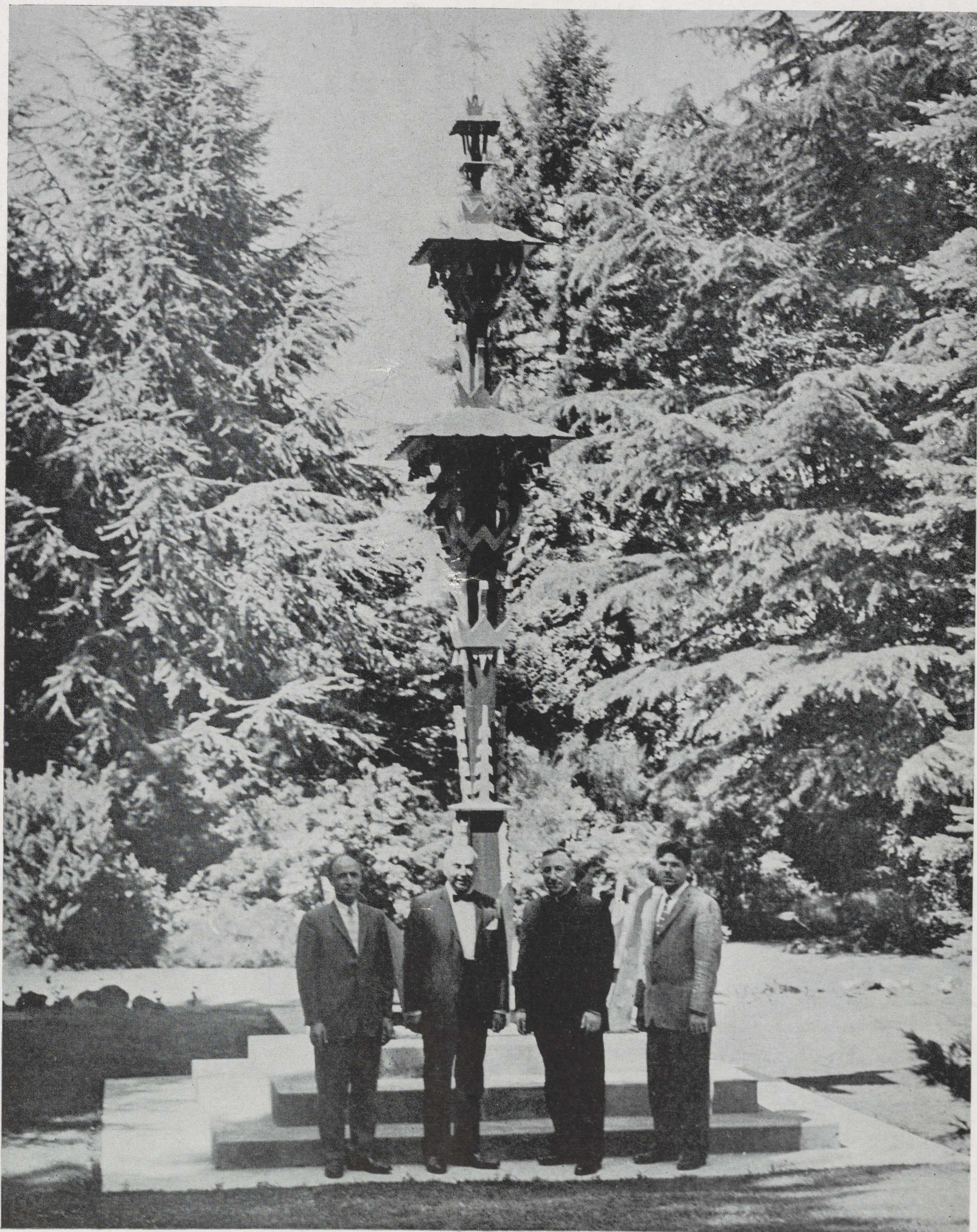
Brisbane — **K. Stankūnas**.

* * *

SKAITYKITE

"LIET. DIENŲ" LEIDYKLOS

IŠLEISTAS KNYGAS

LIETUVIŲ
DIENOS
LITHUANIAN DAYS

LIETUVIŠKAS KRYŽIUS (ARCH. J. MULOKO PROJEKTAS) PORTLAND, OREGON.